

Valtakunnallinen harjujensuojeluohjelma

Ympäristöministeriö

Helsinki 1984

29. -11- 1964

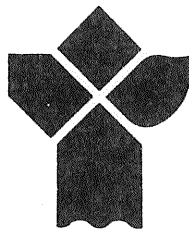
VESIHALLITUKSEN
KIRJASTO

124334

08
Ympäristöministeriö
YMPÄRISTÖN- JA LUONNONSUOJELUOSASTON JULKAISU

D:6

VALTAKUNNALLINEN HARJUKENSUOJELUOHJELMA

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Helsinki 1984

VESIHALITUKSEN
KIRJASTO

R 13965 c

ISSN 0780-6825
ISBN 951-46-8474-5

Helsinki 1984. VAPK, Annankadun monistamo

11.4.1984

VALTAKUNNALLINEN HARJUUJENSUOJELUOHJELMA (luonnonsuojelun kannalta valtakunnallisesti merkittävät harjut)

Alueen nimi	Kunta	Peruskartta- lehti	Maapinta- ala (ha)	Valtio	Muut	Luonnon- suojelu- alue
Uudenmaan lääni						
1. Långören	Hanko	201108	10	-	10	2,5
2. Falkpottarna	Hanko	201111, 12	320	312	8	
3. Kallahdenniemi	Helsinki	203409	95		95	2,0
4. Sveitsinharju	Hyvinkää	204402	74		74	
5. Solttilannummi ^{x)}	Hyvinkää, Nurmijärvi	204210, 204401	170		170	
6. Ojamonkangas	Lohja	203203, 204101	120	5	115	
7. Lohjanharju	Lohjan kunta	204101, 04	200		200	
8. Binkendalin harju	Liljendal	302207	40		40	
9. Myllyharju	Loviisa	302112	28		28	
10. Källa ja Hamn- holmen	Loviisa	302302	25		25	
11. Supimäki	Myrskylä	302205, 06	110	20	90	
12. Skomarböle	Myrskylä	302205	23		23	
13. Keräkankare ^{x)}	Nummi-Pusula, Somero	202312, 202410	750	10	740	
14. Sääksjärven alue	Nummijärvi, Hyvinkää	204112, 204210	670	120	550	
15. Laptaalinummi	Pohja, (Kisko)	201403	25		25	
16. Linnanmäki	Porvoo	302102, 03	20	3	17	
17. Norikemalmen	Porvoon mlk	302105	105		105	
18. Stora Sandö	Tammisaari	201306	40		40	
19. Grönviksanden	Tenhola	201204	40		40	
20. Sattala malm	Tenhola	201210	50		50	
Yhteensä 20 aluetta			2915	470	2445	4,5

x) Alueella on rajoitettu soranottomahdollisuus

Turun ja Porin lääni

21. Vatulanharju ^{x)} Ulvaanharju ^{x)}	Hämeenkyrö, Ikaalinen	212208	1100	5	1095	
22. Lintuharju	Hämeenkyrö, Viljakkala	212401, 02	170		170	
23. Hämeen kangas- Soininharju ^{x)}	Ikaalinen, Jänijärvi, Kankaanpää	114412, 212203, 05, 06	4500	3420	1080	
24. Pohjankangas- (Nummikangas) ^{x)}	Karvia (Kauhajoki)	123410, 11, 221201	860		860	
25. Tolvnäsin Sandudden	Kemiö	103415+ 201215	55		55	
26. Hyyppärän-Kaskis- tonnummen harju- alue ^{x)}	Kiikala, (Somero)	202306, 09	905	145	760	22,2
(15.) Laptaalinnunni	Kisko, (Pohja)	201403	75		75	
27. Järilänvuori	Kokemäki	113409	40	25	15	
28. Jurmo	Korppoo	103111	295		295	
29. Sandholmen- Morgongåvan	Nauvo, Parainen	103409, 104307	15		15	
30. Lökhölmén- Knappelön	Parainen	103408	35		35	
31. Varesjärven harjualue	Suomusjärvi	202309	300		300	
32. Säkylänharju ^{x)}	Säkylä, Köyliö	113312, 113410, 211103, 211201	2330	1905	425	
Yhteensä 13 aluetta			10680	5500	5180	22,2

Hämeen lääni

33. Aurinkovuori- Linnovuori- Syrjänsupat	Asikkala	213411, 12 311202, 03	780		780	
34. Hyrtiälänkangas ^{x)}	Asikkala	311204, 05	630		630	
35. Pulkkilanharju	Asikkala	311203, 312101	115		115	72,0
36. Pitkänsupanharju- Kelvene	Asikkala Padasjoki	213412, 214310, 11	560		560	
37. Tenholanlukot- Linnavuori	Hattula	213204	210		210	

^{x)} Alueella on rajoitettu soranottomahdollisuus

38. Pässinlukot- Nummenlukot	Hausjärvi	204406	545		545	
39. Lahden mutka I Salpausselkä	Hollola, Koski III, Kärkölä	213309, 12	2940	45	2895	
40. Hattelmalan- harju	Hämeenlinna	213109	39	1	38	
41. Ahvenistonharju- Vuorenharju	Hämeenlinna	213109	46		46	79,6
42. Helvetinvuori- Suppilonharju	Janakkala	213302	175		175	
43. Keisarinharju- Vehoniemenharju	Kangasala	214102	62		62	78,0
44. Untulanharju- Hiidenhoilo	Lammi	213404	48		48	6,0
45. Maakylän-Räyskälän harjujakso ^{x)}	Loppi- Tammela	202412, 204203, 05, 06, 07, 08	3525	400	3125	
(15.) Keräkankare	Somero, (Nummi-Pusula)	202312, 202410	23		23	
(26.) Hyyppärän-Kaskis- kistonnummen harjualue	Somero, (Kiikala)	202306, 09	450		450	0,7
46. Kaukolanharju	Tammela	202412, 211307, 10	160		160	25,2
Yhteensä 16 aluetta			10310	455	9865	261,5

Kymen lääni

47. Sorvalammen- Kelesjärven- (Saarijärven harju)	Jaala, (Heinolan mlk)	311403, 05, 06	330		330	
48. Ukonhaudat	Joutseno	411201, 02	145		145	
49. Luotokangas	Michikkälä	304403	145		145	
50. Santaniemenharju ja Skagsande	Pyhtää	302306	70		70	
51. Kaunissaaren- Suurkarin harju	Pyhtää	302307, 08	185		185	
52. Koukkusaari	Pyhtää	302308, 09	95		95	
53. Kananiemensuon harju	Pyhtää	302407	25		25	
54. Peltointakangas- Kyläniemi ^{x)}	Taipalsaari	313406, 09, 12 314304, 07, 10	2260	550	1710	

^{x)} Alueella on rajoitettu soranottomahdollisuus

55. Kattelussaari-Päihäniemi	Taipalsaari	313411	330		330
(74.) Marjonien-Kangas	Uukuniemi, (Kesälahti)	412409, 12	3		3
56. Syrjänsärkkä	Uukuniemi	412411, 12	120		120
57. Selänpäänkangas ^{x)}	Valkeala	311407, 10	1045	125	920
Yhteensä 12 aluetta			4755	675	4080

Mikkelin lääni

58. Vierumäenkanas-Musterinharju	Heinola, Heinolan mlk	311207, 08	400	70	330
(47.) Saarijärven- (Sorvalammen-Kelesjärven) harju	Heinolan mlk (Jaala)	311403, 05, 06	90	62	28
59. Tervaruukinsalo	Joroinen	323211	775		775
60. Punkaharju	Punkaharju	412403	135	135	
61. Rokansaari	Puumala	314305	150		150
Yhteensä 5 aluetta			1550	265	1285

Kuopion lääni

62. Repomäki ^{x)}	Maaninka	333108	280		280
63. Vellikangas	Rautavaara	333411 - 431202	250		250
64. Tiilikjärven harju	Rautavaara, (Sotkamo)	334309	35		35
65. Patakukkula-Tarinaharju	Siilinjärvi	333111	190		190
66. Lintharju x)	Suonenjoki	324103	310		310
67. Hällämönharju-Valkeiskangas- (Ison Ahvenjärven harju)	Vieremä, (Pyhäntä)	332409, 12, 341307	945		945
Yhteensä 6 aluetta			2010		2010

x) Alueella on rajoitettu soranottomahdollisuus

Pohjois-Karjalan lääni

68.	Tuomijärvensärkkä- Kotalamminharju	Eno	424106, 424204	145		145	
69.	Putkelanharju ^{x)}	Ilomantsi	424306, 424404, 05	1920		1920	363,3
70.	Palokankaan- Selkäkankaan harjualue ^{x)}	Ilomantsi	424211, 12 424402	5330		5330	
71.	Valkeajärven harjualue	Ilomantsi	424406	460		460	
72.	Lammassaari- Yppylä	Ilomantsi	433110, 433301	200		200	
73.	Petronsaari	Ilomantsi	433110, 433301	100		100	
74.	Marjonien- kangas	Kesälahti, (Uukuniemi)	412409, 12	590		590	
75.	Karjalansärkkä Seiväslammin- särkkä	Kesälahti, Kitee	421308	110		110	
76.	Juukavaara-Särki- lamminvaara	Kiihtelys- vaara	424102	275		275	
77.	Pöllövaara- Kruununkangas	Kontiolahti	422312, 442410	765		765	
78.	Jouhteinen	Kontiolahti	422408	175		175	
79.	Piilosensärkät	Lieksa	434101, 04	260	260		
80.	Kolin harjusaaret	Lieksa, Eno	431311, 12	130	70	60	
81.	Tikansaari- Vuoniemi	Liperi, Rääkkylä	421409, 12, 422307, 10	420		420	
82.	Munakukkula- Niinivaara	Liperi	422404	205		205	
83.	Käärmesärkkä- Jäkäläkangas	Nurmes	432210, 11 432401, 02	275	275		
84.	Raesärkät	Nurmes	432104, 07	105	85	20	
85.	Iso-Juurikan- Leveävaaran alue	Outokumpu, Liperi	422210	385		385	
86.	Multasärkkä- Likolammin- kangas	Tohmajärvi	423205, 06 08, 09	920		920	
87.	Kannusvaara	Tohmajärvi, Kiihtelysvaara	424104	295		295	
Yhteensä 20 aluetta				13065	690	12375	363,3

^{x)} Alueella on rajoitettu soranottomahdollisuus

Vaasan lääni

88. Ristiharju	Alajärvi	233106	75	70	5
89. Ristikangas	Isojoki	123401	165		165
90. Karhukangas	Kauhajoki	123402, 03 05, 06	595		595
(24.) Nummikangas- (Pohjankangas) ^{x)}	Kauhajoki	123410, 11 221201	765		765
91. Haapalankangas	Jurva	124404	40		40
92. Kiviringit	Kristiinän- kaupunki	123109	95		95
93. Vattajanniemi	Lohtaja	232403, 06, 241301, 02, 04, 05	1515	1010	505
94. Storsand	Uusikaarlepyy	134307	195		195
95. Ison Koirajärven harju	Ahtäri, Soini	224204	130	130	
Yhteensä 9 aluetta			3575	1210	2365

Keski-Suomen lääni

96. Oitinmäki	Laukaa	322107	125		125
97. Hietasyrjänkangas	Laukaa	322108	275		275
98. Joutsniemi- Harjunkangas ^{x)}	Leivonmäki	321107	275	135	140
99. Muuratharju	Muurame	321103, 06, 321201, 04	195	25	170
100. Kiviharju- Kulhanvuori	Saarijärvi, Multia	224303, 06	200	15	185
Yhteensä 5 aluetta			1070	175	895

Oulun lääni

101. Marjaniemi- Hiideniemi	Hailuoto	244209, 12 253110	4440		4440
102. Pekonkangas- Salmijärvi	Kajaani	343210, 343401	750		750
103. Siiponjoen dynnialue	Kalajoki	241309, 12	430		430
104. Maristonpakat	Kalajoki	241309	215		215

^{x)} Alueella on rajoitettu soranottomahdollisuus

105.	Maariansärkkä	Kuhmo	443204	110	102	8
106.	Oulankajoen laakso	Kuusamo	461305, 06, 08, 09	1125		1125
107.	Livojärven harju-alue	Kuusamo, (Posio)	354405, 08	60		60
108.	Muhoksen eroosio-laakso	Muhos	342112, 342303	490		490
109.	Rokuanvaara	Muhos, Uta-järvi, Vaala	342304	3570	315	3255 410
110.	Vengasvaara	Pudasjärvi	351404, 05	375	345	30
111.	Seipikangas	Pudasjärvi	354104	190	130	60
112.	Naamankaharju-Pytkynharju	Pudasjärvi	353209, 12	420	360	60
113.	Puolakkavaara	Pudasjärvi	351403	380	380	
114.	Vääränsärkät-Pettävänvaara	Puolanka	344303	275	215	60
115.	Kiiskisvaara	Puolanka	344105, 08	140	20	120
116.	Kotikangas-Ukonkangas-Huuhkajankangas	Puolanka	344211, 12 344402, 03	870	630	240
117.	Kinkelikangas	Puolanka	344405, 06	505	335	170
118.	Pitkäkangas	Pyhäjärvi, Haapajärvi	234311+332102 234312+332103, 05, 06	640	620	20
119.	Kontiokangas	Pyhäntä	341305	340	225	115
(67.)	Ison Ahvenjärven harju- (Hällämön-harju-Valkeiskangas	Pyhäntä (Vieremä)	332409, 12, 341307	380	62	318
120.	Hiisijärvenharju	Ristijärvi	441204, 05	630		630
121.	Isokangas	Sievi	234210	270	120	150
122.	Kivivaara-Vartinvaara	Siikajoki, Ruukki	244303, 244401	730		730
123.	Räätäkangas	Sotkamo	441104, 07	670		670
(64.)	Tiilikajärven harju	Sotkamo, (Rautavaara)	334309	2		2
124.	Huuhkajakangas	Suomussalmi	442305	40		40
125.	Jumalissärkkä-Hoikansärkkä	Suomussalmi	442302, 03, 05, 06	340	330	10
126.	Korkealaisensärkkä-Tuhnionsärkkä	Suomussalmi	442210, 442401	335	330	5
127.	Ryötinsärkkä-Suoronsärkkä	Suomussalmi, Kuhmo	442307, 08	195	150	45
128.	Soiperoharju	Taivalkoski	354304, 07	550	370	180
129.	Pahkakuru-Porras-lamminkangas	Taivalkoski	353402, 03	730	380	350

130.	Pitkänlammin kangas	Taivalkoski	353406, 09	445	65	380
131.	Harjukangas- Martinharju	Taivalkoski, Kuusamo	451212, 451403	380	85	295
132.	Kälvasvaara	Utajärvi	344203, 06, 353101, 04	1120	990	130
133.	Iso Palovaara	Utajärvi, Pudasjärvi, Puolanka	344206, 353104	340	340	
134.	Manamansalo	Vaala	343201, 02	1850	750	1100
135.	Lunijärvenkangas	Vihanti	243408	295		295
Yhteensä 37 aluetta				24630	7650	16980 410
Lapin lääni						
136.	Hietatievat	Enontekiö	283108, 11	980	980	
137.	Pöyrisjärven harju	Enontekiö	281408, 11, 12	1200	1200	
138.	Kultimajärven- Salmijärven harjualue	Enontekiö	281111, 12	165	165	60
139.	Saitsijoen delta	Enontekiö	183403	1870	1870	
140.	Valtijoen harju- alue	Enontekiö	184207	640	640	
141.	Kellotapulit	Enontekiö	272412, 274203	310	310	
142.	Kielajoen harju- alue	Inari	382409, 12	2110	2110	
143.	Tuuruharju- Iijärven harju- alue	Inari	393107, 10 384201, 04, 05, 08, 09	3365	3010	355
144.	Ailanganniemi- Raudankangas	Kemijärvi	363208	355	45	310
145.	Urakkapuljut	Kittilä, Sodankylä	264406, 09 + 362206	560	485	75
146.	Haukiselkä- Naalastotievat	Kolari	264201, 02	1140	1055	85
147.	Harjujärven alue	Muonio	272304+07	150	37	113
148.	Pakasaivon harju- alue	Muonio	271405+ 08, 11	810	810	
149.	Palokangas- Rytivaara	Pelkosenniemi	364208	410		410
150.	Korouoma-Jaakon- kangas	Posio	354209, 11, 12	3130	3080	50
(107.)	Livojärven harju	Posio, (Kuusamo)	354405, 08	380	295	85

151.	Syväojankangas	Rovaniemen mlk	361306, 09	310	1	310
152.	Kolsanharju	Salla, Savukoski	462208, 09	510	2	508
153.	Tunkaharju- Mäkäräharju	Sodankylä	372411, 12	960	960	
154.	Kaitaharju	Tervola	254211	55	3	52
155.	Luomusjärven harju	Utsjoki	391301, 04	720	720	
156.	Kalddasjohka	Utsjoki	394110	360	235	125
157.	Vetsijärven harjualue	Utsjoki	393207, 08, 09	450	450	
158.	Kaitarova	Ylitornio	263204	110		110
159.	Säikkäränrovat	Ylitornio	263212	350		350
Yhteensä 25 aluetta				21405	18410	2995

Harjualueita yhteensä 159

maapinta-ala	96 000	ha	
valtio	35 500	ha	(37 %)
muut	60 500	ha	(63 %)
luonnonsuojelualueita	1 061,5	ha	

rajoitettu soranottomahdollisuus kuudellatoista (16) alueella

SISÄLLYS

	Sivu
1. Ohjelman valmistelu ja vahvistaminen	1
2. Ohjelman laajuus	1
3. Suojelun tarve	2
4. Suojelun tavoitteet	3
5. Alueiden valintaperusteet ja rajaaminen	3
6. Rajoitetun soranoton alueet	4
7. Suojelutapa	4
8. Valtion lunastus- ja korvausvelvollisuus	5
9. Harjujensuojeluohjelman toteuttamisesta vastaavat viranomaiset	5
10. Harjujensuojeluohjelman alueiden sijainti	8
11. Valtakunnallisen harjujensuojeluohjelman alueluettelo ja kartat	9

VALTAKUNNALLINEN HARJUKENSUOJELUOHJELMA

1. Ohjelman valmistelu ja vahvistaminen

Valtioneuvosto hyväksyi ympäristöministeriön esityksestä valtakunnallisen harjukungsuojeluohjelman 3.5.1984. Ohjelma perustuu maa- ja metsätalousministeriön asettaman harjukungsuojelutyöryhmän mietintöön (komiteamietintö 1980:41) sekä sisäasiainministeriön selvitykseen moninaiskäytön kannalta valtakunnallisesti merkittävistä harjuista (Sisäasiainministeriö, Helsinki 1980).

Harjukungsuojeluohjelman perustana olevista edellä mainituista ehdotuksista pyydettiin viranomaisten ja kuntien lausunnot syksyllä 1980. Saatujen lausuntojen pohjalta laadittiin luonnos valtakunnalliseksi harjukungsuojeluohjelmaksi. Siitä pyydettiin 27.1.1982 asianomaisilta kunnilta lausunnot ohjelman toteuttamista vaikeuttavista hankkeista. Kuntien selvitysten perusteella tehtiin ohjelmaan lukuisia muutoksia etenkin sellaisten alueiden rajauksiin, joissa voitiin havaita huomattavia ristiriitoja soranoton ja suojelun välillä. Eräissä tapauksissa ei kuitenkaan ollut mahdollista ottaa huomioon meillä olevia soranottohankkeita.

Maanomistajien lausunnot pyydettiin 3.2.1983. Lausuntonsa ohjelmasta antoivat viime vaiheessa vielä monet viranomaiset ja kunnat sekä lukuisat yhteisöt ja yhdistykset. Myös näiden lausuntojen perusteella tehtiin ohjelmaan tarkistuksia.

2. Ohjelman laajuus

Ohjelmassa on 159 harjualuetta. Niiden yhteinen maapinta-ala on 96 000 hehtaaria. Harjumuodostumien pinta-ala maassamme on noin 1 516 000 hehtaaria. Ohjelmaan kuuluvien alueiden pinta-

ala on noin 6 prosenttia maamme harjujen pinta-alasta ja noin 0,3 prosenttia Suomen maapinta-alasta. Lukumäärältään suurin osa ohjelman alueista on Etelä-Suomessa, etenkin Salpausselkien reunamuodostuma-alueilla. Lapin läänissä alueita on 23 kpl. Valtio omistaa ohjelman harjuista 35 000 hehtaaria (37 %) ja yksityiset, yhtiöt ja yhteisöt 60 500 hehtaaria (63 %). Valtionmaat ovat pääasiassa metsähallituksen ja puolustuslaitoksen hallinnassa.

3. Suojelun tarve

Harjumuodostumia on suhteellisen vähän koko maailmassa. Suomen harjut ovat erityisen edustavia. Valtakunnan arvokkaimpien harjukohteiden suojelulla voidaan taata, että harjuluonnostamme säilyy maisemaltaan, tieteellisesti ja virkistyskäytön kannalta edustavia alueita.

Harjut ovat varsinkin silloin, kun ne liittyvät vesistöihin, edustavinta ja kauneinta suomalaista luonnonmaisemaa. Monasti harju kuuluu myös olennaisena osana maamme kulttuurimaisemaan ja luo sen tunnusomaisen ilmeen. Maisematekijöiden määrä ja vaihtelevuus niin suurissa kuin pienissäkin piirteissä on harjumaisemassa varsin suuri. Monilla harjuilla on biologista merkitystä mm. tiettyjen, vain harjuilla esiintyvien kasvillisuustyyppien tai kasvilajien suojelun kannalta. Harjuilla on usein myös huomattava esihistoriallinen ja historiallinen arvo, sillä suuri osa tunnetuista kiinteistä muinaisjäännöksistä on harjuilla.

Harjujen säilyttämiselle on edellä olevan perusteella olemassa mm. maisemalliset, geologiset, luonnonmaantieteelliset ja biologiset perusteet. Harjut ovat yleensä arvokkaita myös virkistyskäytön ja pohjavesivarojen sekä kulttuurihistorian kannalta.

4. Suojelun tavoitteet

Ensisijainen tavoite ohjelmaan kuuluvien alueiden suojelussa on, että niiden luonteenomaiset geologiset, geomorfologiset ja maisemalliset piirteet eivät saa sanottavasti muuttua. Ohjelmassa olevien muodostumatyyppien luonnontilaa ja maisemakuvaa peruuttamattomasti ja olennaisesti heikentävät toimet, kuten maa-ainesten otto, tulisi yleensä estää. Vähäinen maa-ainesten ottaminen voidaan kuitenkin joissakin tapauksissa sallia. Harjualueiden suojelurajauksen sisään on jäänyt yksittäisiä vanhoja sorakuoppia, joilla saattaa olla mahdollista rajoitettu kuopan maisemointiin tähtäävä ottotoiminta. Ottamisen laajuus määrätään näillä alueilla maa-aineslain mukaisen lupamenettelyn yhteydessä.

Harjujen suojelun takia ei yleensä ole välttämätöntä rajoittaa alueiden muuta käyttöä. Suojeltavat alueet poikkeavat kuitenkin huomattavasti toisistaan. Eräiden kohteiden osalta saattaa mm. luonnon- ja maisemansuojelullisista syistä olla kuitenkin tarvetta ohjata rakentamista sekä teiden ja voimajohtojen sijoittamista tai luopua niiden rakentamisesta kokonaan.

5. Alueiden valintaperusteet ja rajaaminen

Alueiden valinnan päätavoite on ollut nimetä luonnon- ja maisemansuojelun kannalta riittävä määrä erilaisia harjumuodostumia maan eri harjuvyöhykkeiltä. Valinnan tärkeimmät perusteet ovat olleet alueen tyypillisuus, monipuolisuus ja harvinaisuus.

Luonnon- ja maisemansuojelun vaatimusten perusteella suojeltaviksi on pyritty valitsemaan harjuja, jotka ovat säästyneet soranotolta ja ovat rakentamattomia eivätkä suurten teitten pirstomia. Näistä vaatimuksista on tosin jouduttu eräissä tapauksissa tinkimään joidenkin edellä lueteltujen valintaperusteiden painavuuden vuoksi.

Ohjelman alueet on pyritty rajaamaan geologisina kokonaisuuksina. Sorakuopat on yleensä rajattu suojeltavan alueen ulkopuolelle. Maa-aineslain säännösten mukaan soranotto rajan välittömästä läheisyydestä ei saa aiheuttaa suojeltavan alueen rajauksen sisällä lain 3 §:ssä tarkoitettuja vahingollisia muutoksia.

6. Rajoitetun soranoton alueet

Valtioneuvoston päätös sisältää myös kannanoton, jonka mukaan eräillä suurilla alueilla olisi maa-ainesten rajoitettu otto vanhoilla ottoalueilla edelleen mahdollinen. Valtioneuvoston tarkoittamat, rajoitettuun soranottoon soveltuvat osa-alueet on piirretty harjukartoille katkoviivoin. Soranoton laajuus ja ottotapa näillä alueilla ratkaistaan maa-aineslain mukaisen lupamenettelyn yhteydessä.

7. Suojelutapa

Harjujensuojeluohjelmaan kuuluvien harjujen suojelu toteutetaan ensisijaisesti maa-aineslain (MAL; 555/81) ja maa-ainesasetuksen (MAA; 91/82) nojalla. Näitä harjuja koskevista maa-ainesten ottohakemuksista on hankittava maa-ainesasetuksen 5 §:ssä tarkoitettu ympäristöministeriön lausunto ja asia on alistettava lääninhallituksen ratkaistavaksi. Rakennuslain 124a §:n mukaisilla toimenpidekieltoalueilla olevia harjuja koskevista hankkeista on pyydetävä lausunto siten kuin rakennusasetuksen 146c § edellyttää. Valtioneuvoston periaatepäätöksen perusteella on katsottava, että maa-ainesten ottaminen luetteloön kuuluvista harjuista yleensä aiheuttaa maa-aineslain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuja seuraamuksia. Maa-ainesten ottaminen rakennuslain 124a §:n soveltamisalueilla olevilla harjuilla turmelee samoin yleensä maisemakuvaa.

Ohjelman alueista ei ole tarkoitus muodostaa luonnonsuojelulain (71/23) mukaisia suojelualueita lukuunottamatta niitä alueita, jotka mahdollisesti ostetaan valtiolle tai jotka rauhoitetaan maanomistajan hakemuksesta.

8. Valtion lunastus- ja korvausvelvollisuus

Maa-aineslain mukainen lunastusvelvollisuus (MAL 8 §:n 1 mom.) tai korvausvelvollisuus (MAL 26 §:n 2 mom.) voi syntyä, kun ottamislupa evätään. Lunastus- ja korvausvelvollisuus kuuluu valtiolle niissä tapauksissa, jolloin alueella on luonnonsuojelun kannalta valtakunnallista merkitystä. Harjujensuojeluohjelman alueiden lisäksi tällaisia alueita ovat valtioneuvoston hyväksymään kansallis- ja luonnonpuistoverkon kehittämisohjelmaan (24.2.1978, täydennetty 2.4.1980 ja 2.9.1980) kuuluvat alueet, soidensuojelun perusohjelman (19.4.1979 ja 26.3.1981) alueet sekä lintuvesien suojeluohjelman (3.6.1982) alueet.

Lunastushinta tai korvaus on maksettava asianomaisen sitä vaatiessa siitä riippumatta, onko tulo- ja menoarviossa nimellinen määräraha tarkoitusta varten. Kysymyksessä on toisin sanoen lakisidonnainen eikä harkinnanvarainen meno. Korvausta epäämisestä on maksettava niissä tapauksissa, joissa kysymyksessä on ennen 4 päivää heinäkuuta 1980 aloitettu soranotto. Eräin edellytyksin voi korvausvelvollisuus syntyä silloinkin, kun alue on hankittu soranottotarkoituksessa ennen sanottua ajankohtaa. Lunastusvelvollisuus taas syntyy silloin, kun ottamisluvan epääminen estää alueen käytön maa- ja metsätalouteen, rakentamiseen tai muuhun vastaavaan kohtuullista hyötyä tuottavaan tarkoitukseen.

9. Harjujensuojeluohjelman toteuttamisesta vastaavat viranomaiset

Ohjelmaan kuuluvien harjujen suojelun toteuttamisessa on eri viranomaisten tehtäväjako seuraava. Ympäristöministeriö on harjuohjelman suojelun toteuttamisesta vastaava ylin viranomainen. Maa-ainesten ottoa koskevat lausunnot valmistellaan ympäristön- ja luonnonsuojeluosaston luonnonsuojelutoimistossa yhteistyössä kaavoitus- ja rakennusosaston kanssa. Lääneissä ohjelman toteuttamista valvovat ja ohjaavat lääninhallitusten kaavoitus- ja asuntotoimistot ja ympäristönsuojelutoimistot. Kunnissa maa- ainesasioiden valvonta kuuluu rakennuslautakunnalle, rakennustarkastajalle tai raken-

nuslautakunnan johtosäännössä määrätylle viranhaltijalle.

Maanmittaushallinto tekee arviot maa-aineslain mukaisista korvauksista tai lunastuksista. Samoin menetellään luonnon-suojelulain nojalla yksityismaille perustettavien suojelualueiden korvauksia tai alueiden ostoja koskevissa arvioinneissa. Kaikki edellä mainitut toimet tehdään virkatöinä. Vaikka harjensuojelualueista ei yleensä ole tarkoitus tehdä luonnon-suojelulain mukaisia suojelualueita, alueita luonnollisesti voidaan rauhoittaa maanomistajan hakemuksesta korvausta vastaan tai ostaa, mikäli niitä tarjotaan valtiolle. Tällöin keskeisiä viranomaisia ovat lääninhallitus, jossa asian käsittelee ympäristönsuojelutoimisto ja ympäristöministeriö, jossa käsittely tapahtuu luonnonsuojelutoimistossa. Soranoton mahdollisuudesta ohjelmaan kuuluvilla alueilla kannattaa ottajan jo ennen lupahakemuksen tekoa neuvotella joko lääninhallituksen kaavoitus- ja asuntotoimiston, ympäristönsuojelutoimiston tai ympäristöministeriön luonnonsuojelutoimiston kanssa.

Edellä mainittujen viranomaisten osoitteet ja puhelinnumerot ovat seuraavat:

Ympäristöministeriö

Kaavoitus- ja rakennusosasto
Hämeentie 3-5, 00530 Helsinki 53
puh. 90/1601 vaihde

Ympäristön- ja luonnonsuojeluosasto
Kaikukatu 3, 00530 Helsinki 53
puh. 90/77261 vaihde

Maanmittaushallitus

Opastinsilta 12, 00520 Helsinki 52
puh. 90/1541 vaihde

Uudenmaan lääninhallitus

Aleksanterinkatu 4, 00170 Helsinki 17
puh. 90/650 511

Turun ja Porin lääninhallitus

Itsenäisyydenaukio 2, 20800 Turku 80
puh. 921/355 222

Hämeen lääninhallitus

Birger Jaarlinkatu 13, 13100 Hämeenlinna 10
puh. 917/29 551

Kymen lääninhallitus

Salpausselänkatu 22, 45100 Kouvola 10
puh. 951/22 911

Mikkelin lääninhallitus

Maaherrankatu 16, 50100 Mikkeli 10
puh. 955/10 700

Kuopion lääninhallitus

Hallituskatu 12-14, 70100 Kuopio 10
puh. 971/164 411

Pohjois-Karjalan lääninhallitus

Rantakatu 35 C, 80100 Joensuu 10
puh. 973/25 211

Keski-Suomen lääninhallitus

Hannikaisenkatu 7, 40100 Jyväskylä 10
puh. 941/298 211

Vaasan lääninhallitus

Klemetinkatu 17, 65100 Vaasa 10
puh. 961/236 111

Oulun lääninhallitus

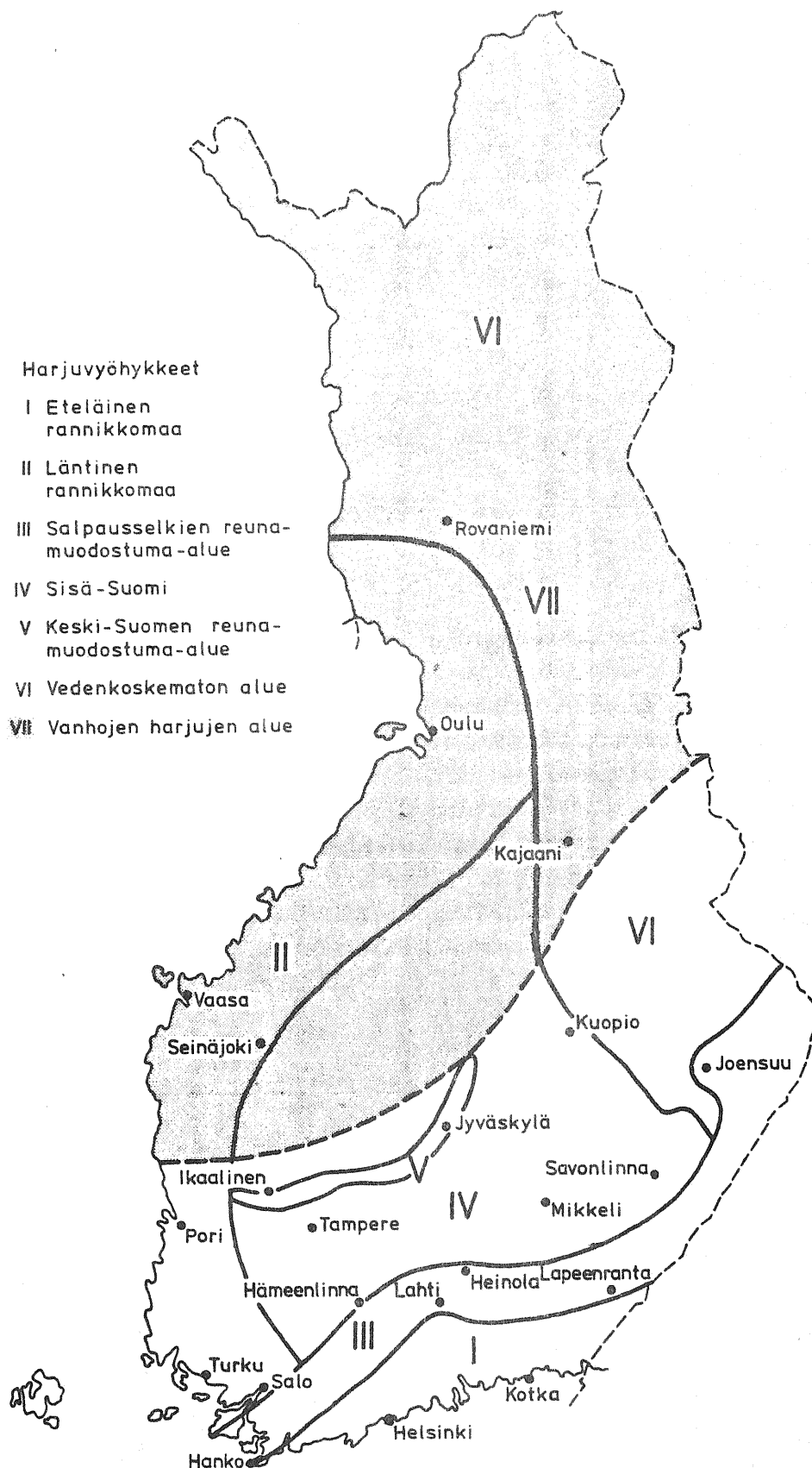
Linnankatu 3, 90100 Oulu 10
puh. 981/224 199

Lapin lääninhallitus

Valtakatu 2, 96100 Rovaniemi 10
puh. 991/2951

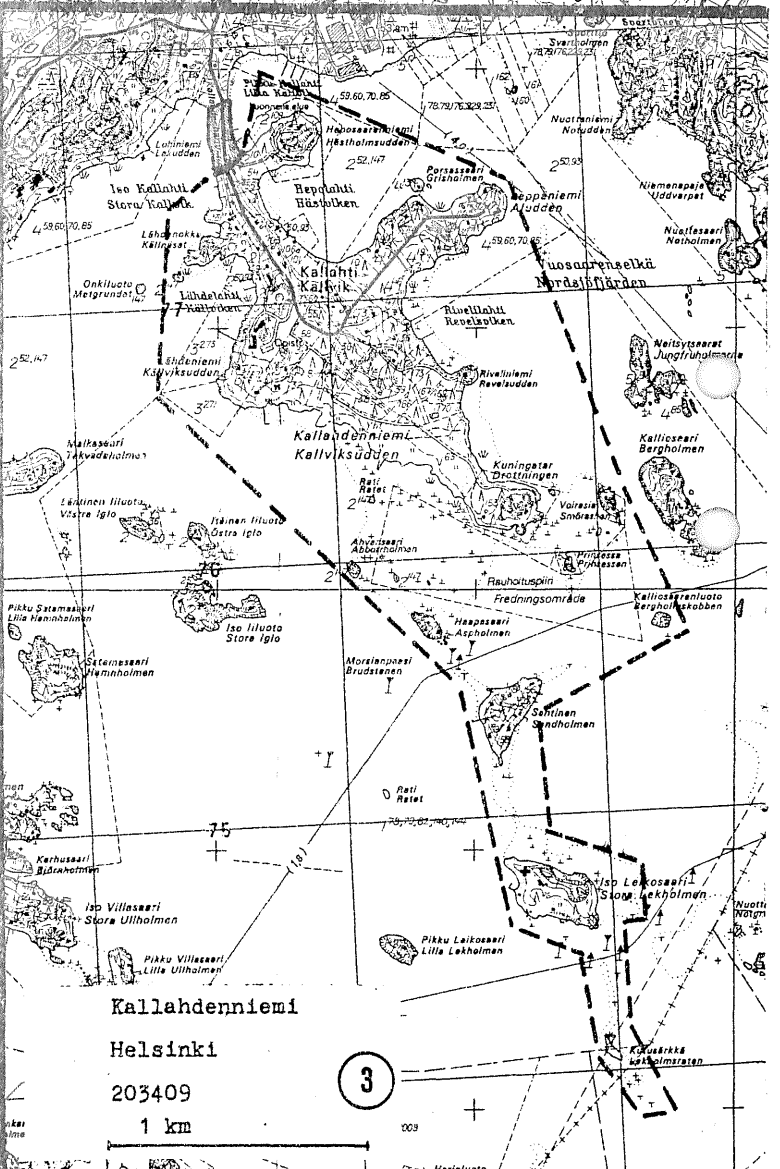
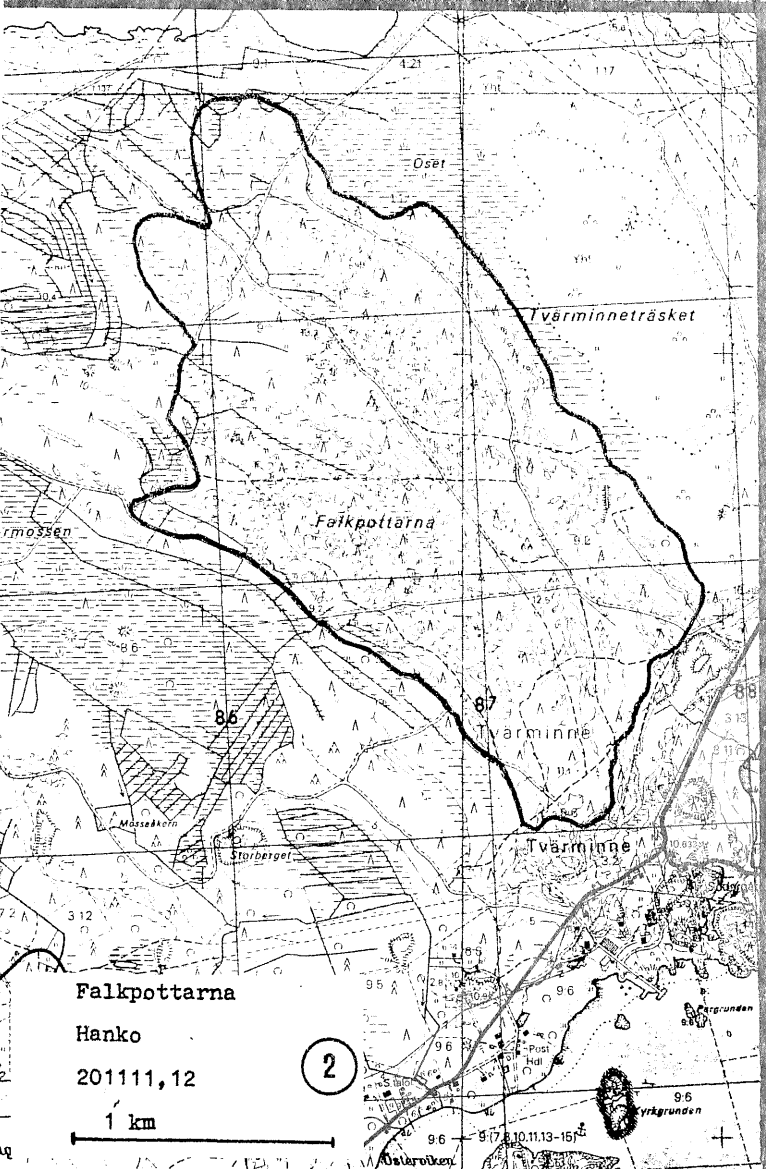
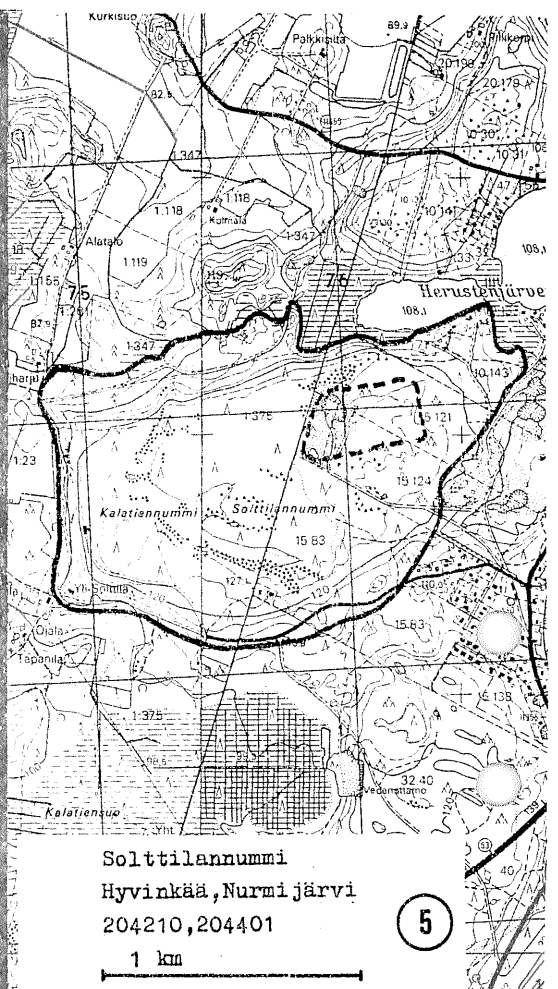
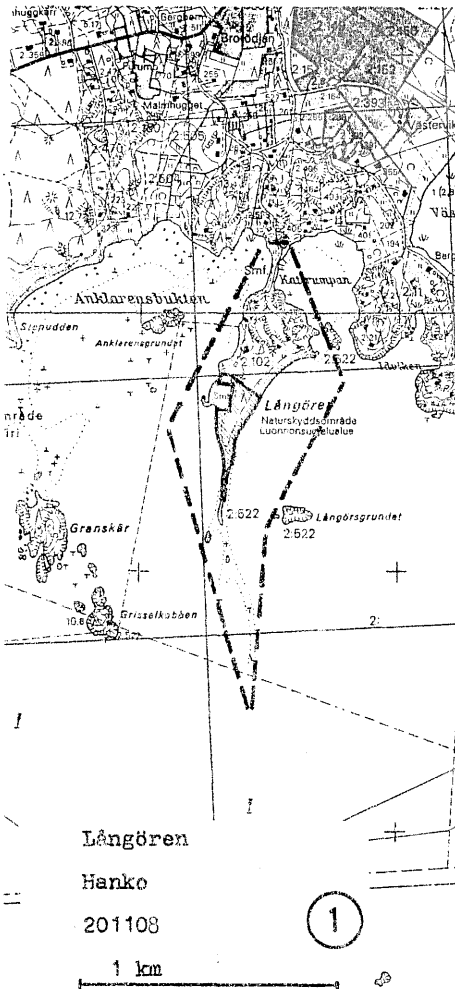
10. Harjunsuojeluohjelman alueiden sijainti

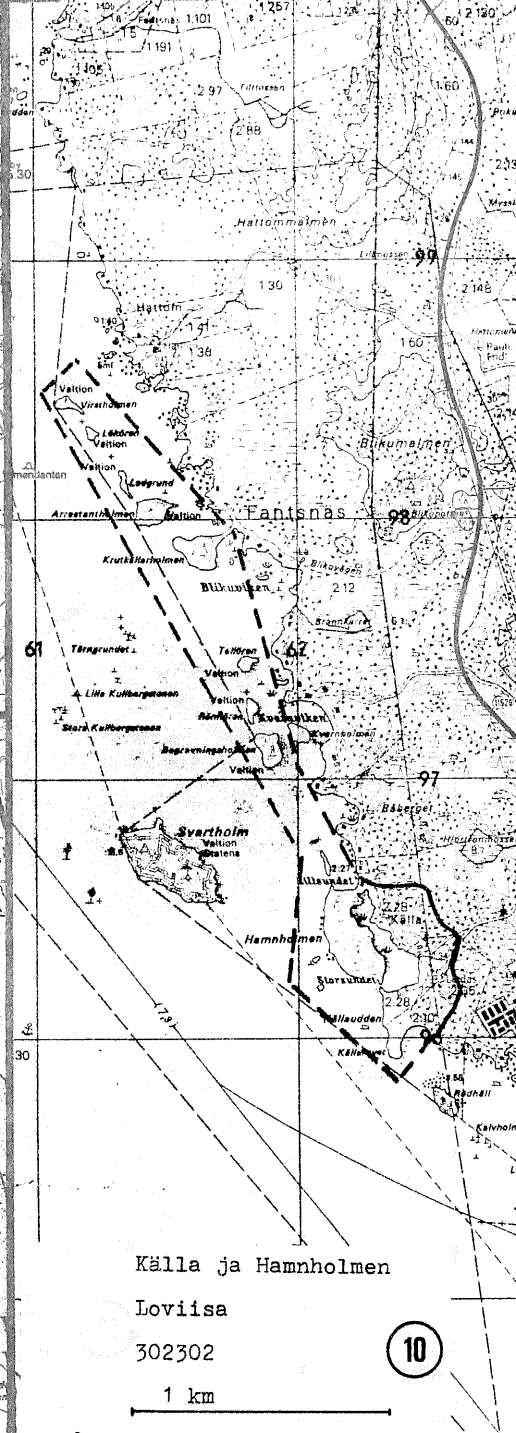
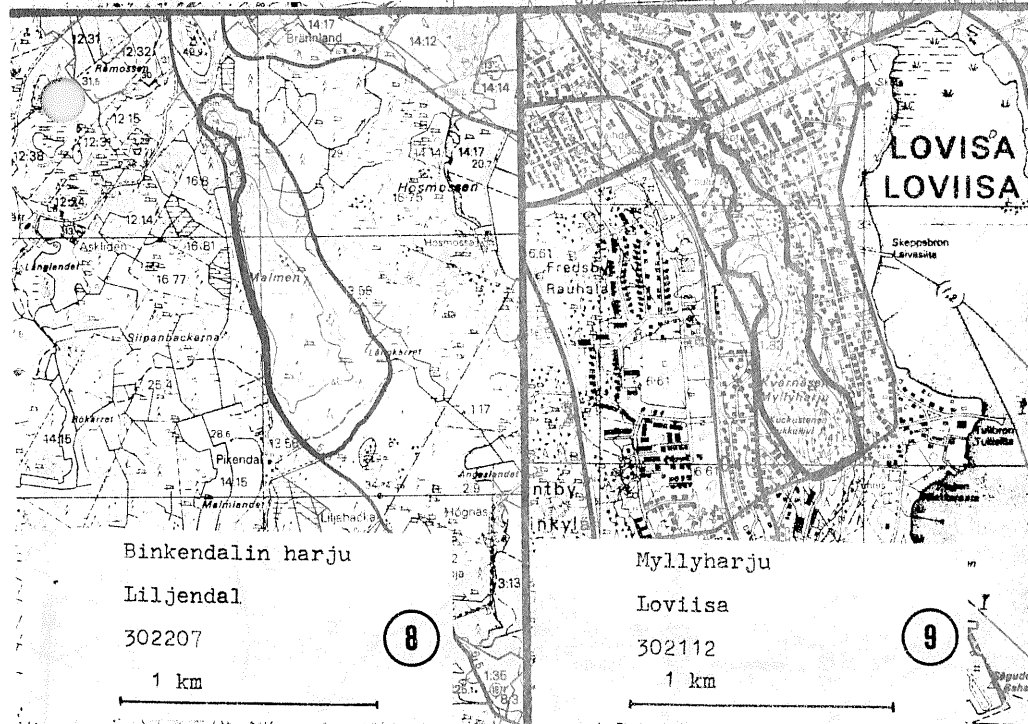
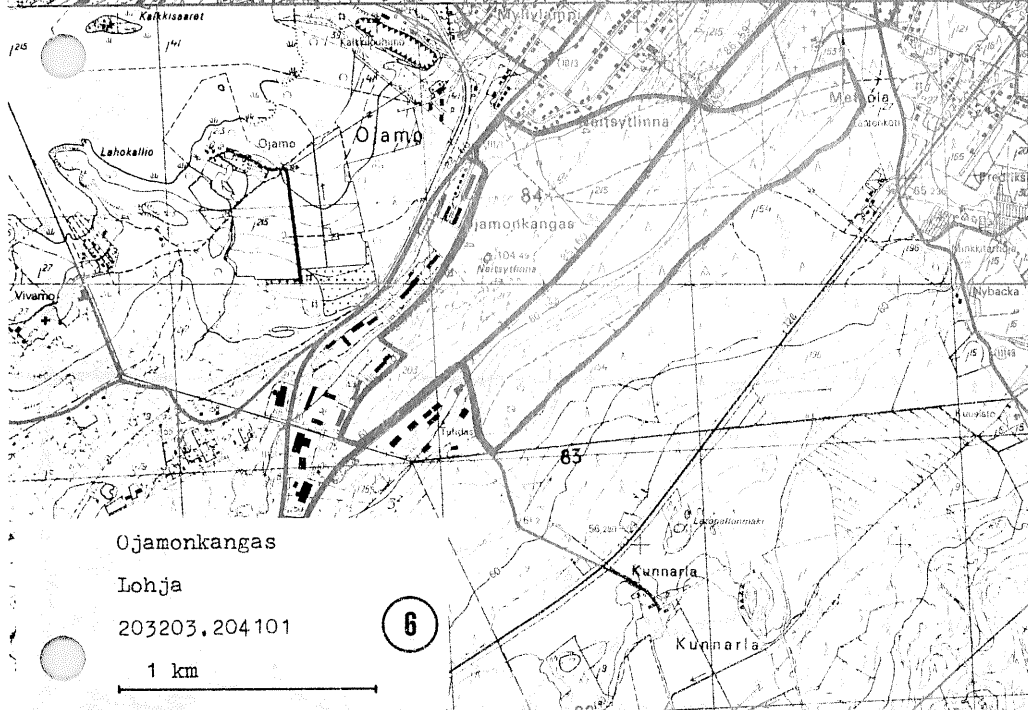
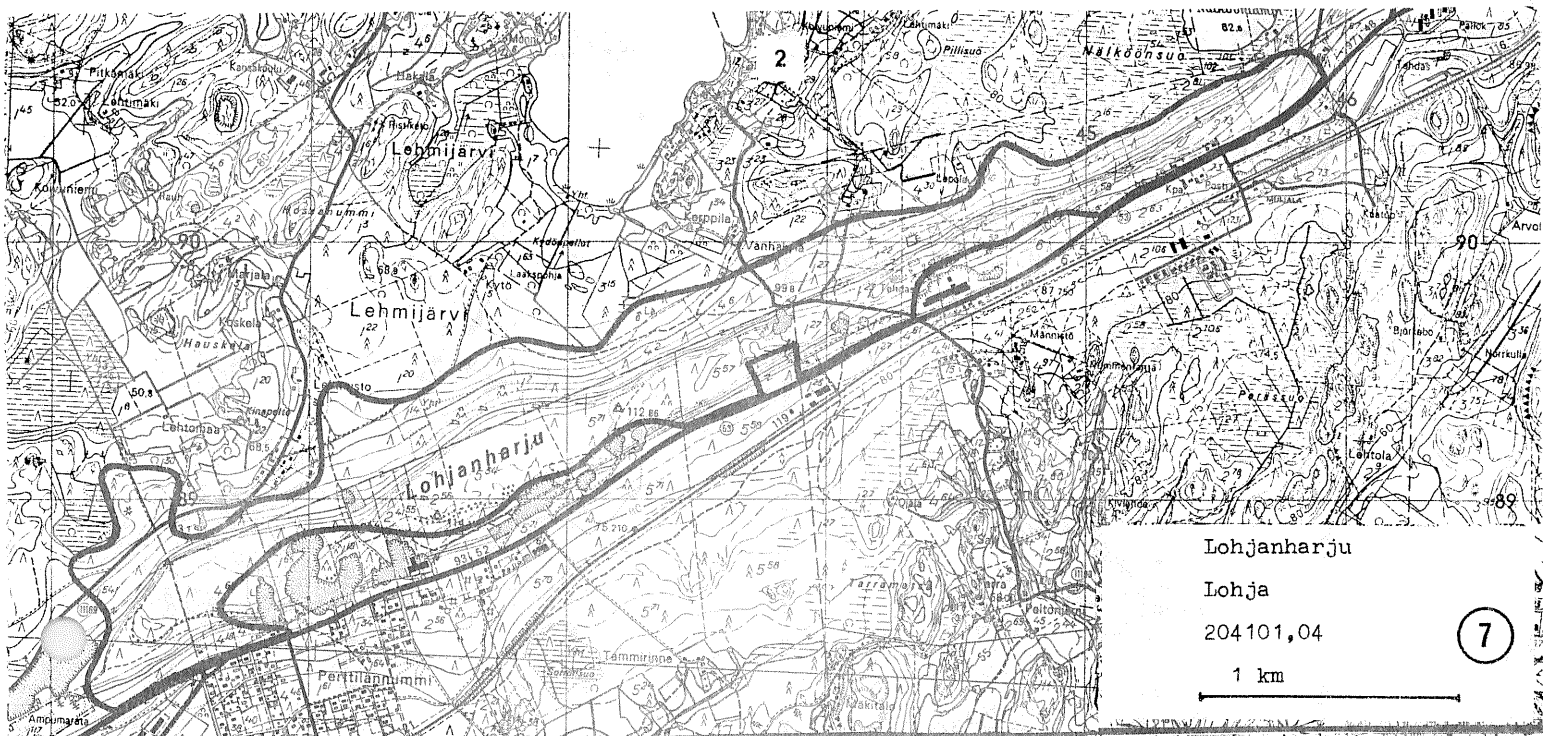
Tämän esityksen liitteenä oleva yleiskartta osoittaa harjunsuojeluohjelman alueiden sijoittumisen eri harjuvyöhykkeissä. Vyöhykejako perustuu maa- ja metsätalousministeriön harjunsuojelutyöryhmän käyttämään jakoon.

11. Valtakunnallisen harjajensuojeluohjelman alueluettelo
ja kartat

Ohjelman alueet on esitetty luettelossa lääneittäin ja kuntien aakkosjärjestyksen mukaisesti. Alueen nimenä on yleensä käytetty peruskartassa olevaa nimeä. Luettelossa on mainittu suojelurajauksen maapinta-ala. Harjalualueisiin kuuluu jonkin verran myös luonnonsuojelulailla perustettuja suojelualueita. Niiden pinta-alat on mainittu luettelossa erikseen. Kartat ovat harjuluettelon mukaisessa järjestyksessä. Ne on julkaistu maanmittaushallituksen luvalla.

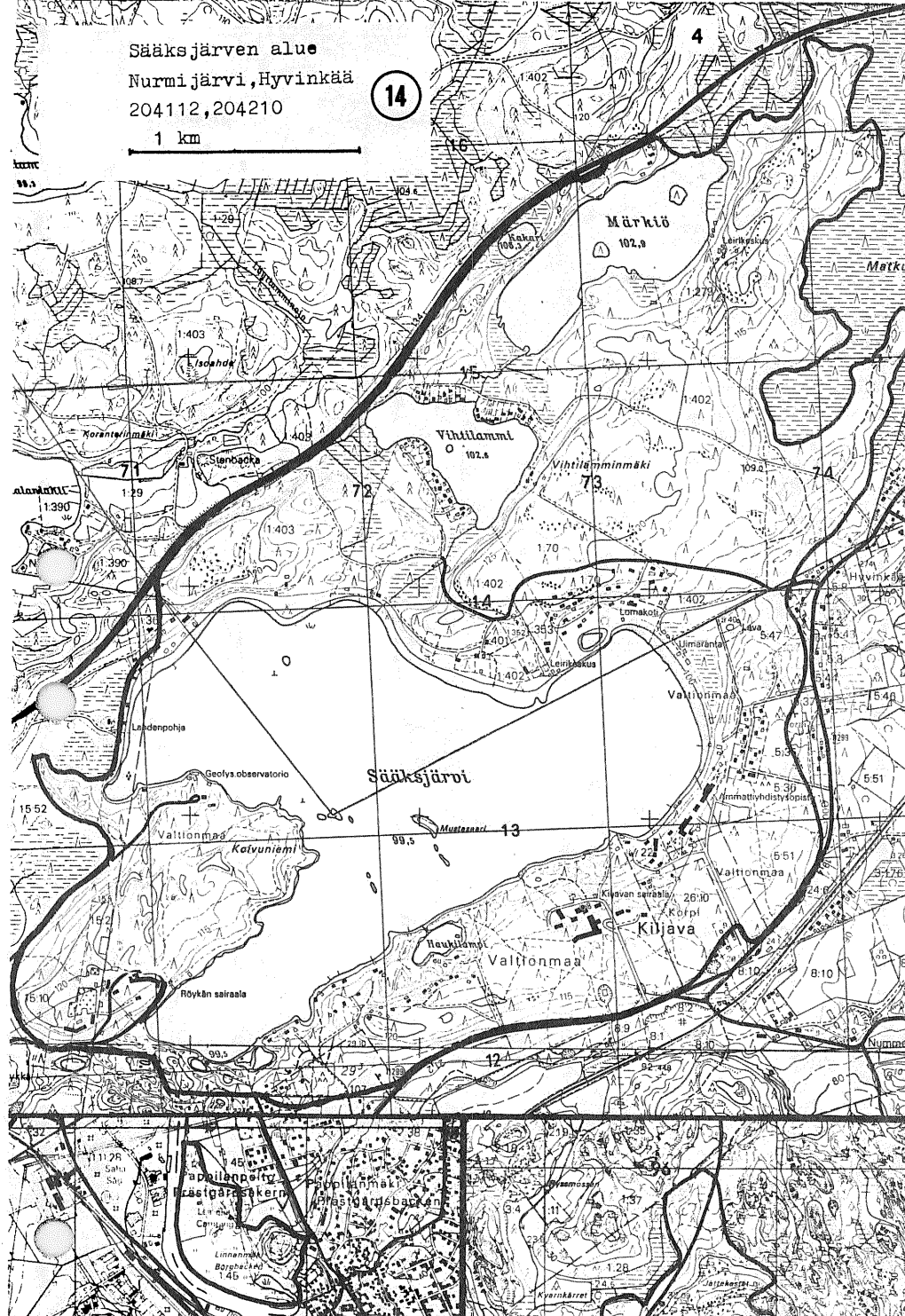

Sääksjärven alue
Nurmi järvi, Hyvinkää
204112, 204210

1 km

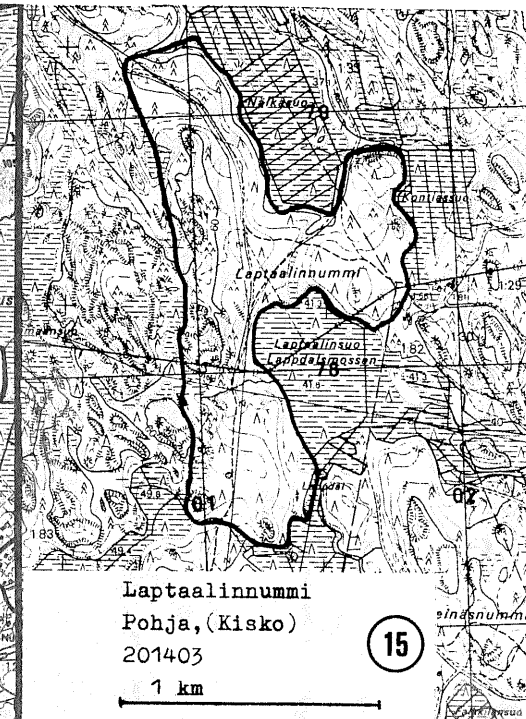
14

Laptaalinnummi
Pohja, (Kisko)
201403

1 km

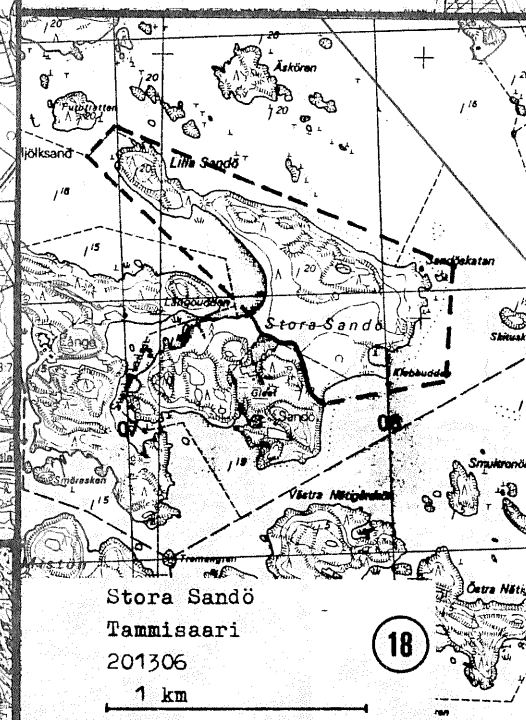
15

Stora Sandö
Tammissaari
201306

1 km

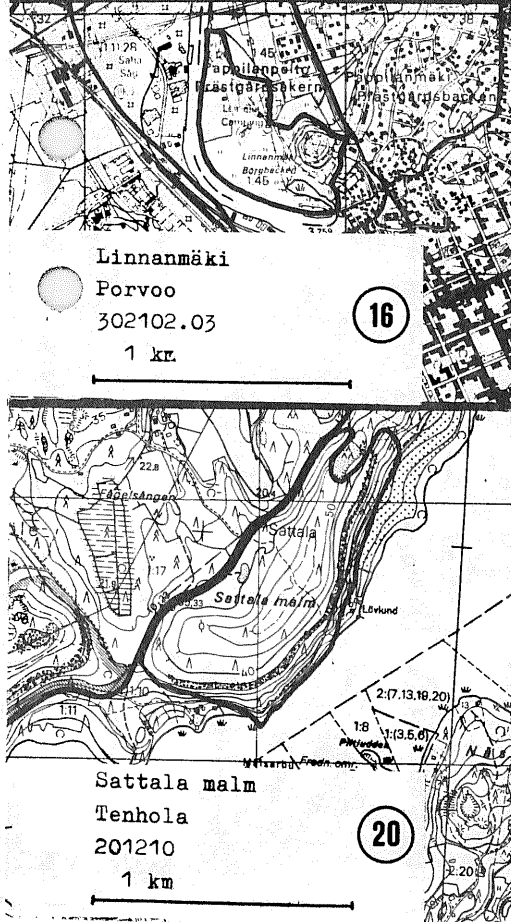
18

Linnamäki
Porvoo
302102.03

1 km

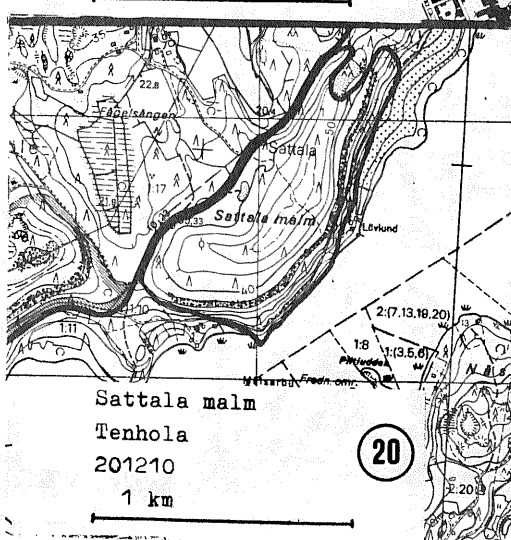
16

Sattala malm
Tenhola
201210

1 km

20

Norikemalmen
Porvoon mlk
302105

1 km

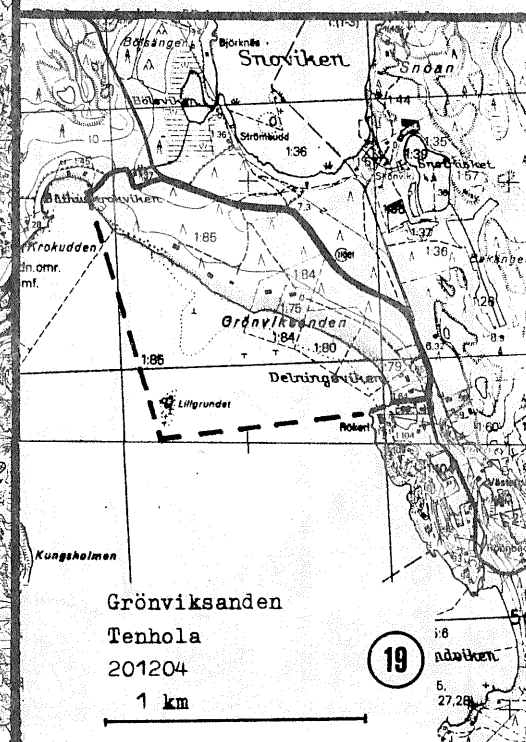
17

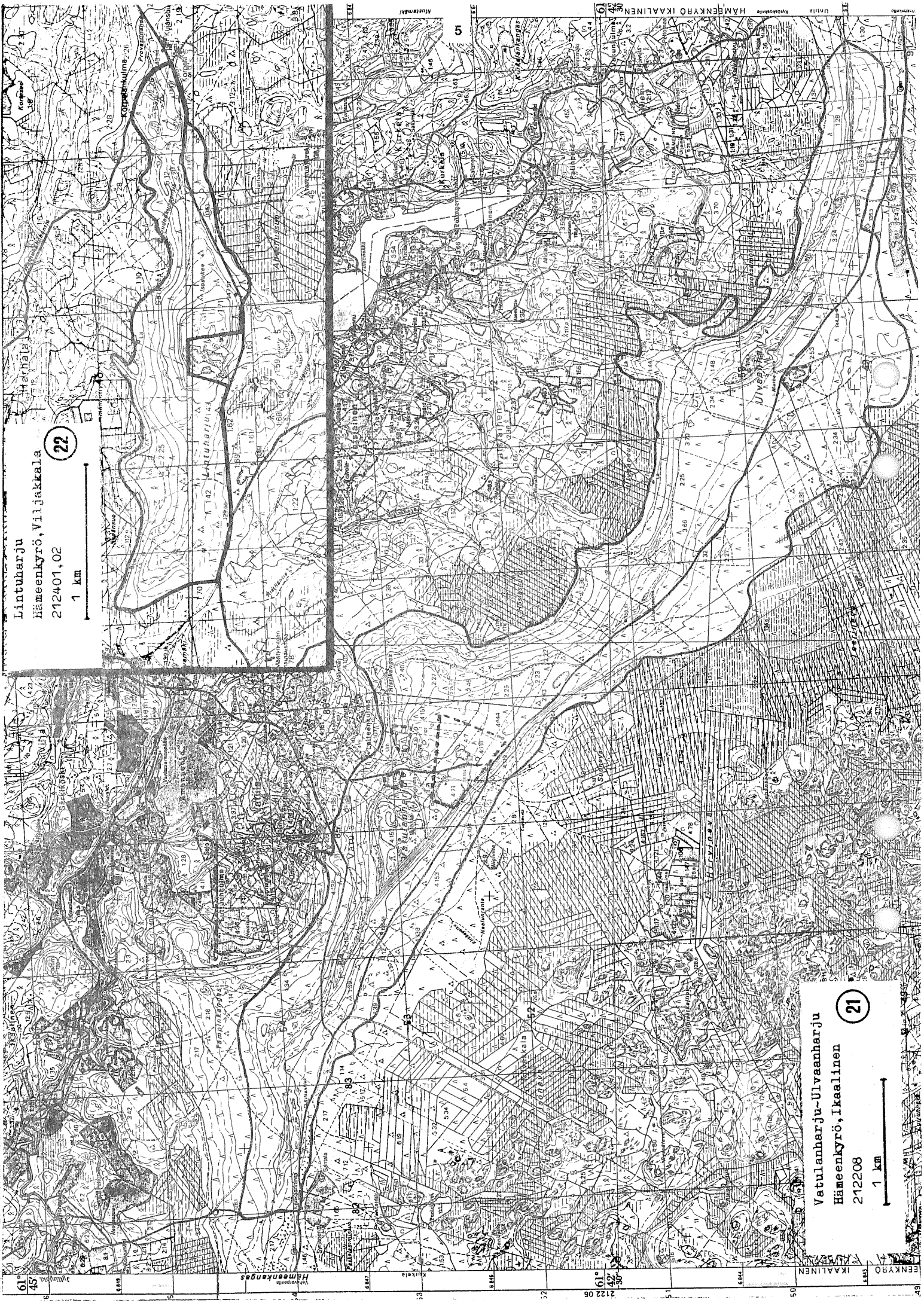

Grönviksanden
Tenhola
201204

1 km

19

Lintuharju
Hämeenkyrö, Viljakkala

22

212401,02

1 km

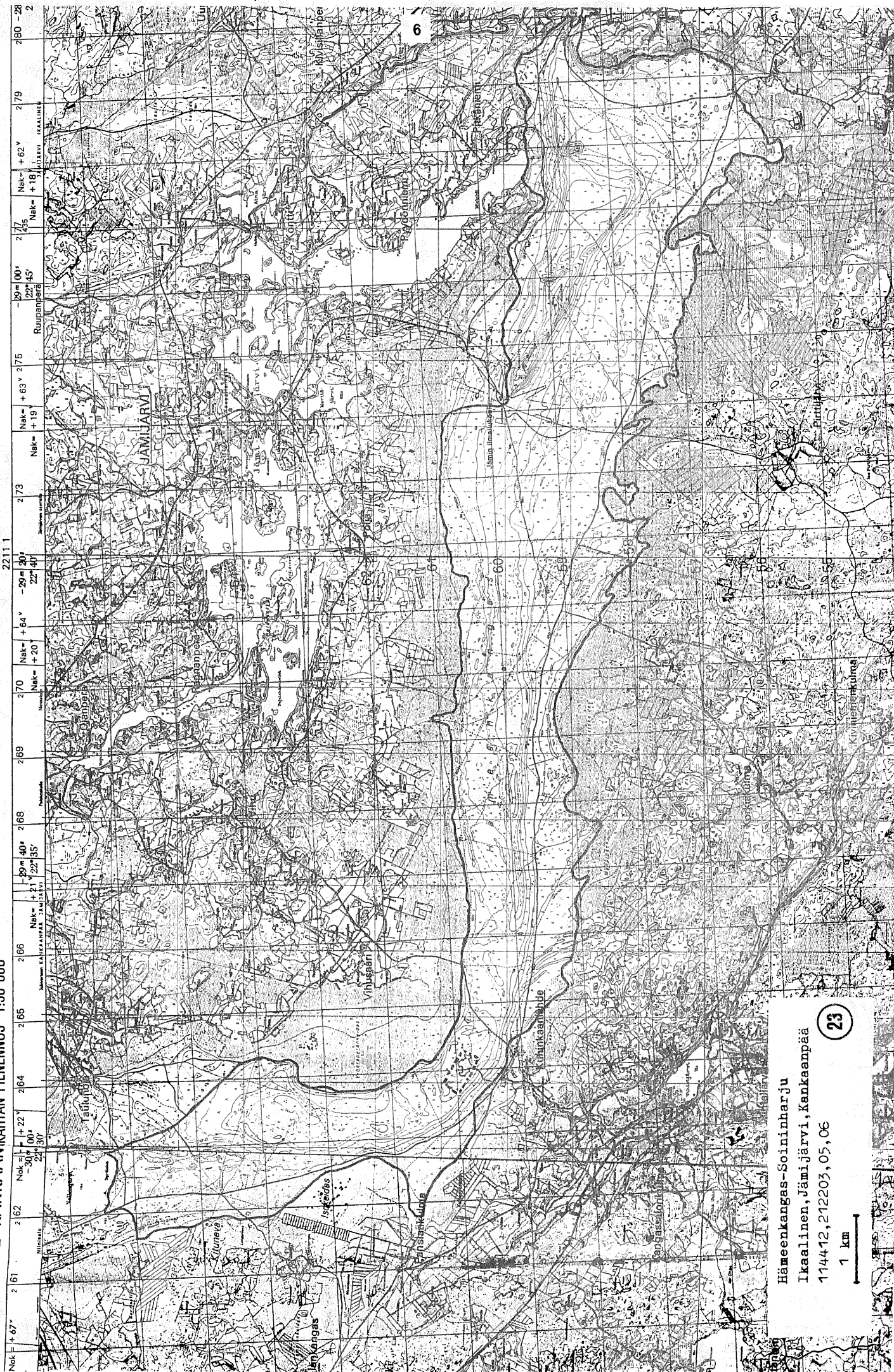
Vatulanharju-Ulvaanharju
Hämeenkyrö, Ikaalinen

21

212208

1 km

N:o 1144 2 KANKAANKARTAN PIENENNÖS 1:50 000

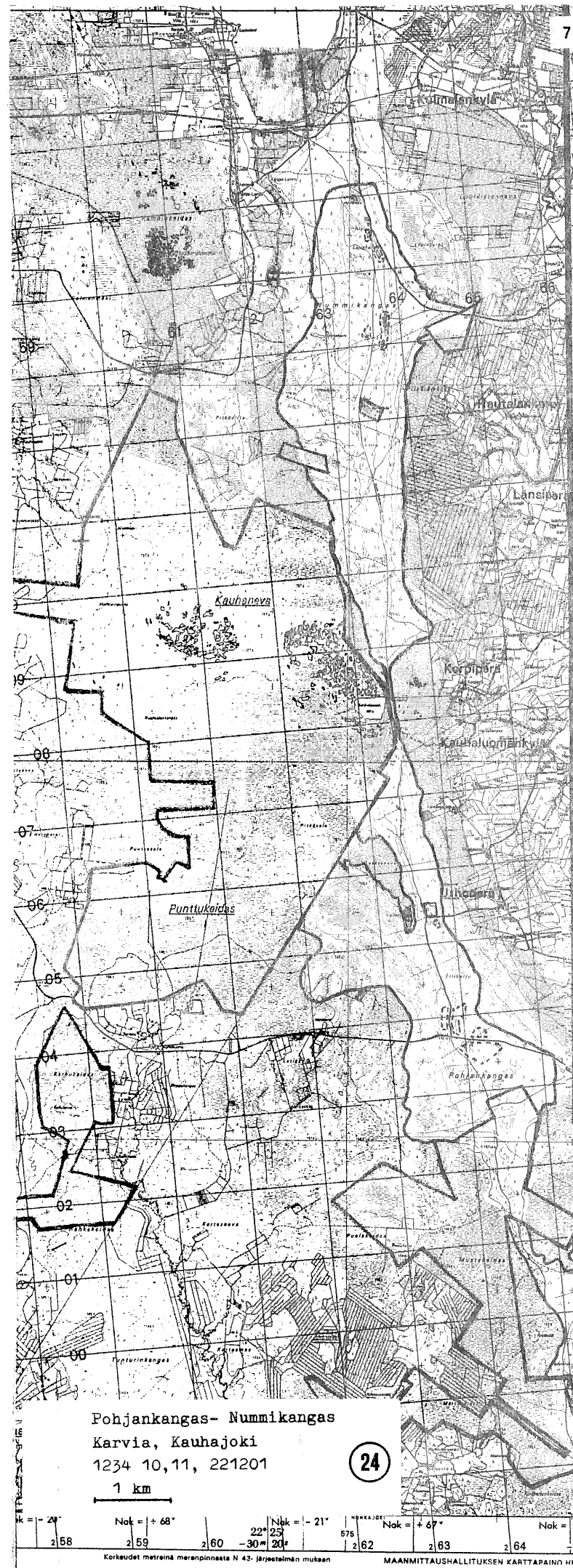
Hämeenkangas-Soininharju

Ikaalinen, Jämi järvi, Kankaanpää

1144-12, 212203, 05, 06

1 km

23

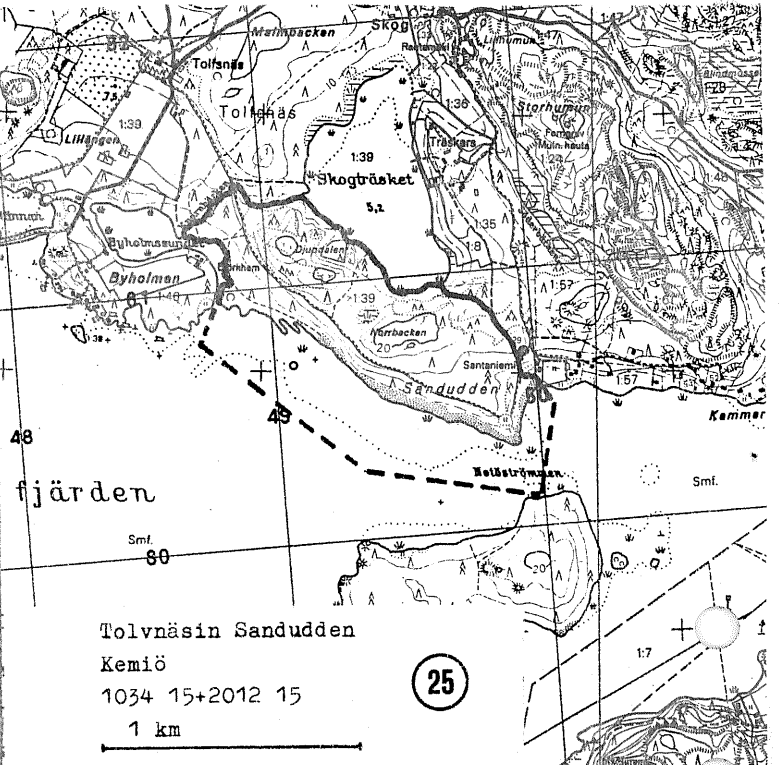

Pohjankangas- Nummikangas
Karvia, Kauhajoki
1234 10,11, 221201

24

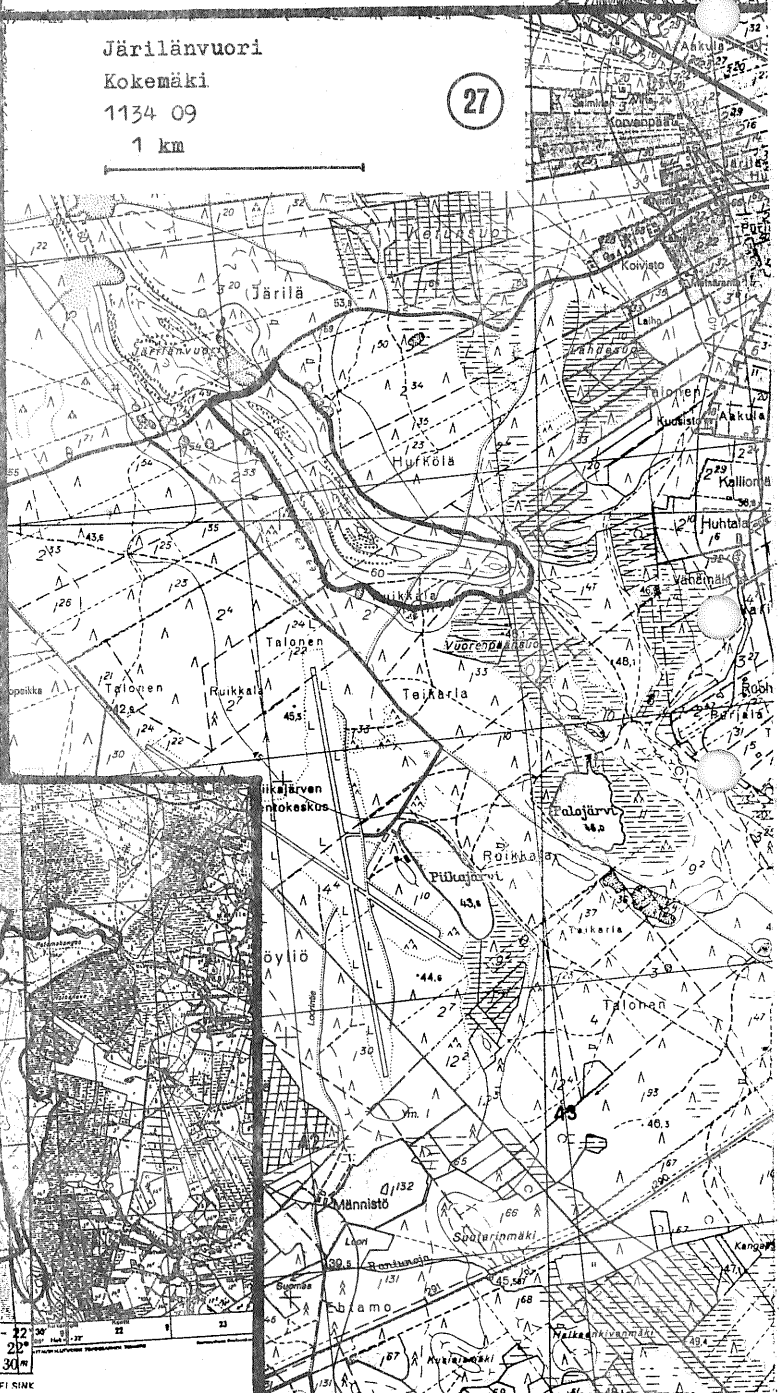
1 km

K = - 20° Nok = + 68° Nok = - 21° Nok = + 67° Nok = - 22°
 2 58 2 59 2 60 2 61 2 62 2 63 2 64
 Korkeudet metreinä merenpinnasta N 43. Järjestelmän mukaan MAANMITTAUSHALLITUKSEN KARTTAPOINNO HFI SINE

Tolvnäsin Sandudden
Kemiö
1034 15+2012 15
1 km

25

Järilänvuori
Kokemäki
1134 09
1 km

27

Hyppärän-Kaskiston-
nummen harjuaalue
Kiikala, Somero
2023 06,09

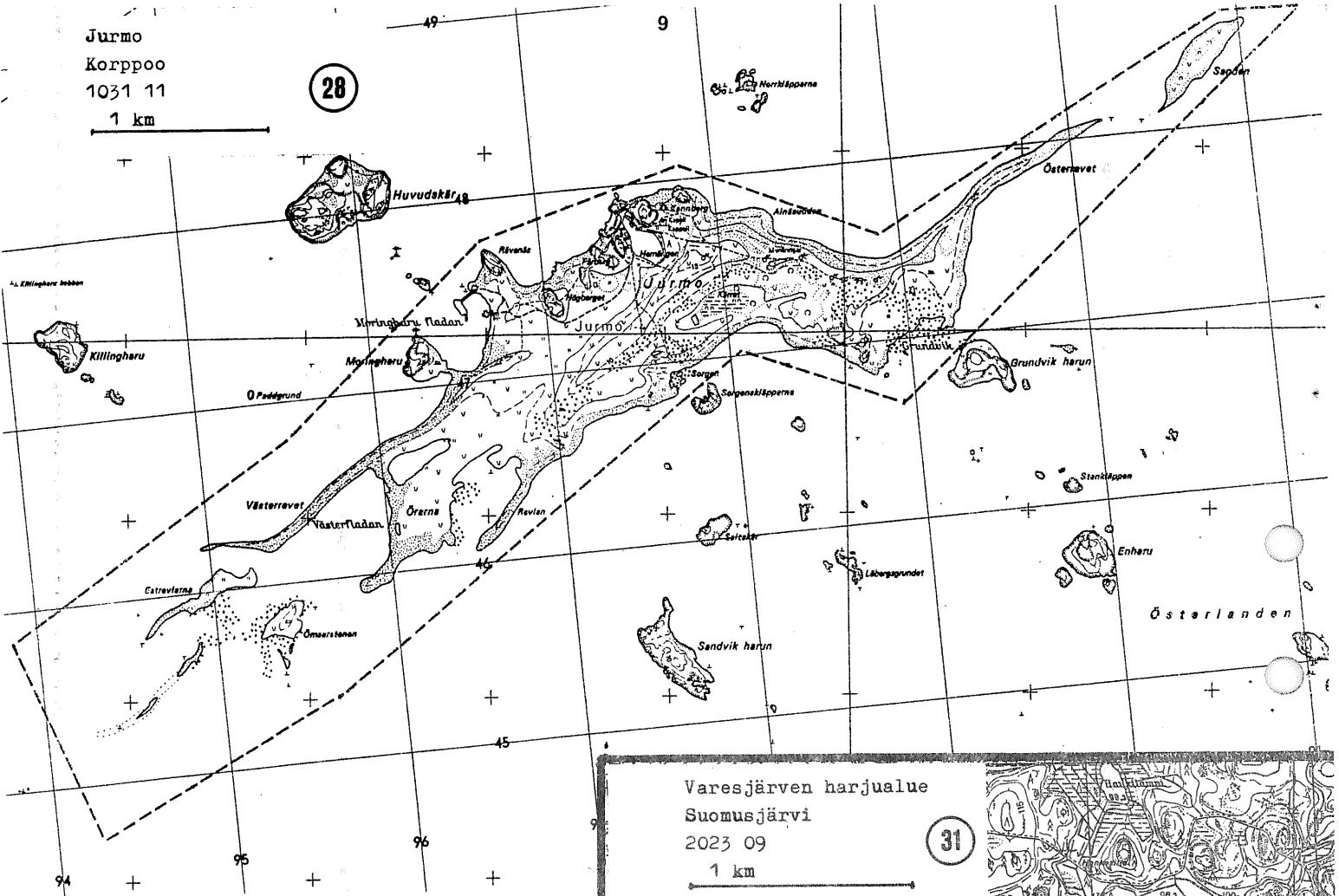
1 km

26

Jurmo
Korpoo
1031 11

1 km

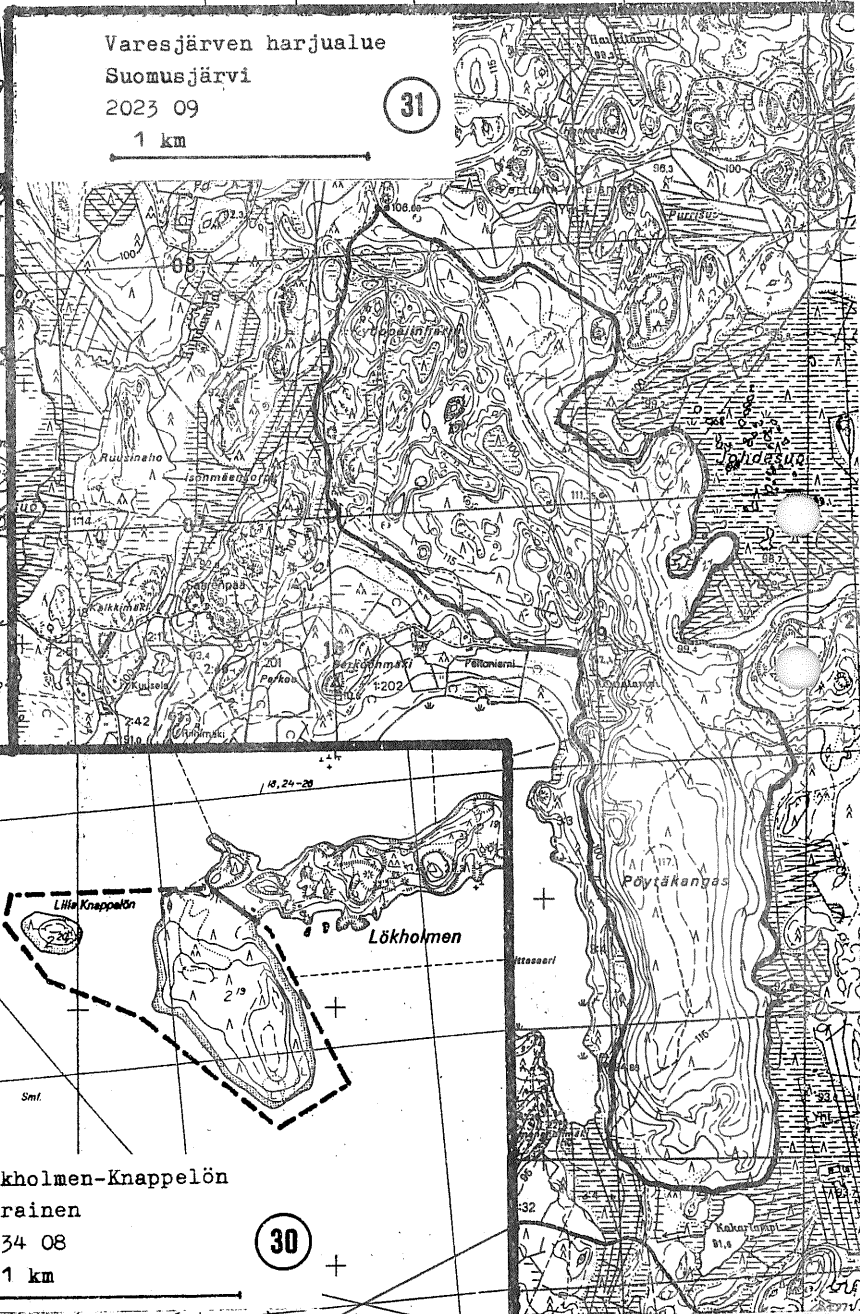
28

Varesjärven harjuaue
Suomusjärvi
2023 09

1 km

31

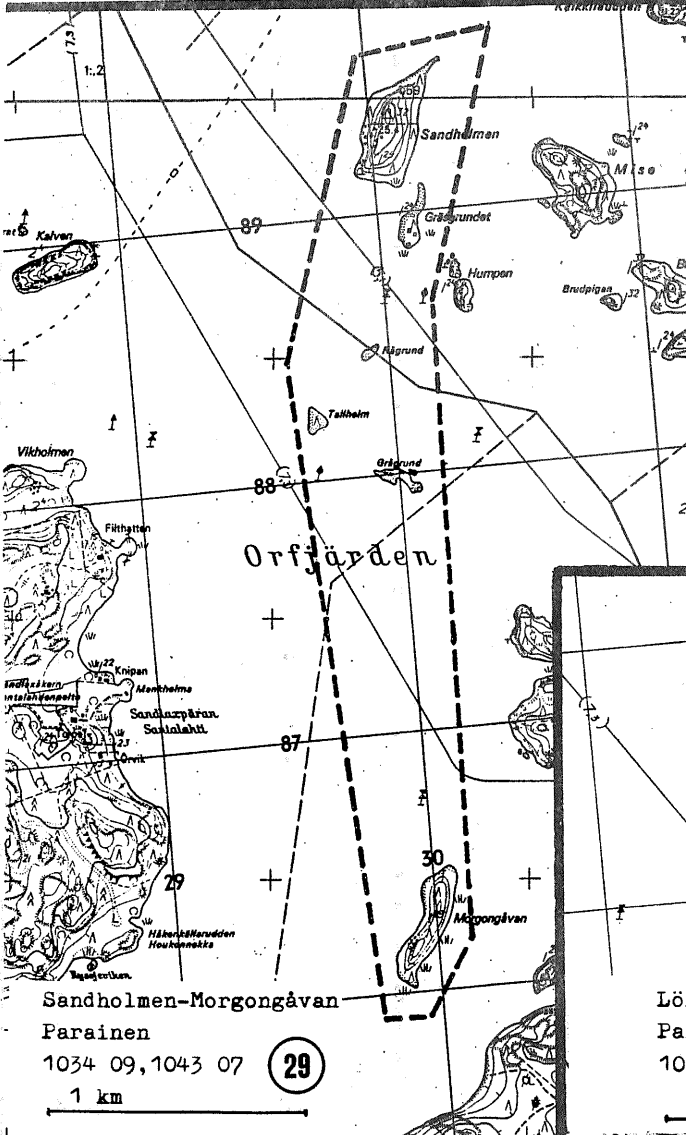
Orffjärden

Sandholmen-Morgongåvan
Parainen

1034 09, 1043 07

29

1 km

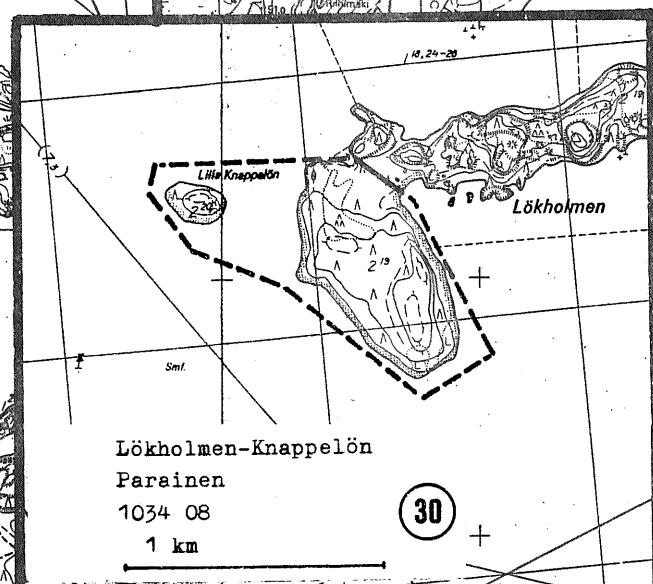

Lökholmen-Knappelön
Parainen

1034 08

30

1 km

Säkylänharju

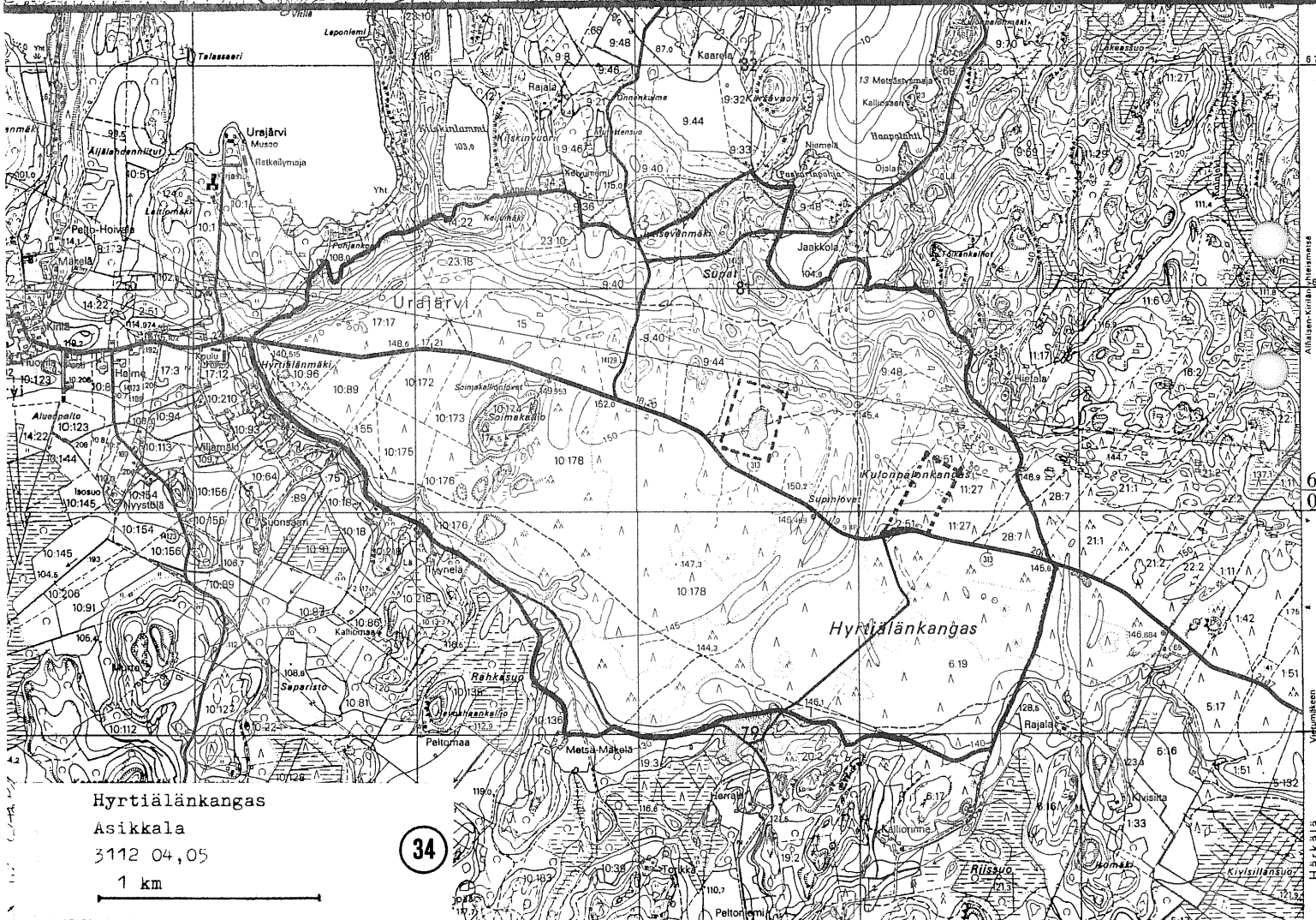
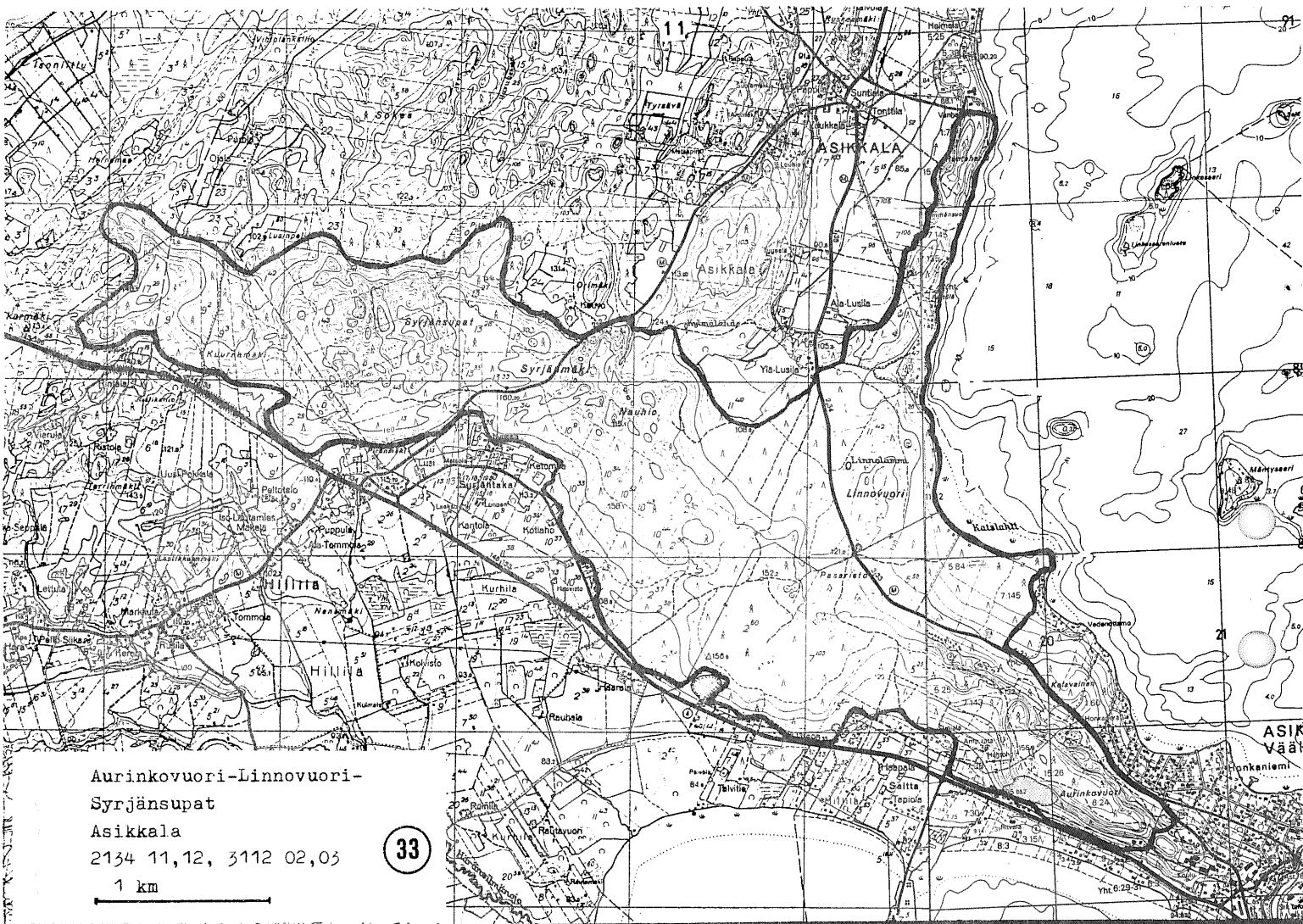
Säkylä, Köyliö

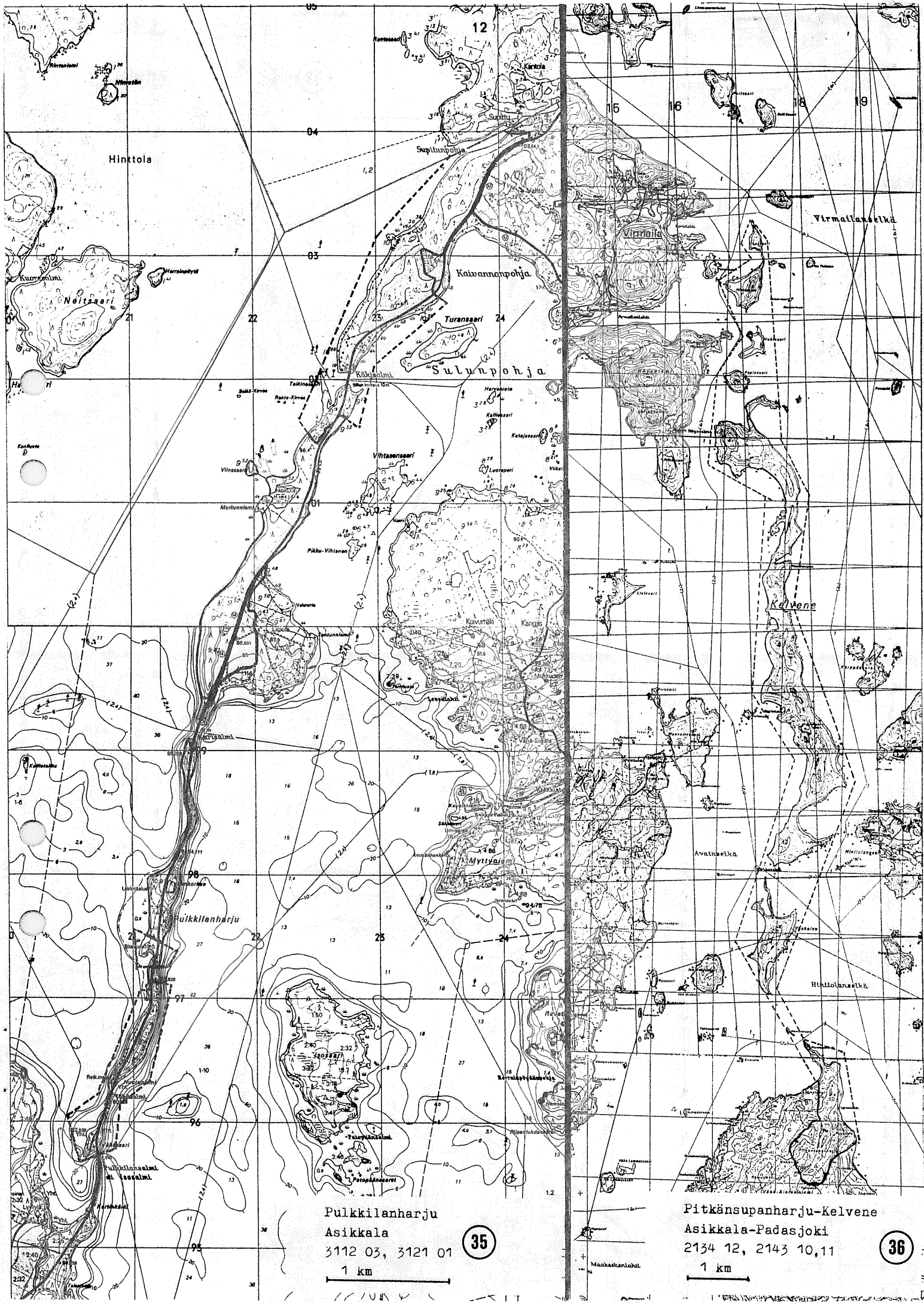
1133 12, 1134 10

2111 03, 2112 01

1 km

32

Hinkola

Neitsaari

12

Kaivannonpohja

Sulunpohja

Virtaasaari

Kavala

Kavala

Kavala

Kavala

Kavala

Kavala

Kavala

Kavala

Kavala

Virtaasaari

Kelvene

Avantsele

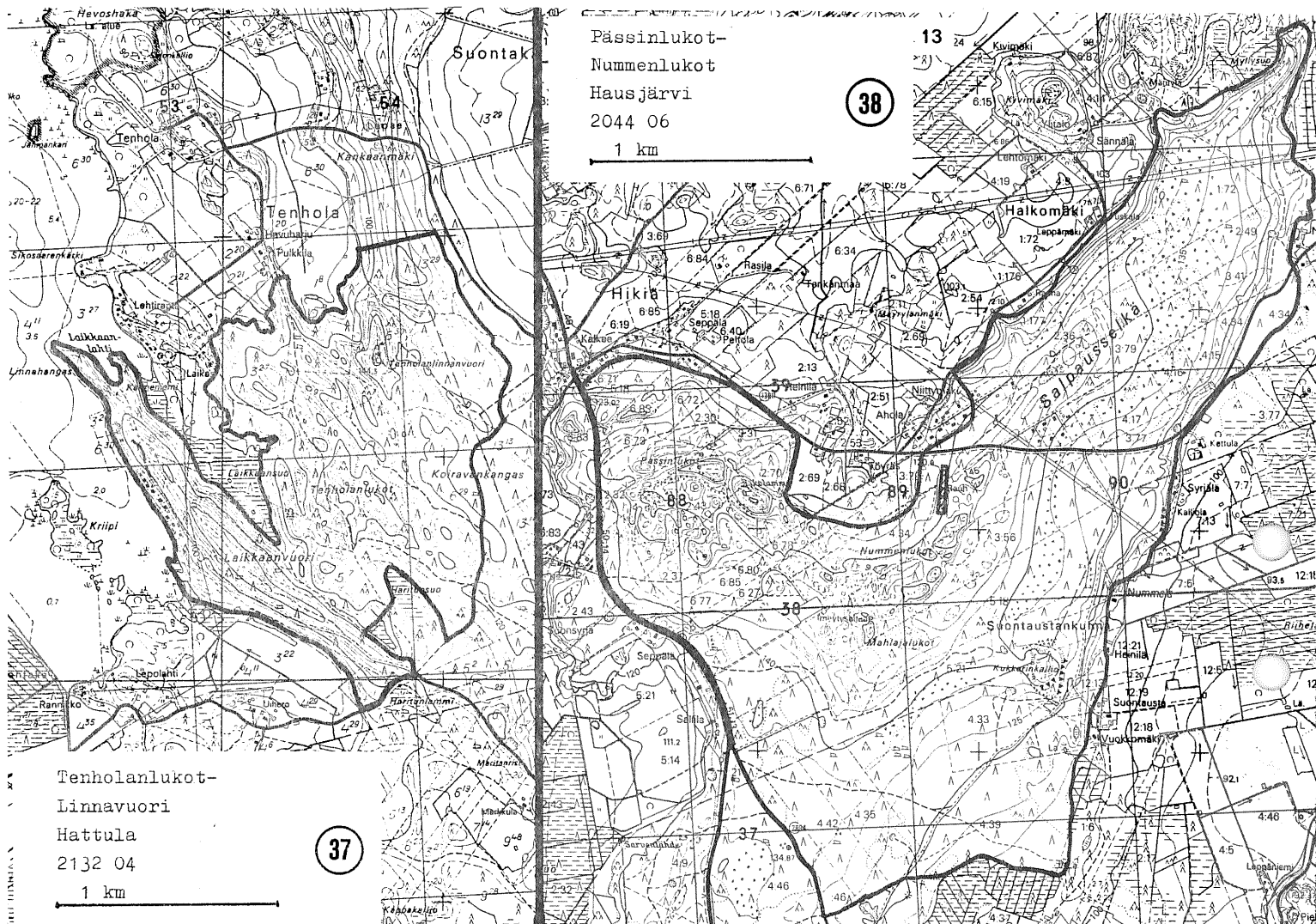
Hittola

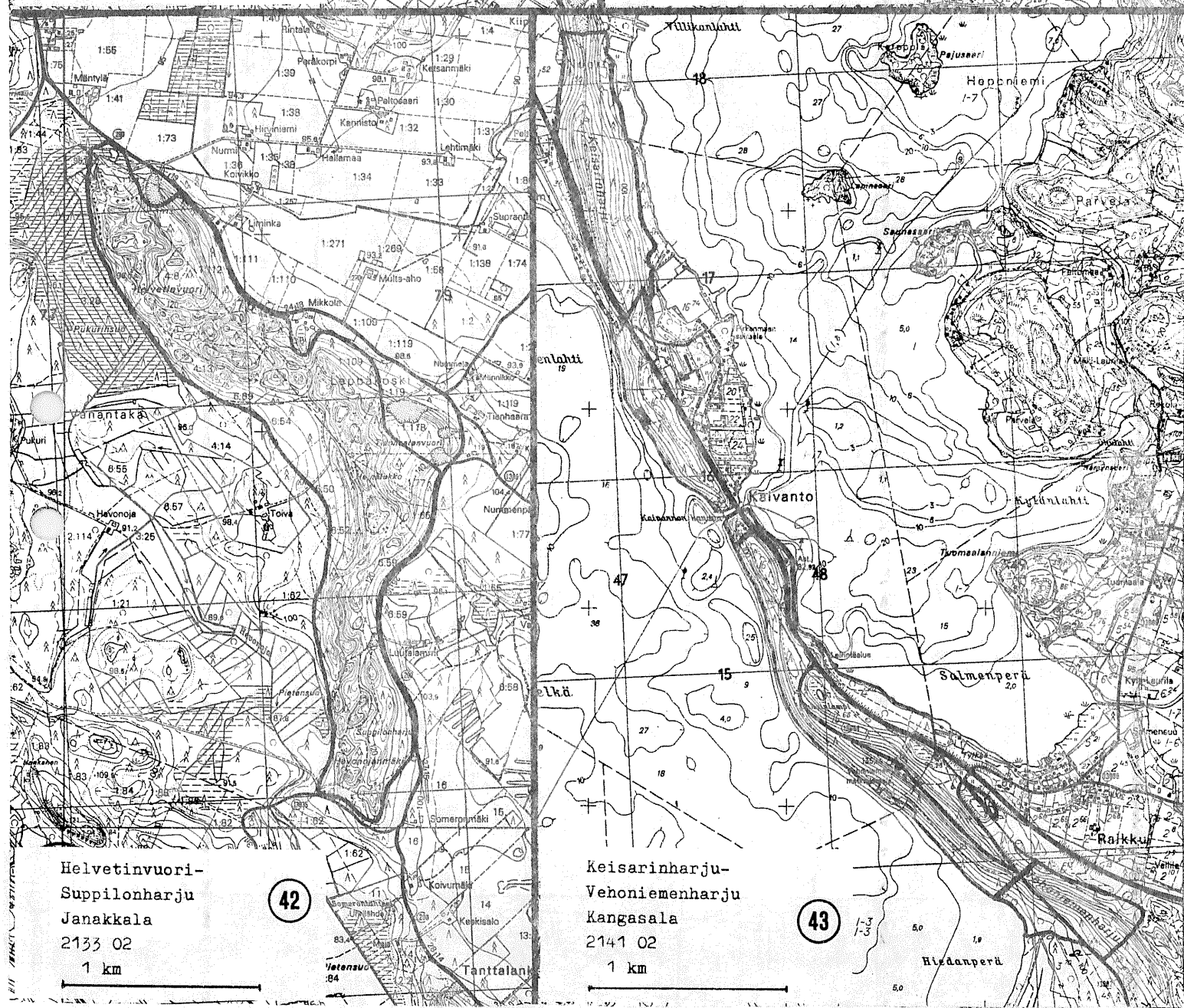
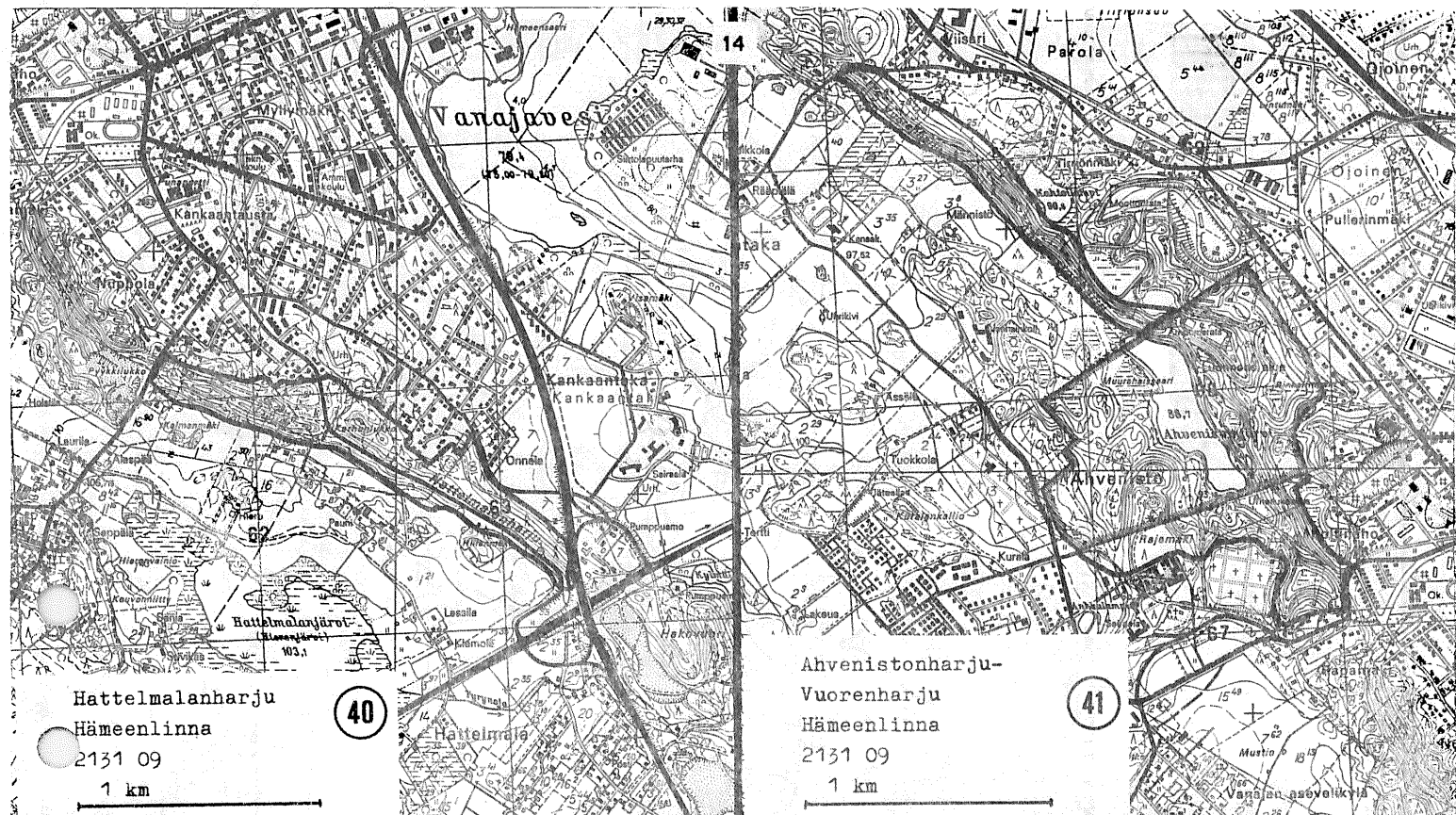
Pulkkilanharju
Asikkala
3112 03, 3121 01
1 km

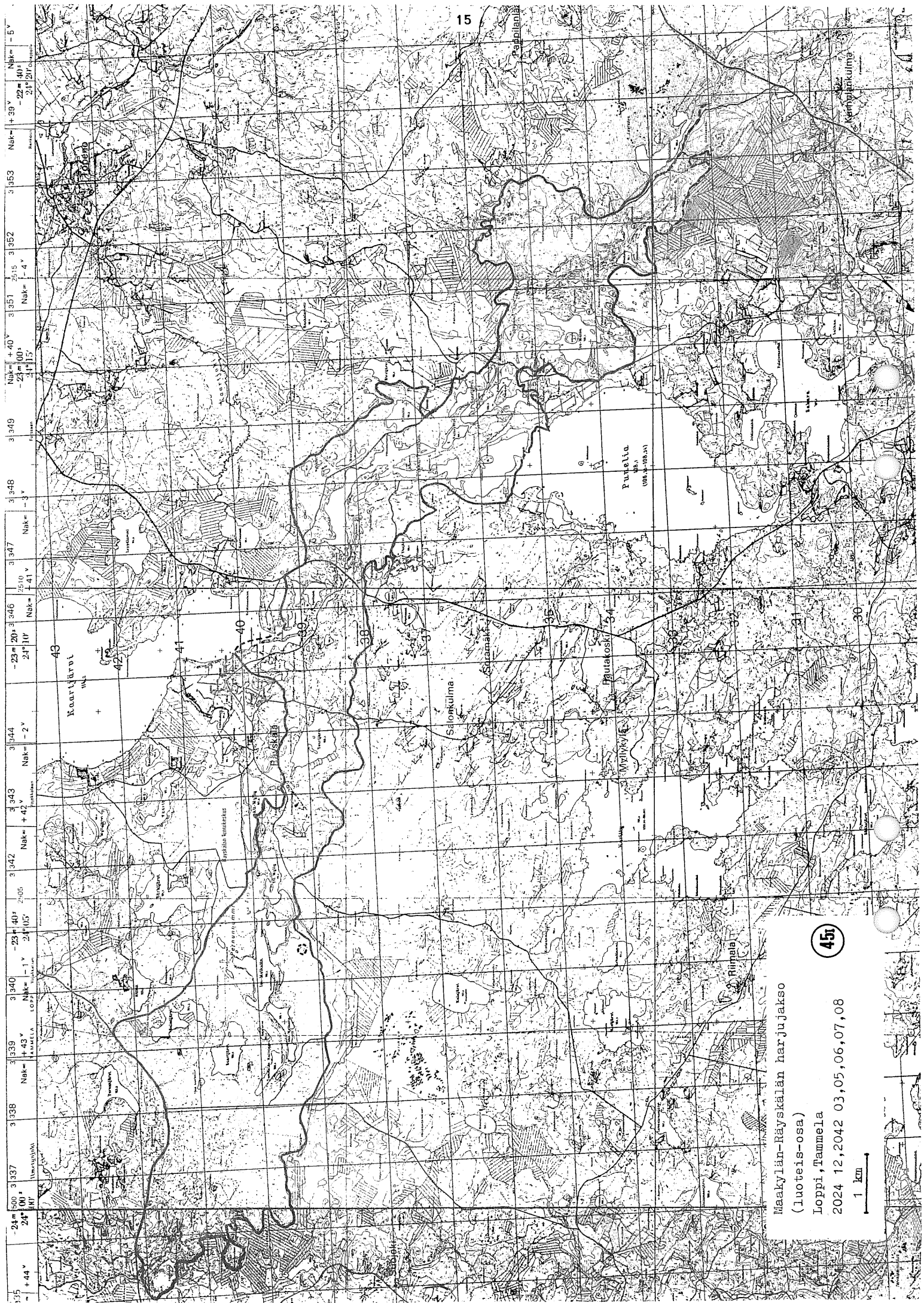
35

Pitkänsupanharju-Kelvene
Asikkala-Padasjoki
2134 12, 2143 10, 11
1 km

36

15

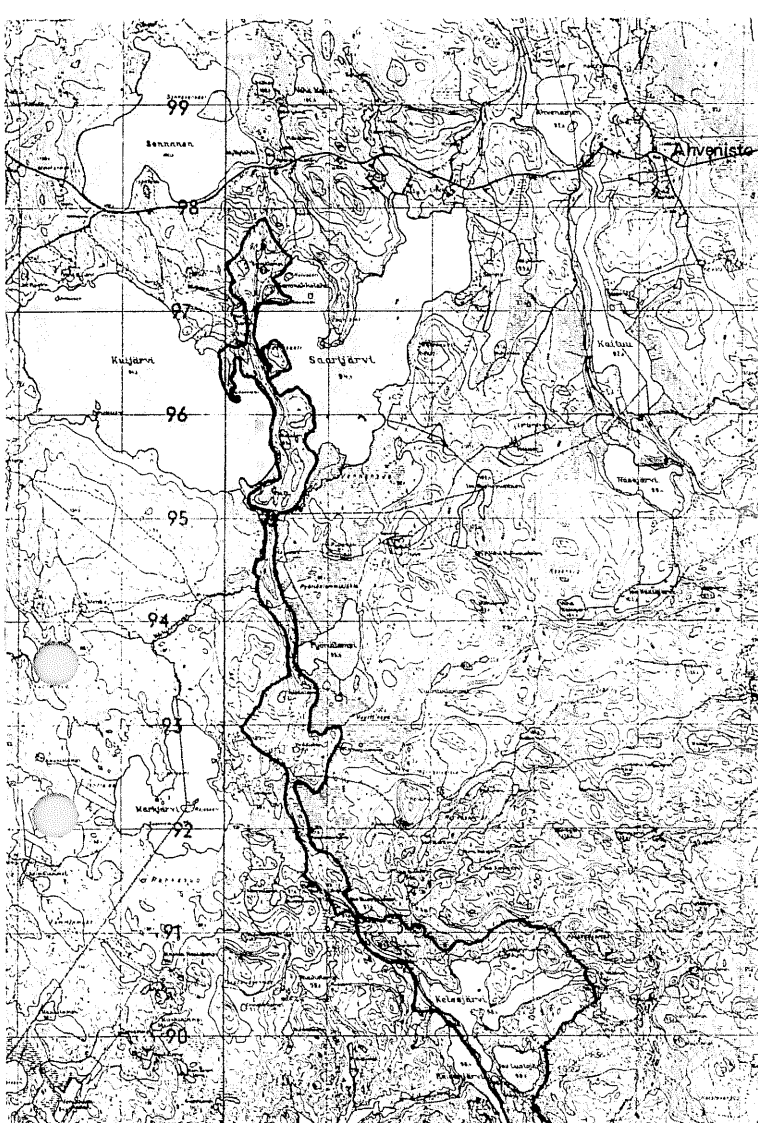
Maakylän-Räyskälän harjujakso
(luoteis-osa)

Loppi, Tammela

2024 12, 2042 03, 05, 06, 07, 08

1 km

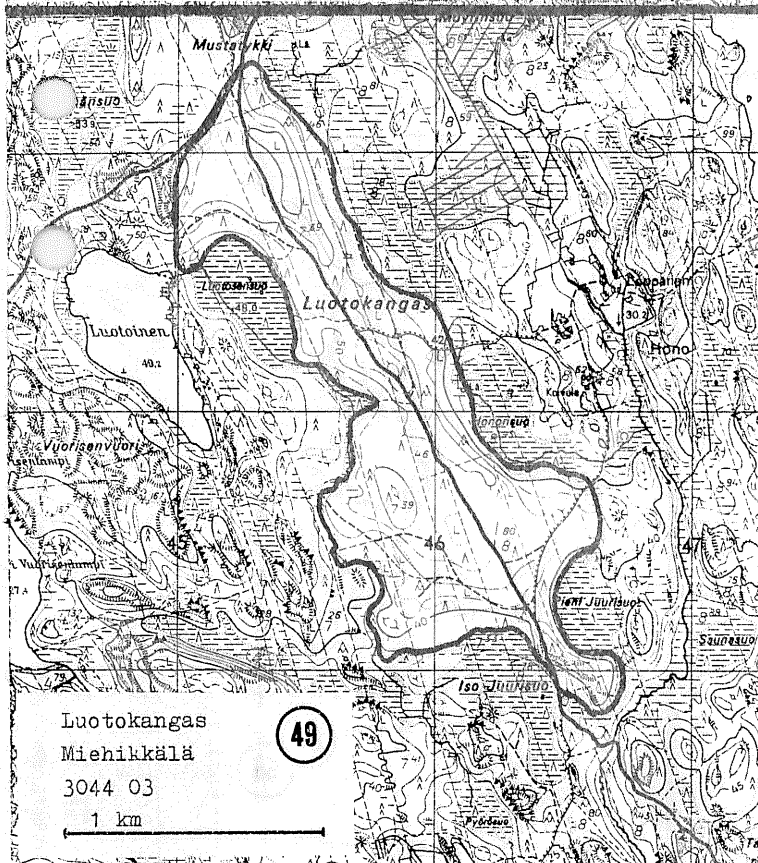
45

Sorvanlammen-Kelesjärven
Saarijärven harju
Jaala, Heinolan mlk
3114 03,05,06

47

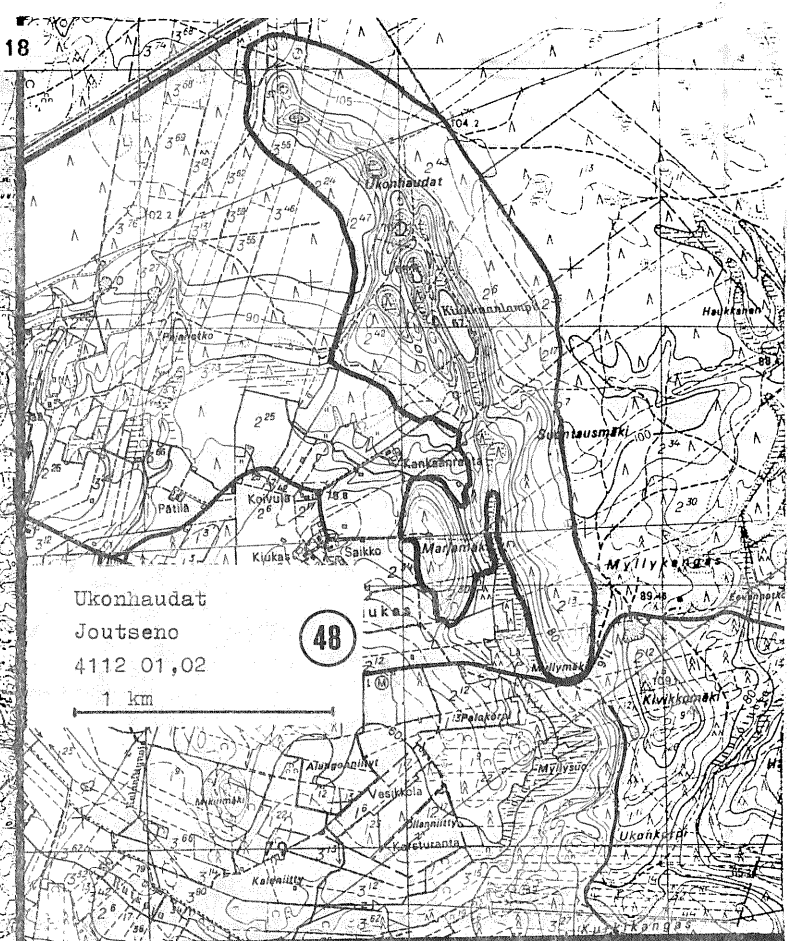
1 km

Luotokangas
Miehikkälä
3044 03

49

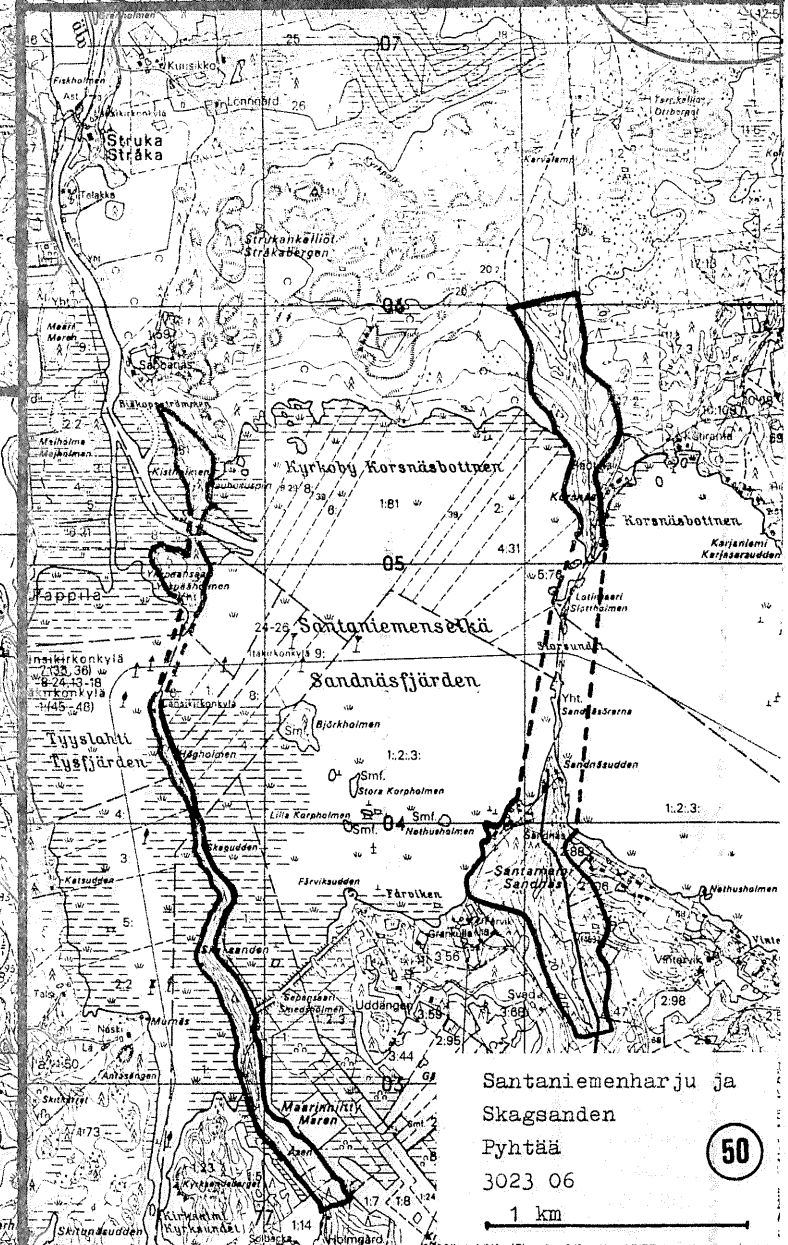
1 km

Ukonhaukka
Joutseno
4112 01,02

48

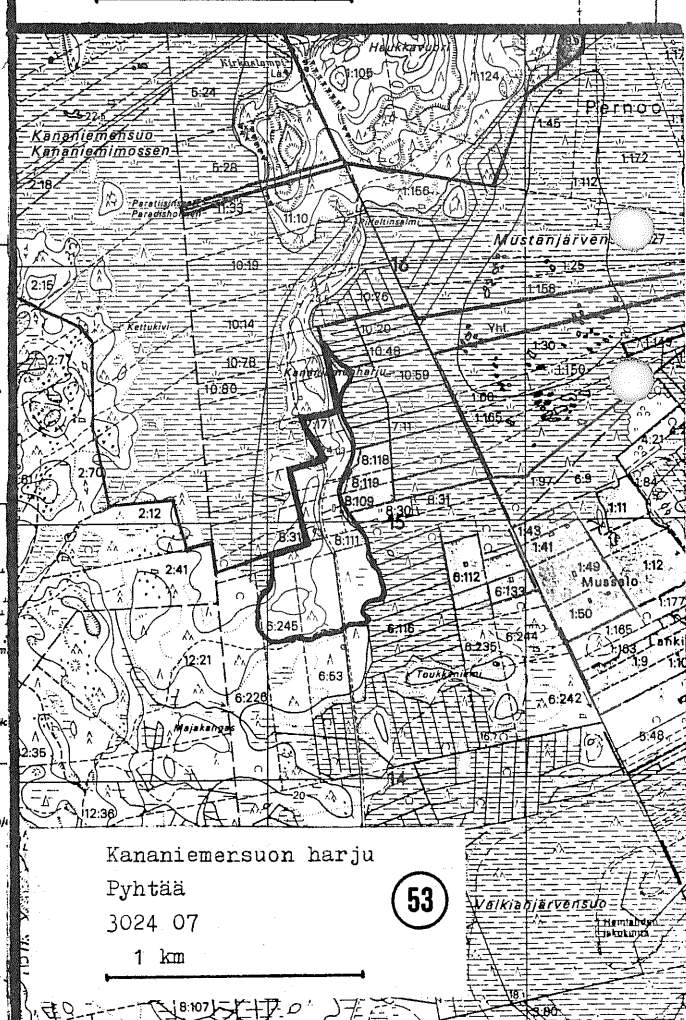
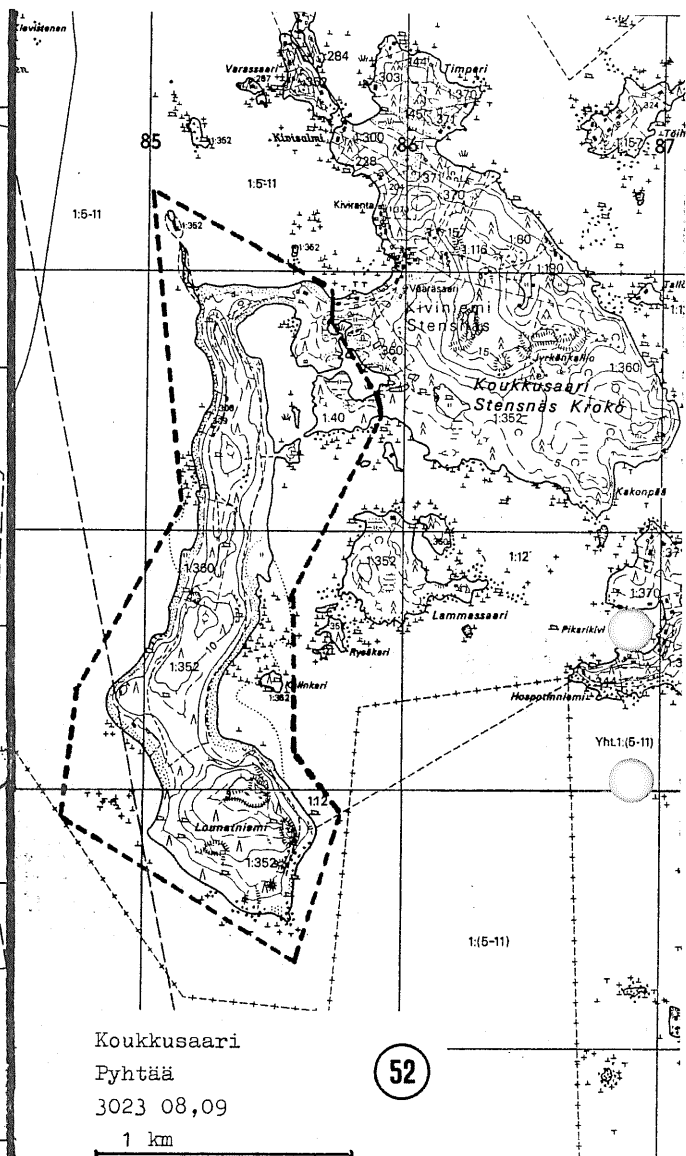
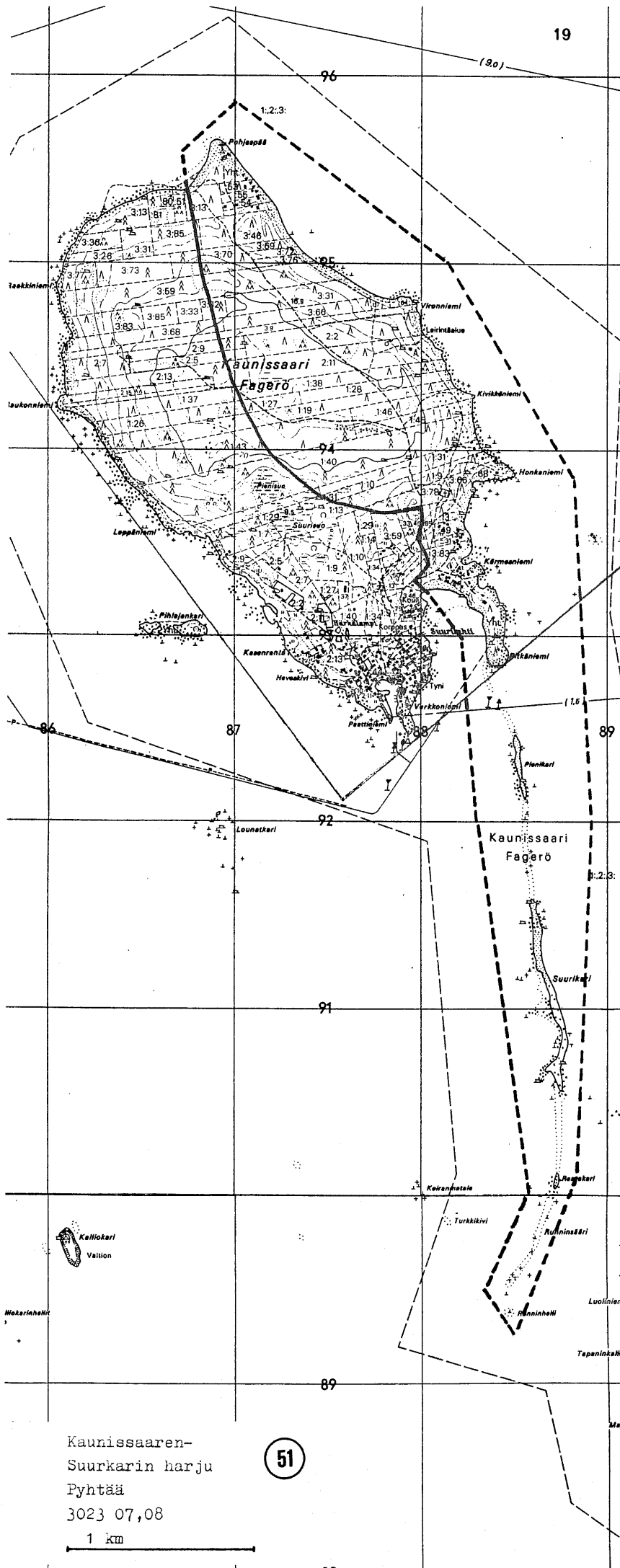
1 km

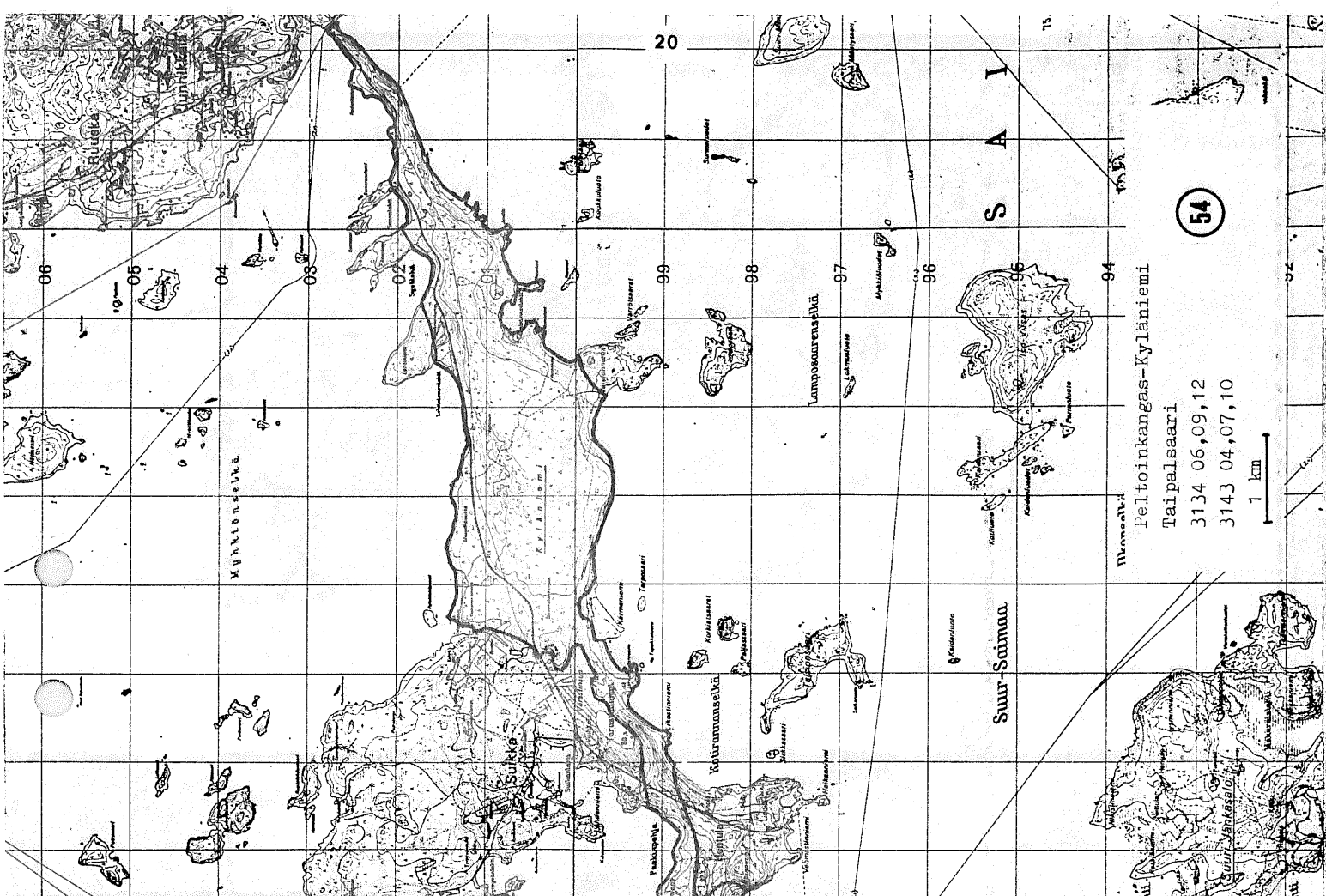
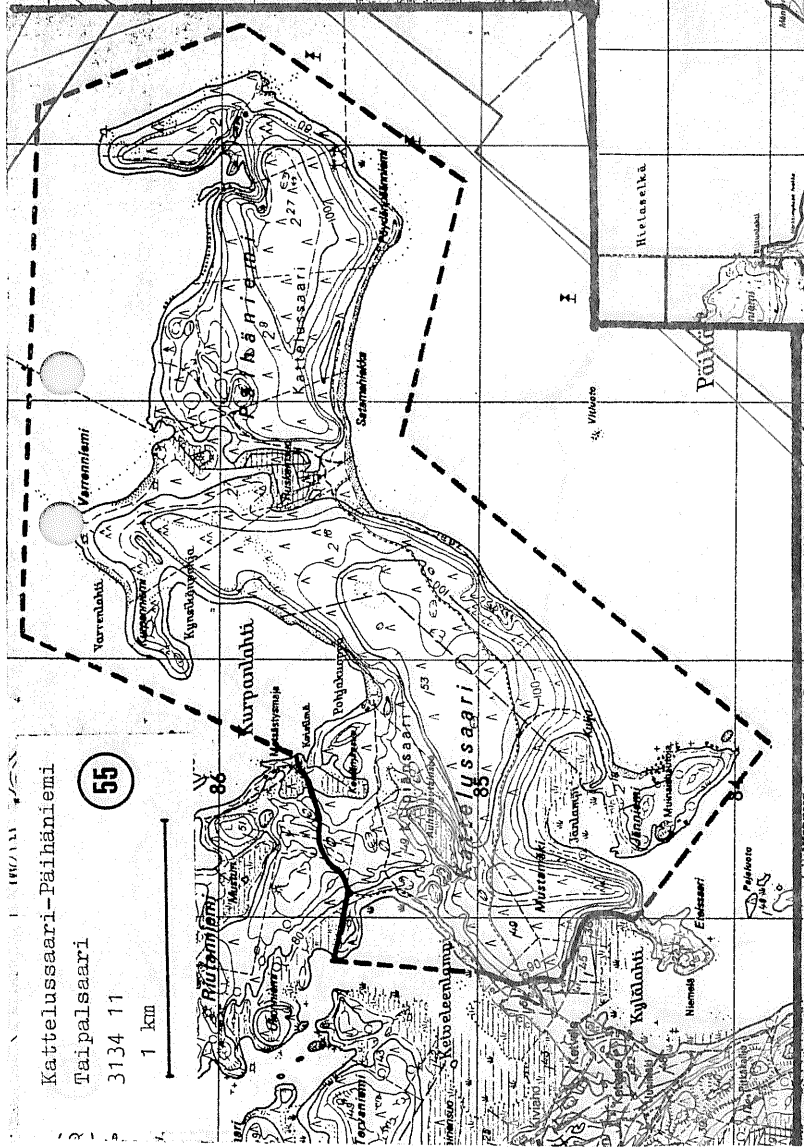
Santaniemenharju ja
Skagsanden
Pyhtää
3023 06

50

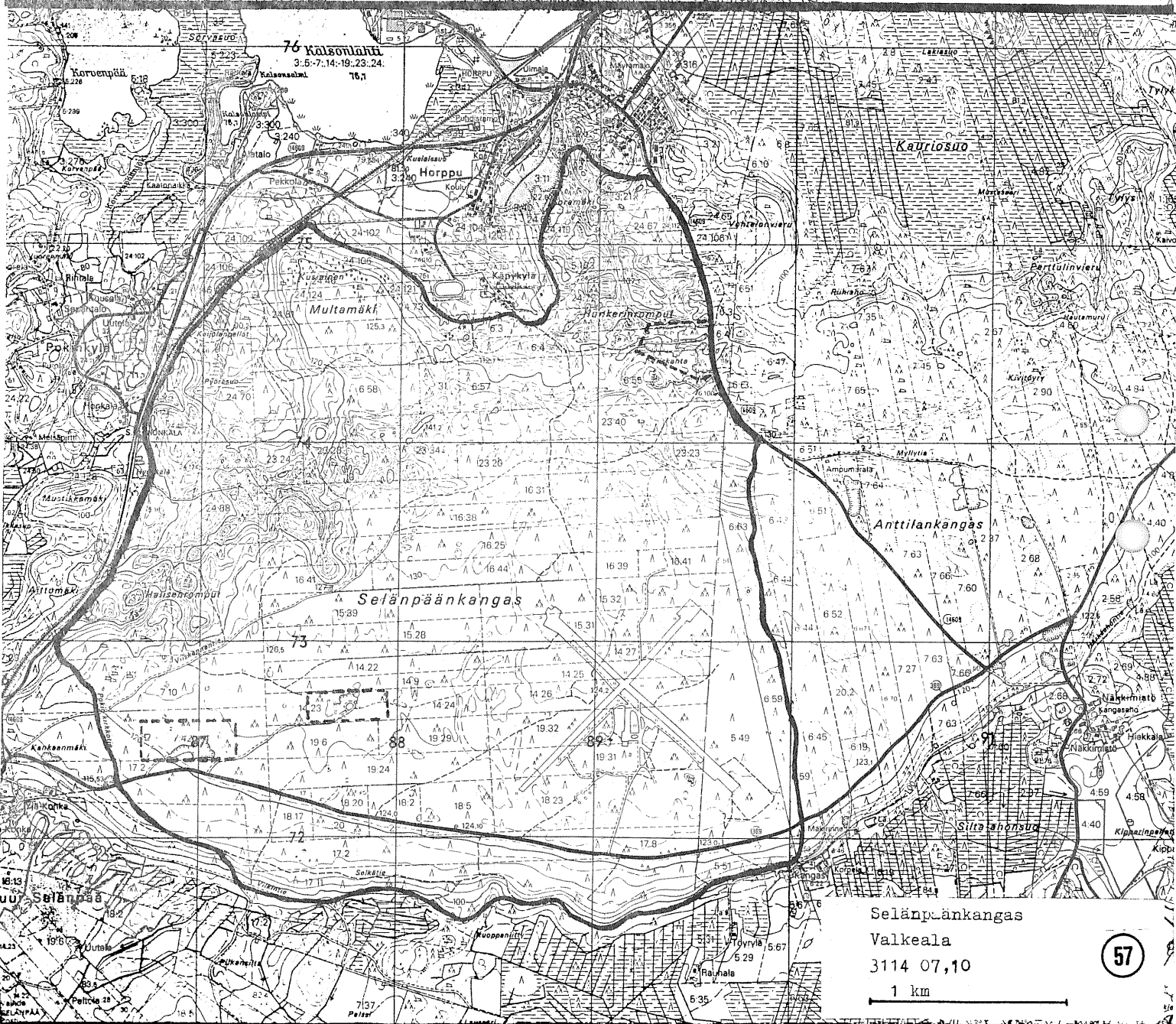
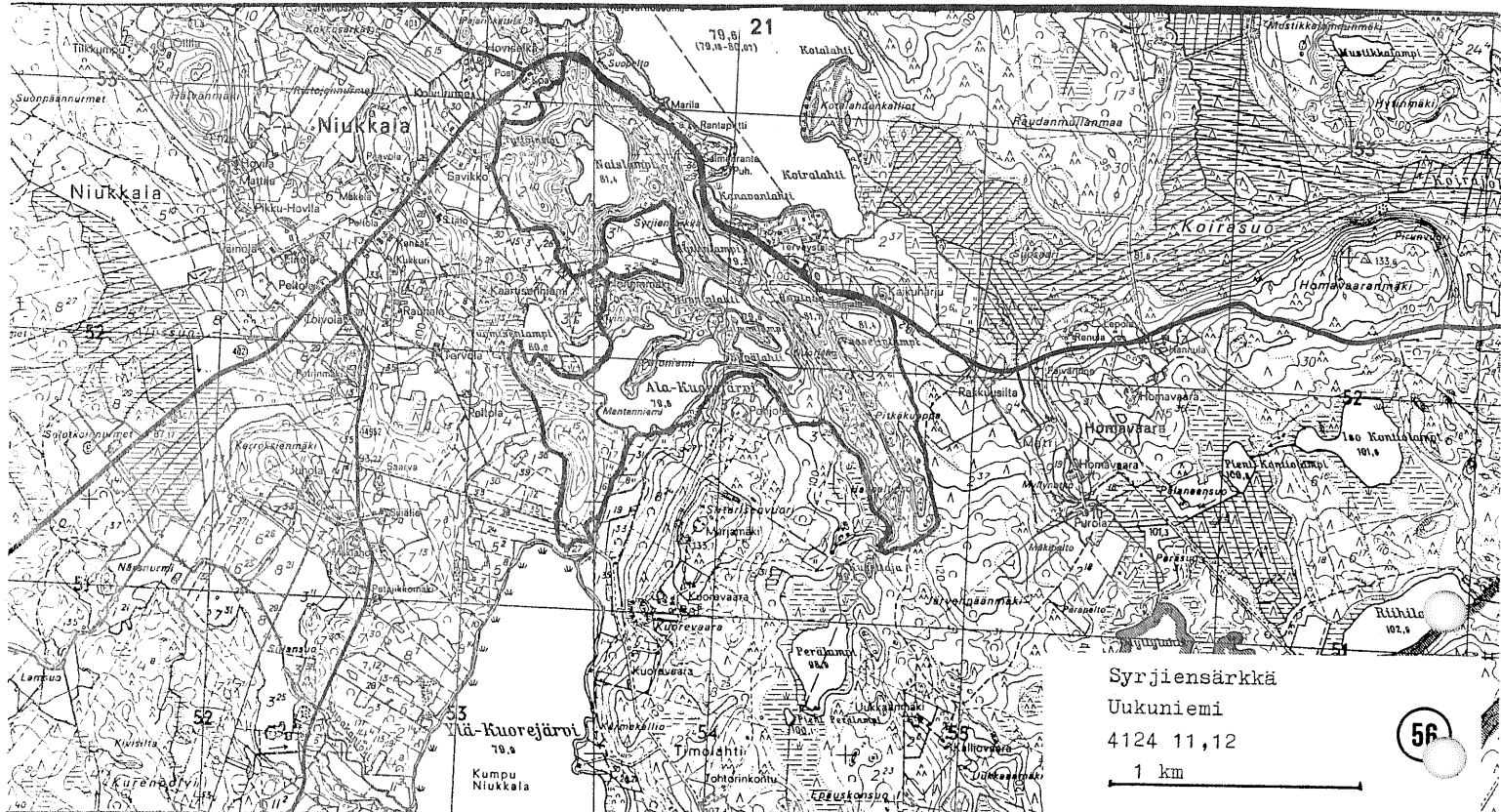
1 km

Kattelussaari-Päihäniemi
 Taipalsaari
 3134 11
 1 km

Peltoinkangas-Kyläniemi
 Taipalsaari
 3134 06,09,12
 3143 04,07,10
 1 km

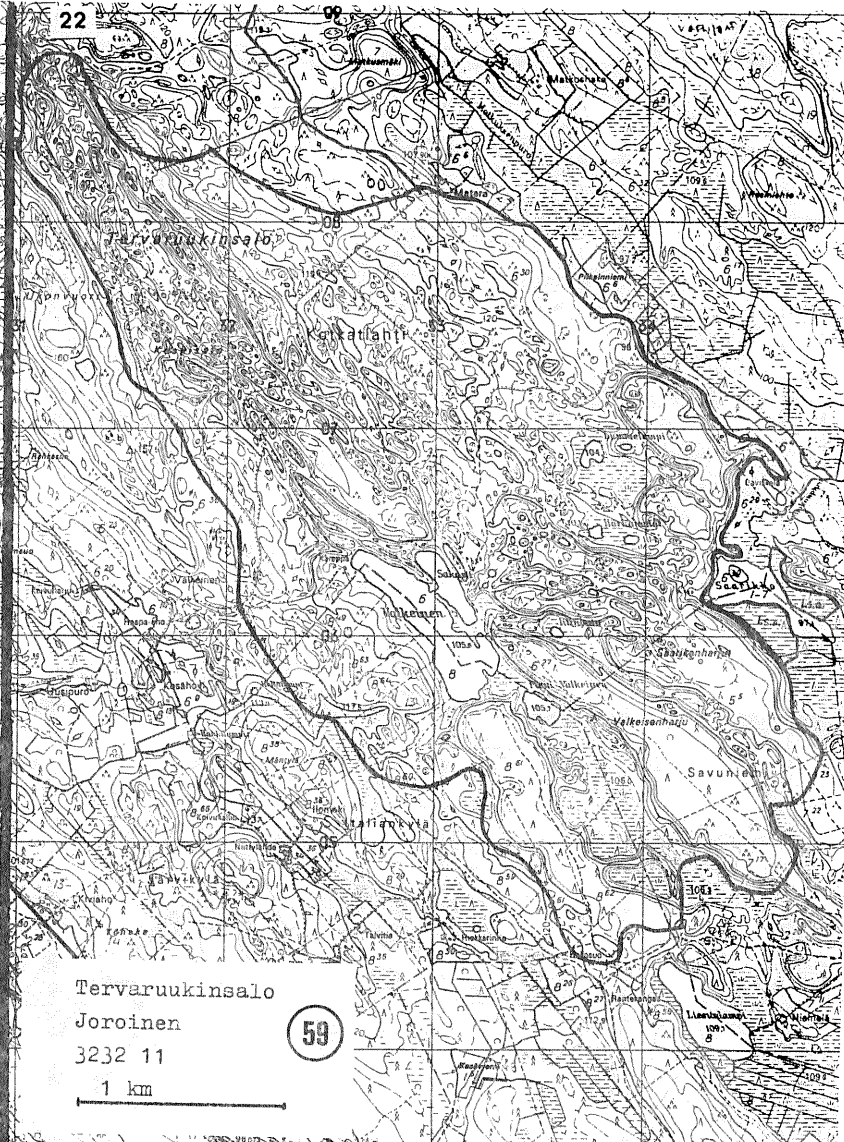
Vierumäenkangas-
Pyssyharju
Heinola, Heinolan mlk
3112 07,08

58

1 km

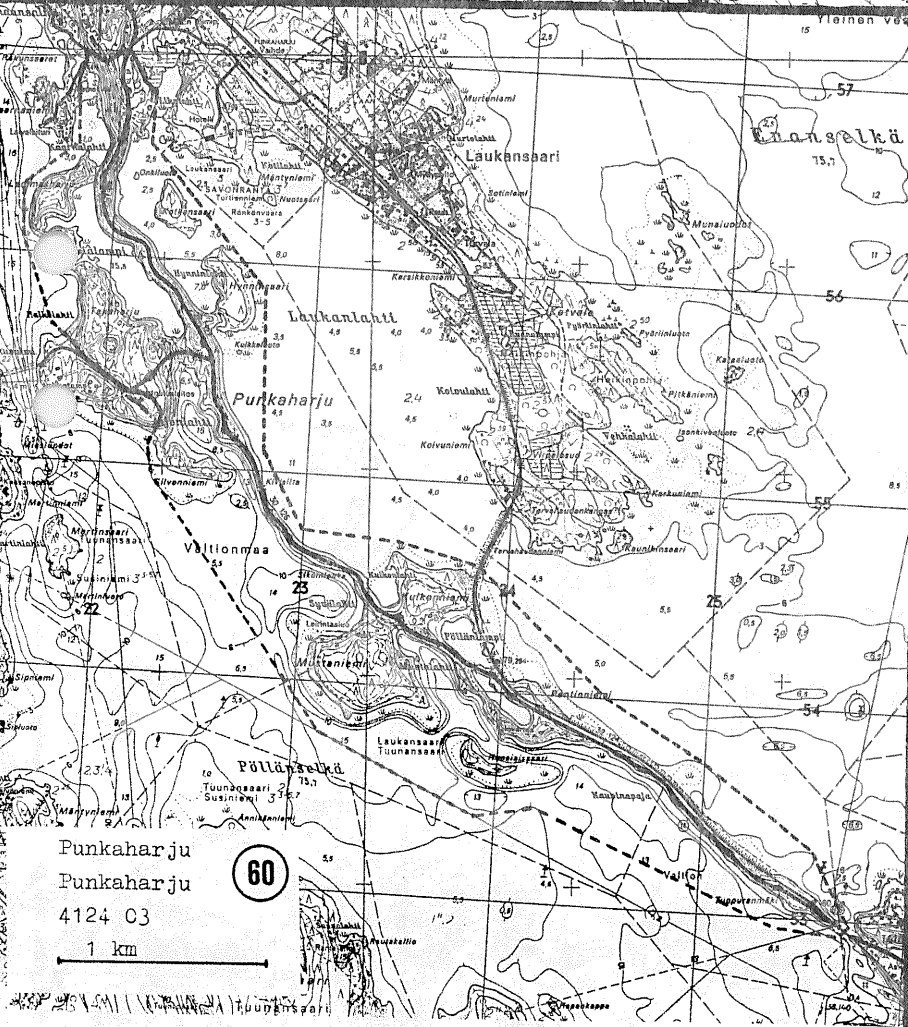
22

Tervaruukinsalo
Joroinen
3232 11

59

1 km

Punkaharju
Punkaharju
4124 03

60

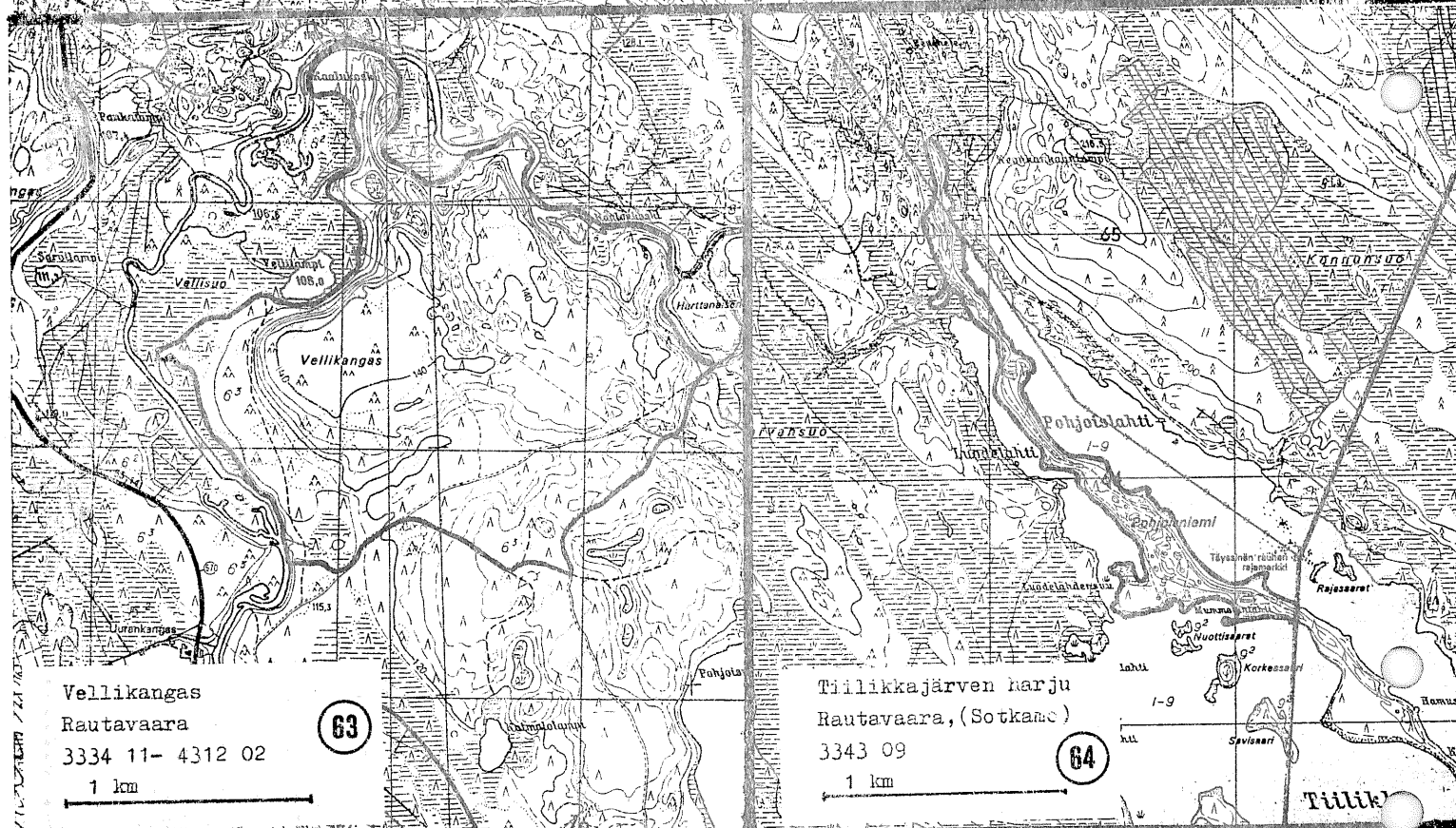
1 km

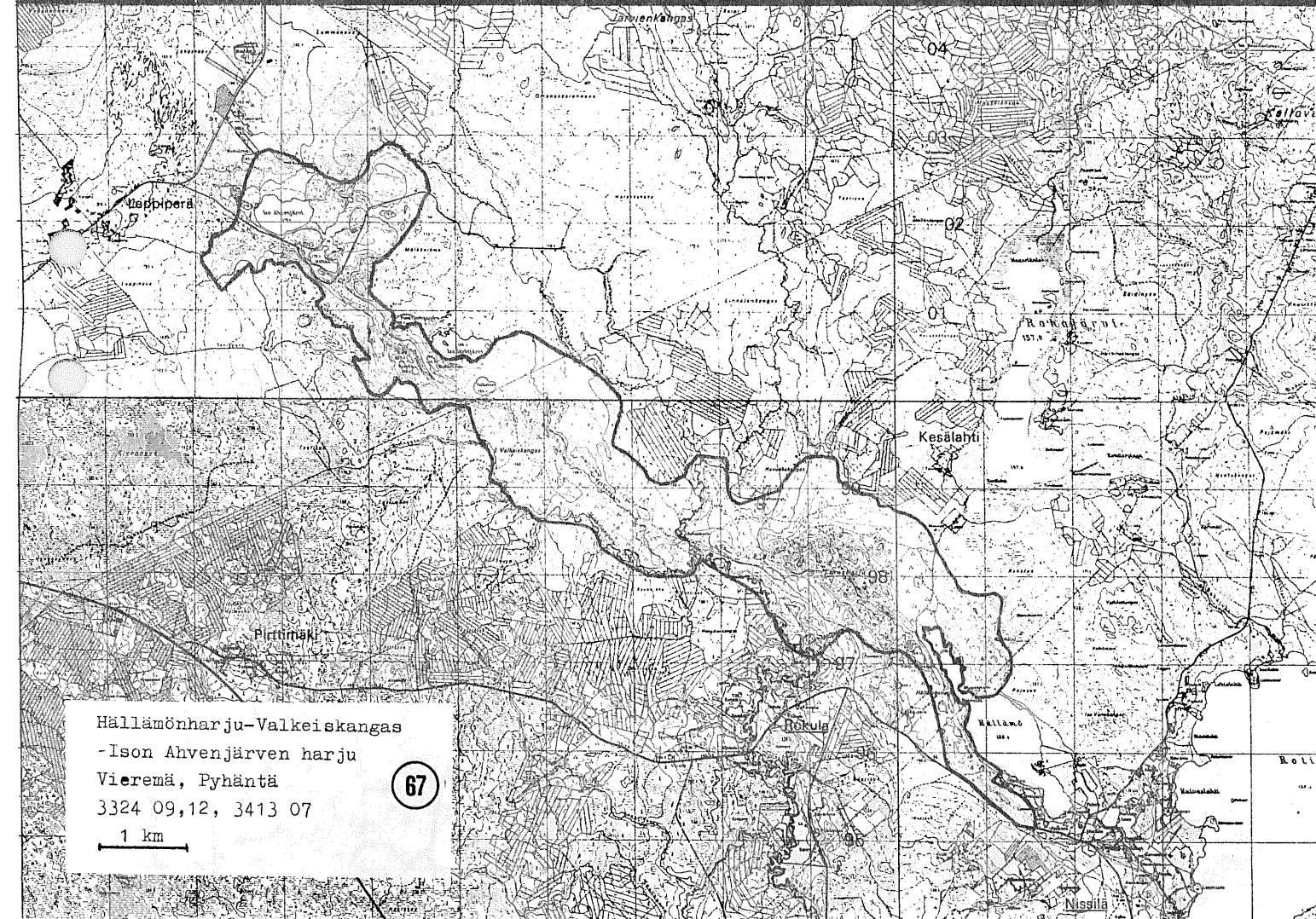
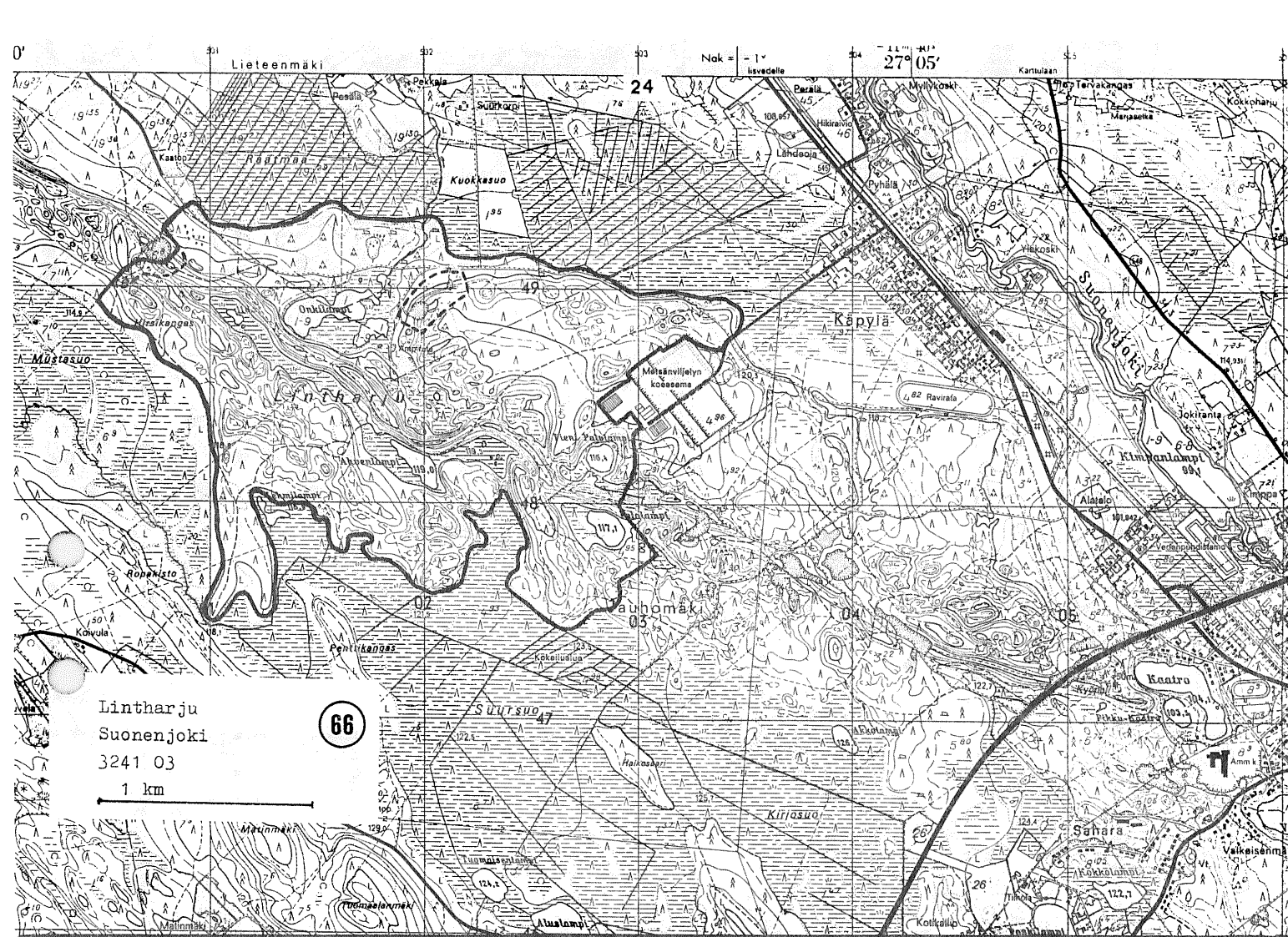

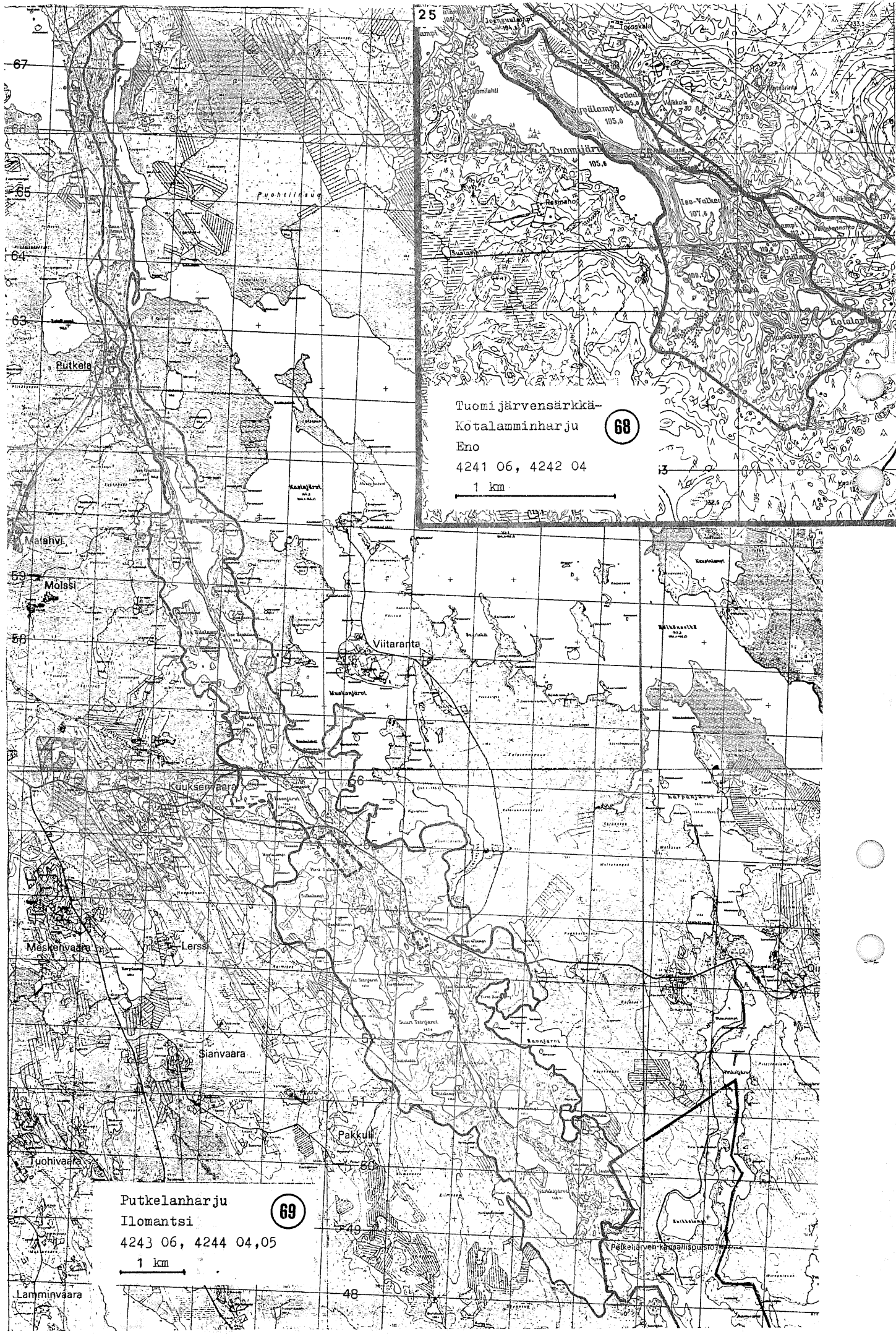
Rokansaari
Puumala
3143 05

61

1 km

Tuomi-järvensärkkä-
Kotalamminharju
Eno

4241 06, 4242 04

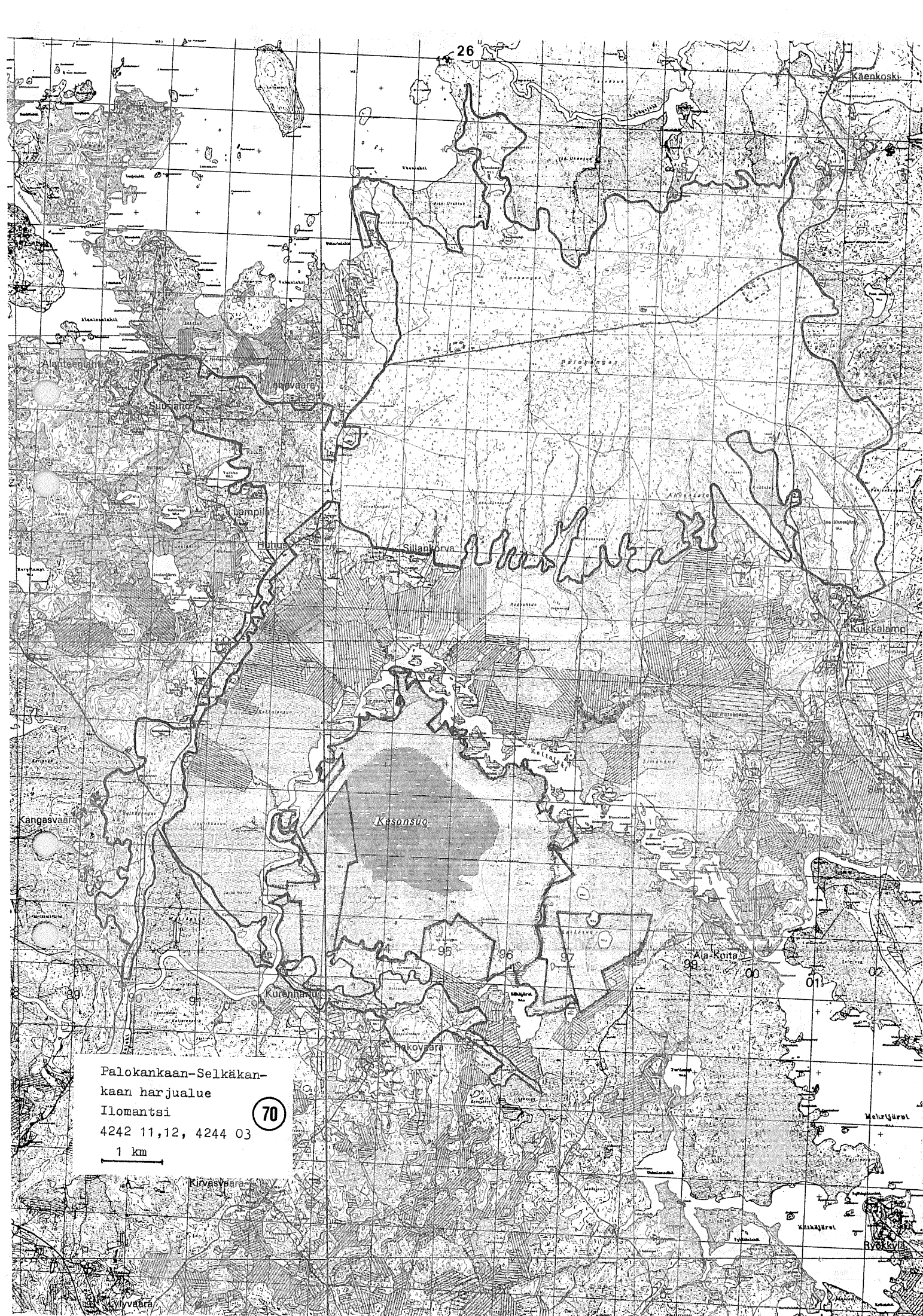
1 km

68

Putkelanharju
Ilomantsi
4243 06, 4244 04,05

1 km

69

26

Kaenkoski

Alanteenmäki

Kuovaara

Lampila

Sillanperä

Kulkalampi

Kesonsuo

Kangasvaara

Kurehärä

Ala-Kotta

Hakovesi

Mehurjärvi

Palokankaan-Selkäkan-
kaan harjuaalue
Ilomantsi
4242 11,12, 4244 03

70

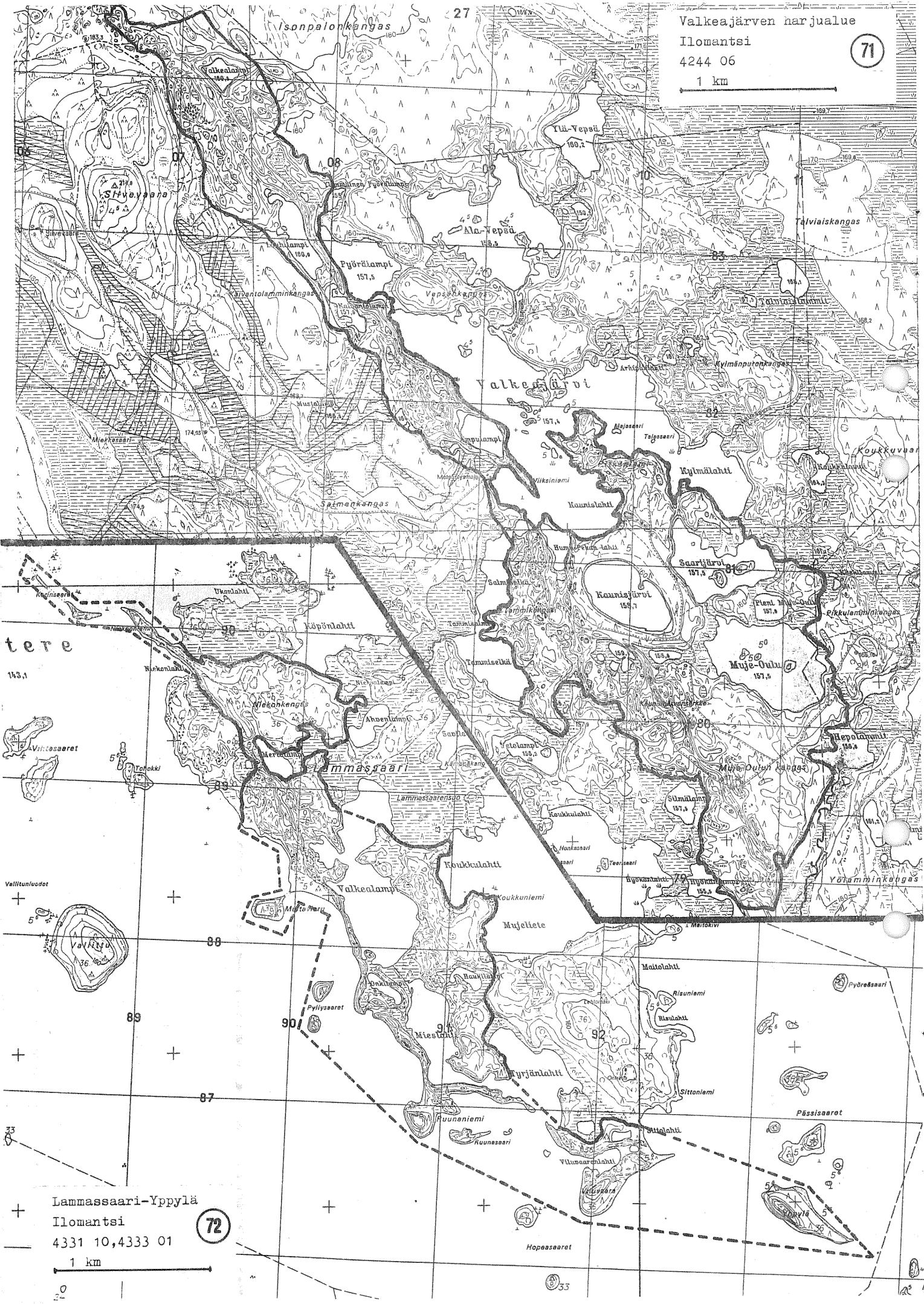
1 km

Kirvasvaara

Kulkajärvi

Ryäkylä

Vuorvaara

Valkeajärven harjuaalue

Ilomantsi

4244 06

1 km

71

tere

Vaellusluodot

Lammassaari-Yppylä

Ilomantsi

4331 10,4333 01

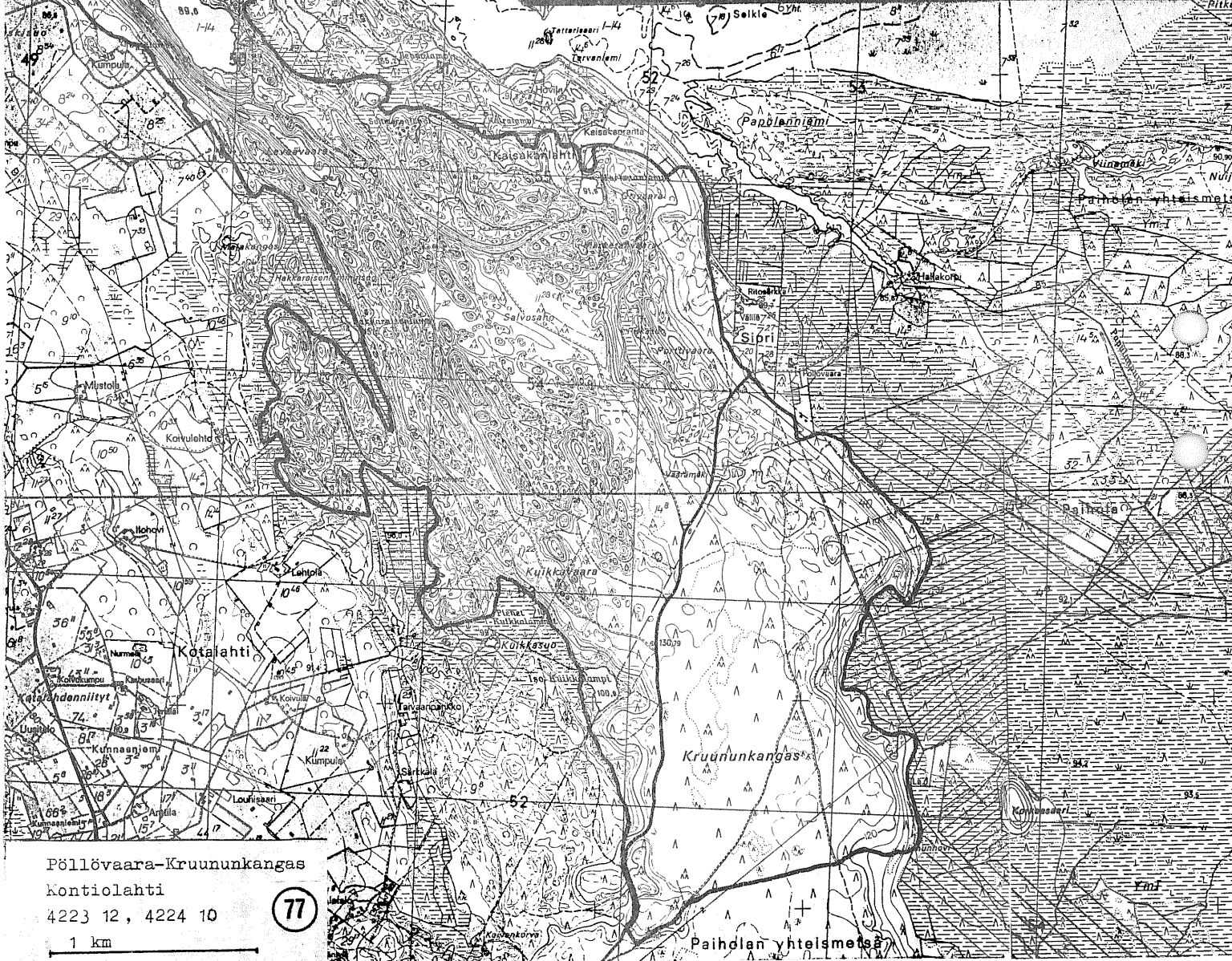
1 km

72

Juukavaara-Särkilammin-
vaara
Kiihtelysvaara
4241 02

76

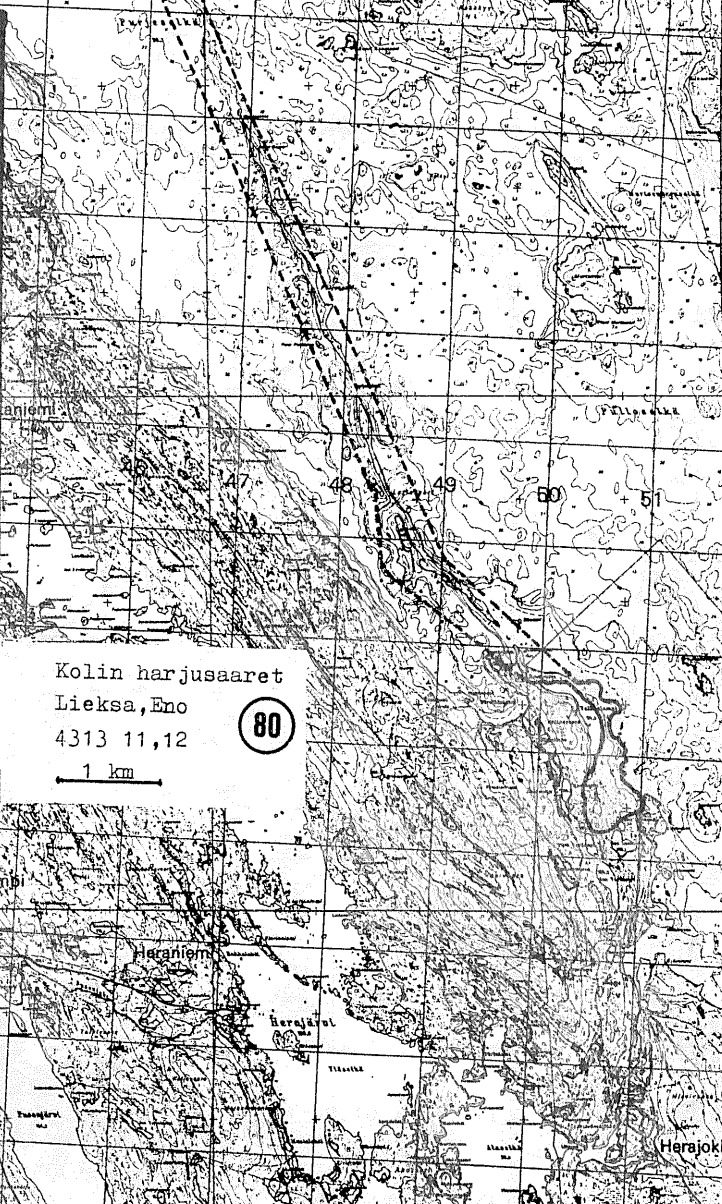
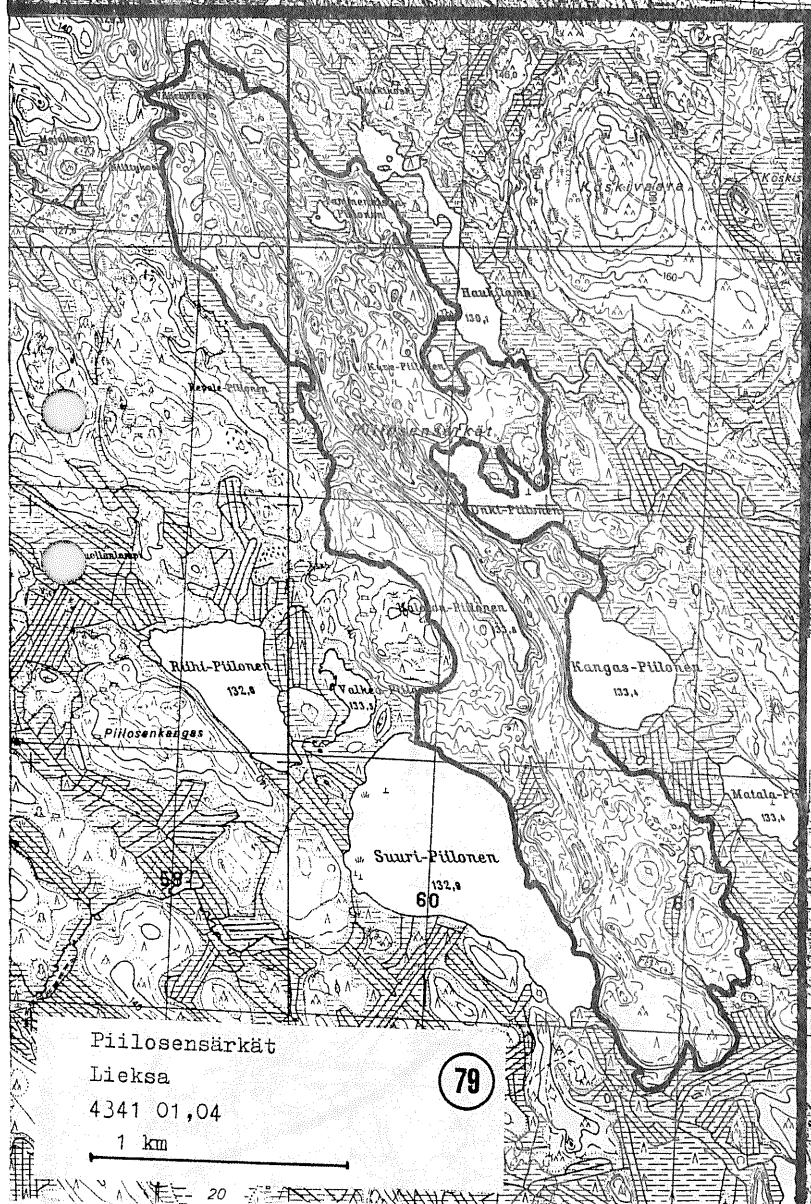
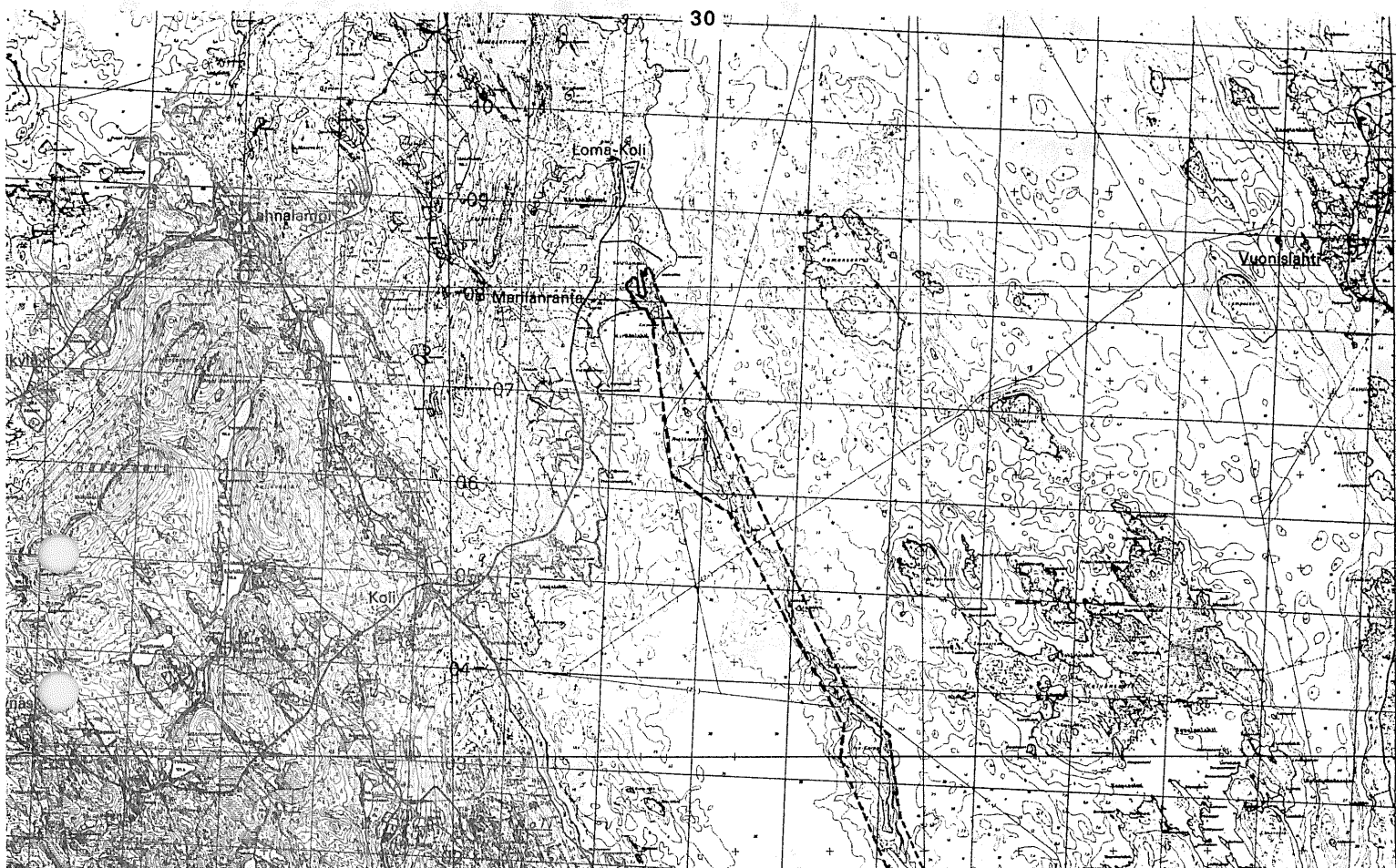
1 km

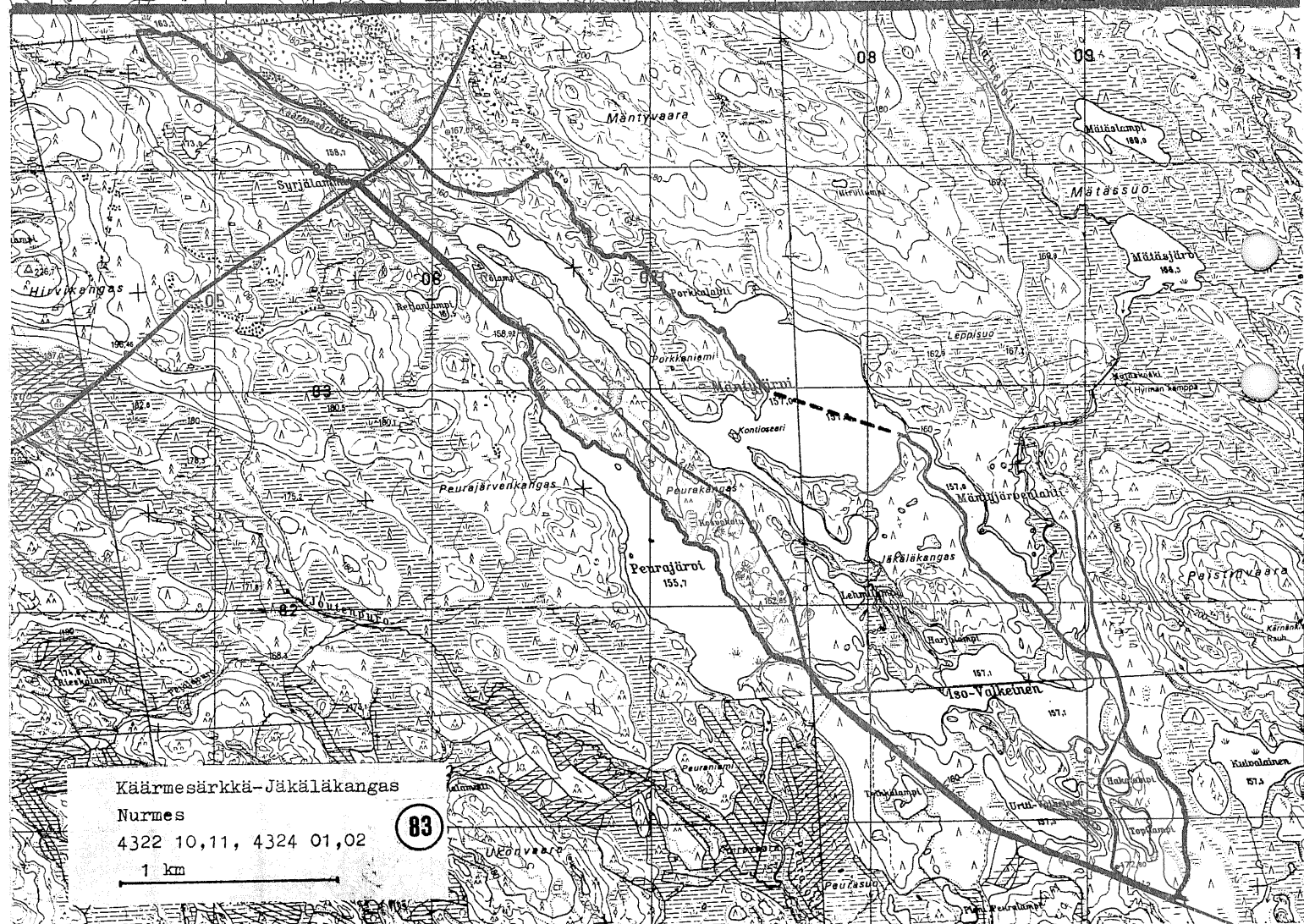
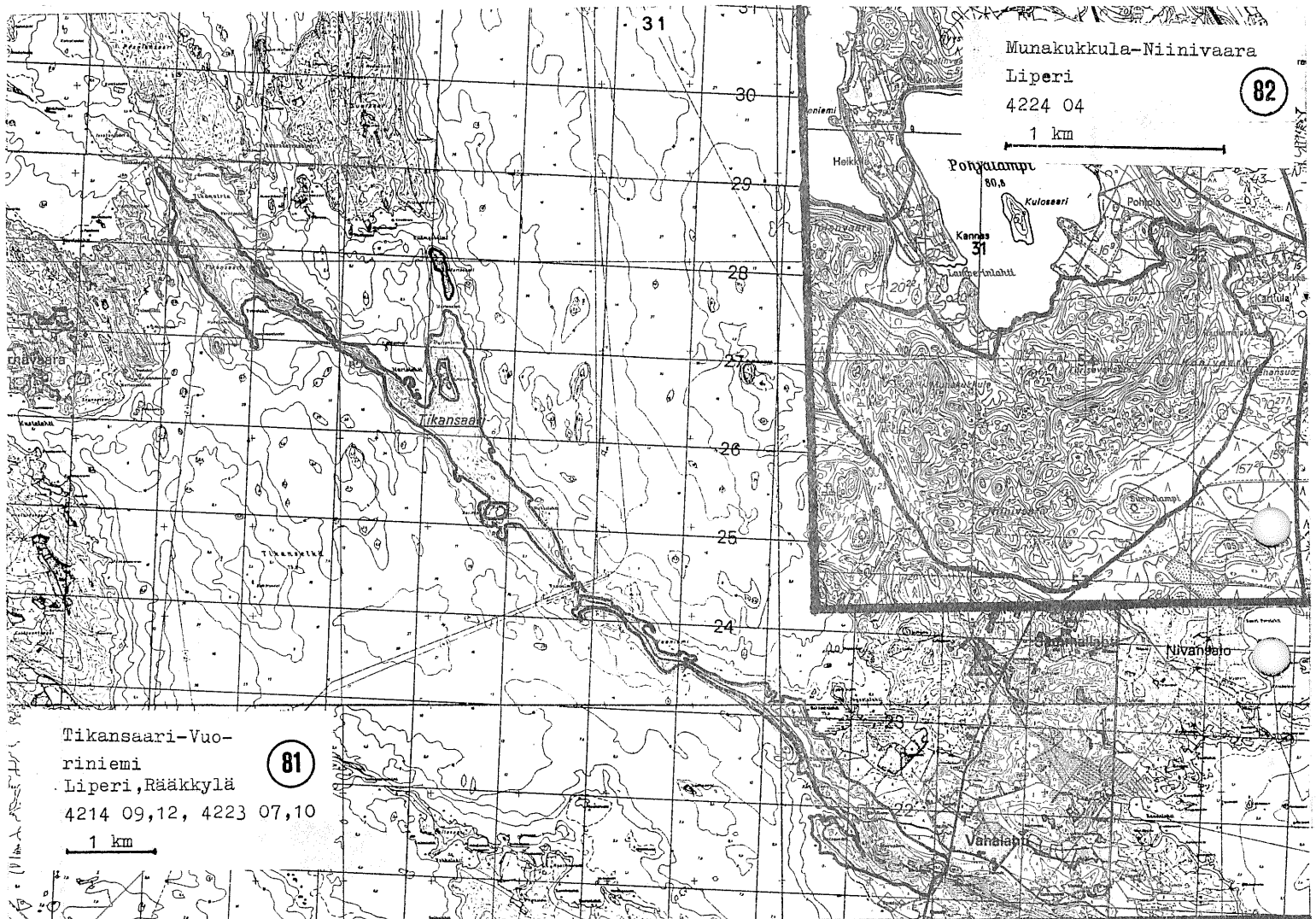

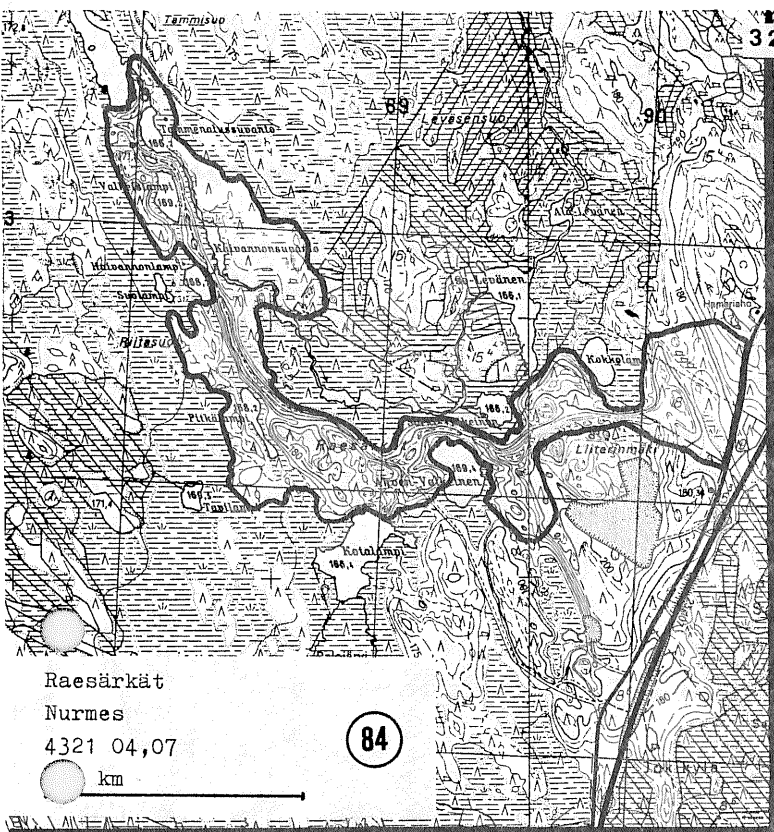
Pöllövaara-Kruununkangas
Kontiolahti
4223 12, 4224 10

77

1 km

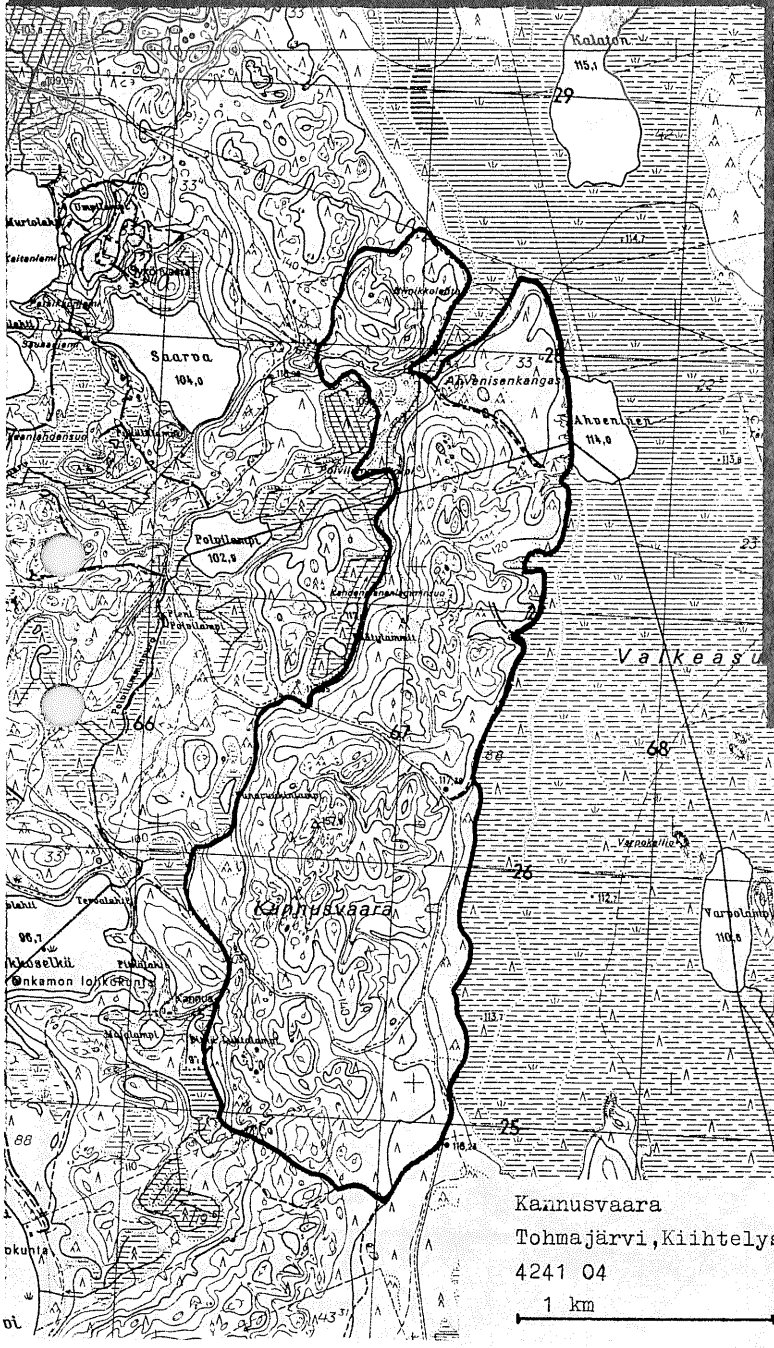
Raesärkäat
Nurmes
4321 04,07

84

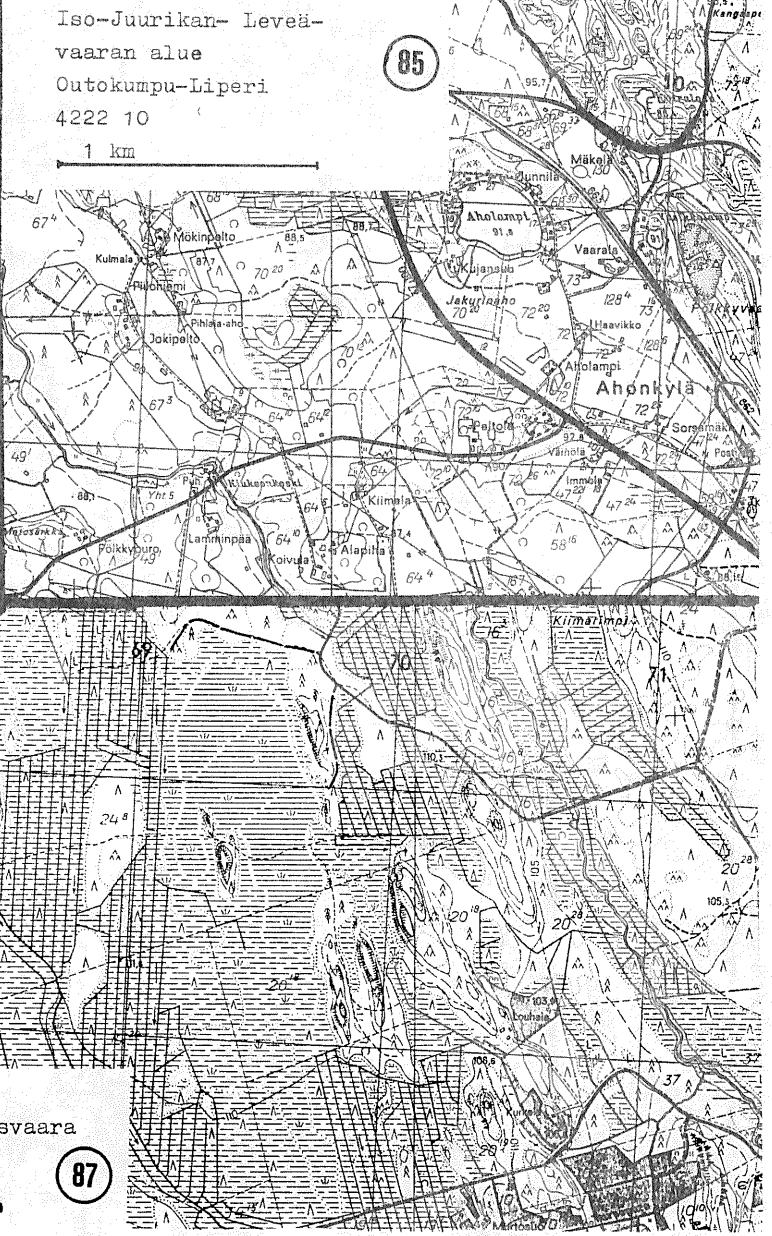
Iso-Juurikan- Leveä-
vaaran alue
Outokumpu-Liperi
4222 10

85

Kannusvaara
Tohmajärvi, Kihtelysvaara
4241 04

87

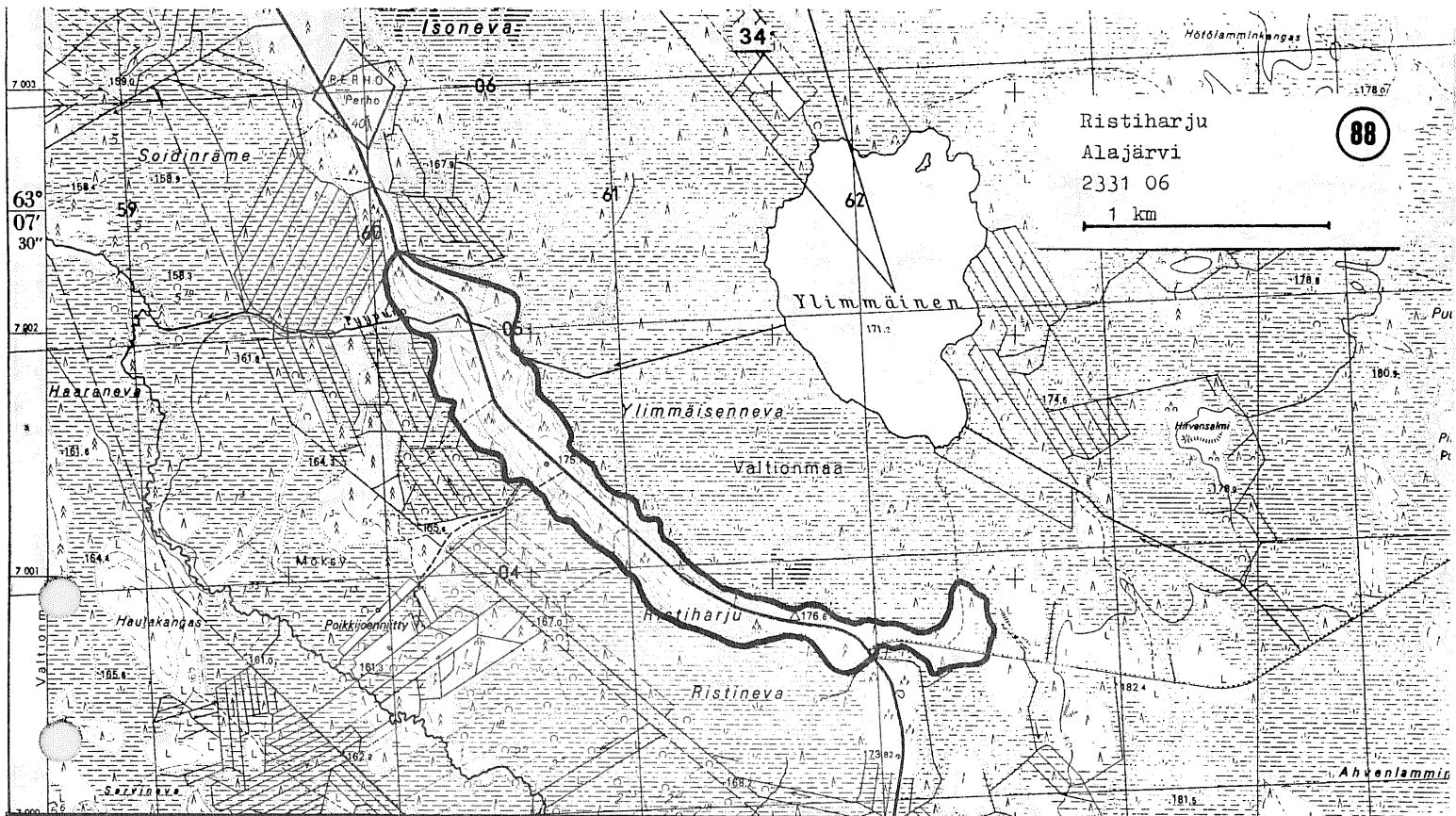

Multasärkkä-
Likolamminkangas
Tohmajärvi
4232 05,06,08,09

1 km

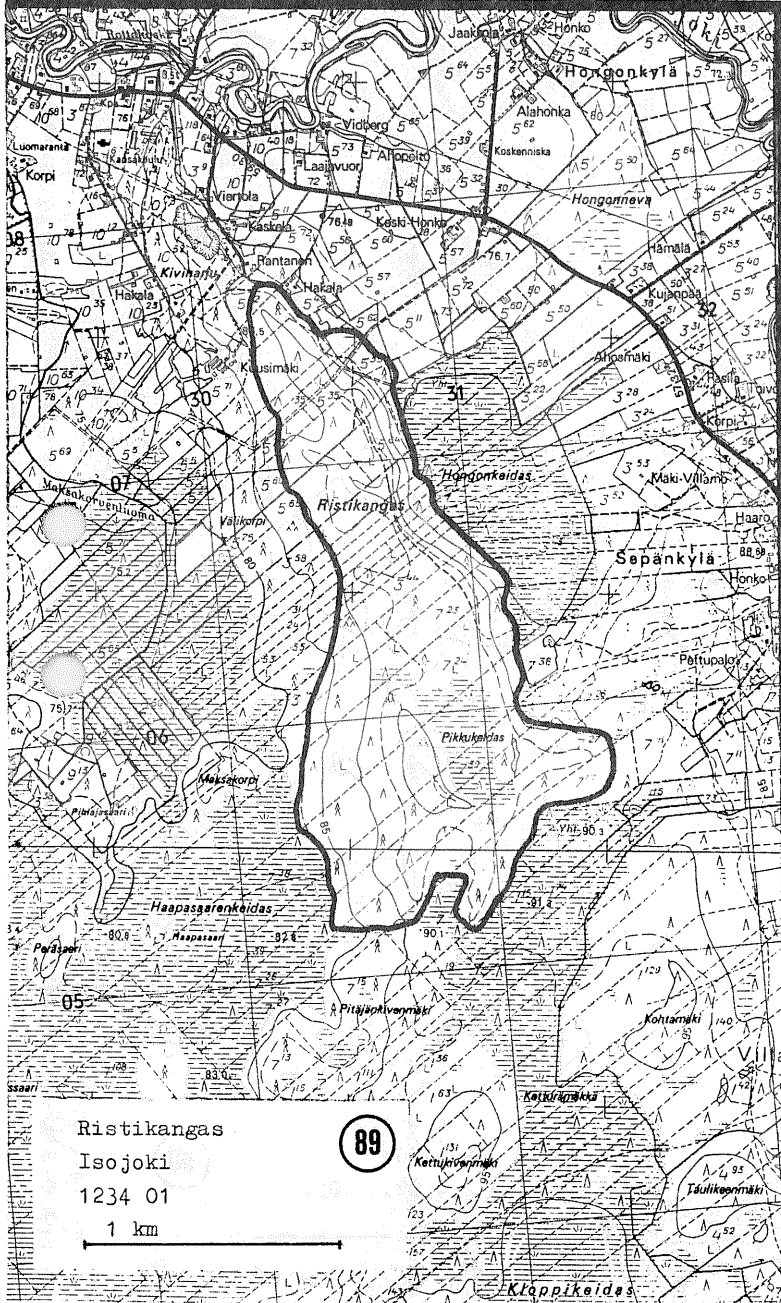
86

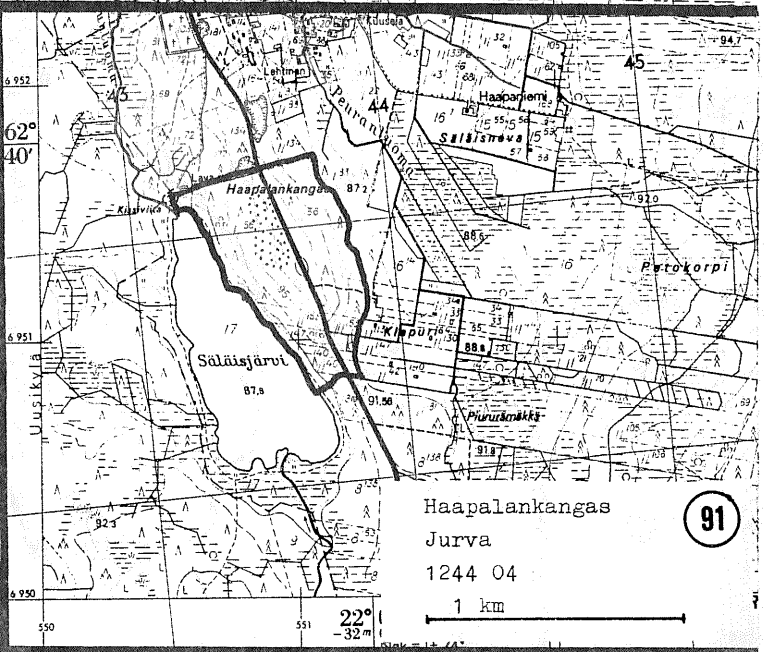
Ristiharju
Alajärvi
2331 06

88

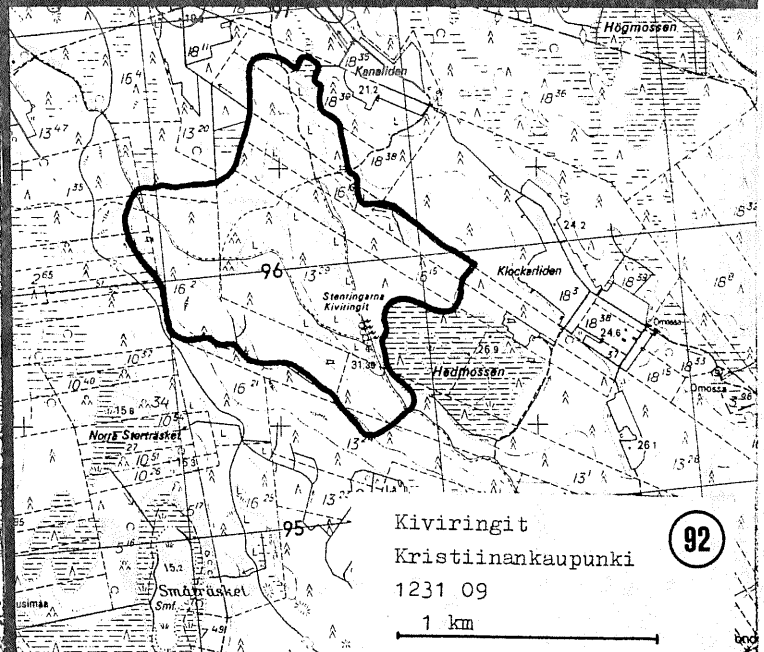
Ristikangas
Isojoki
1234 01

89

Haapalankangas
Jurva
1244 04

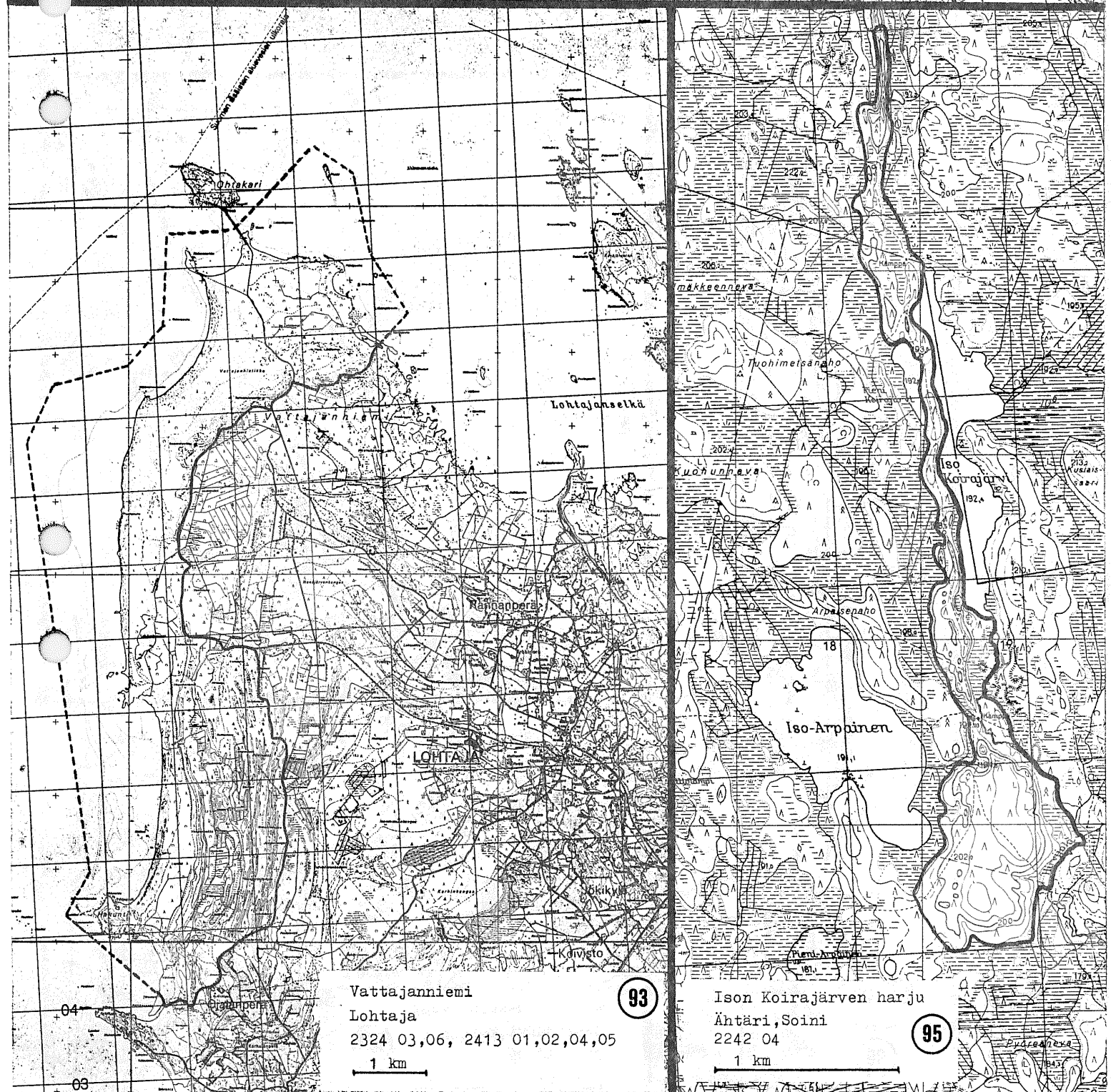
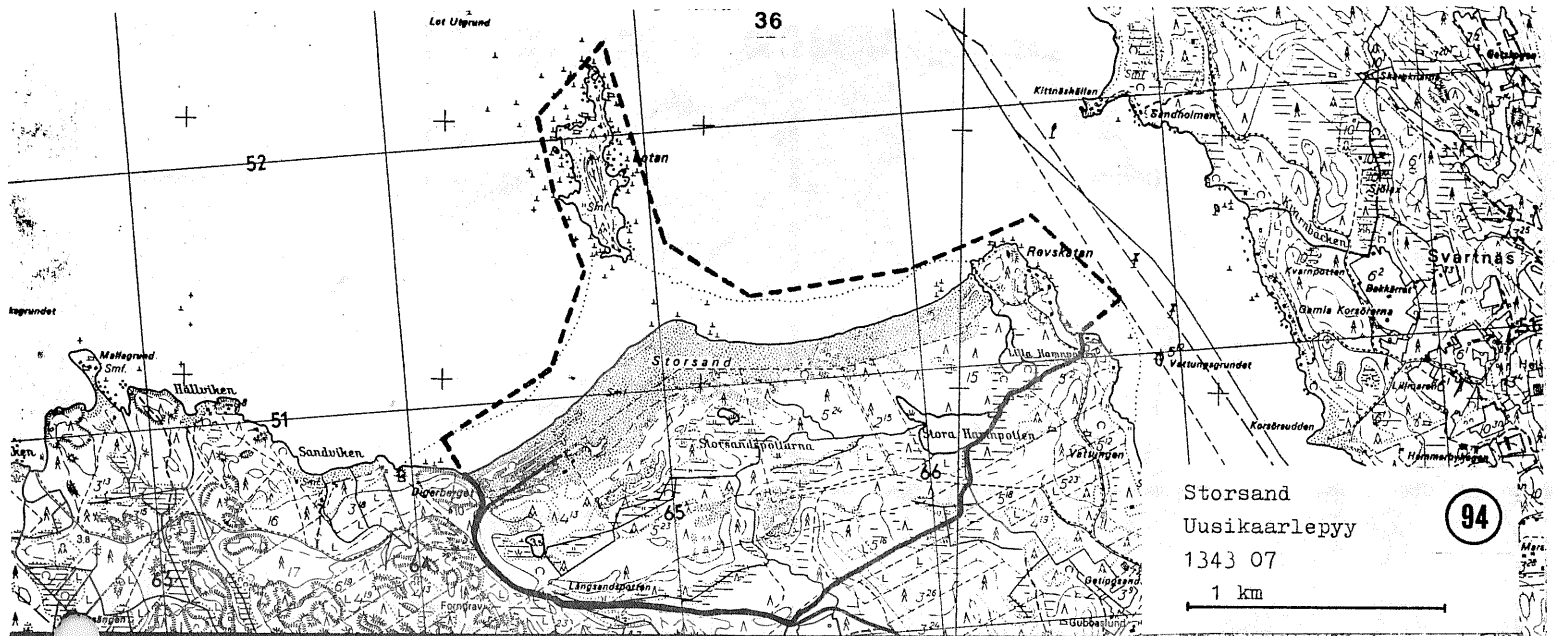
91

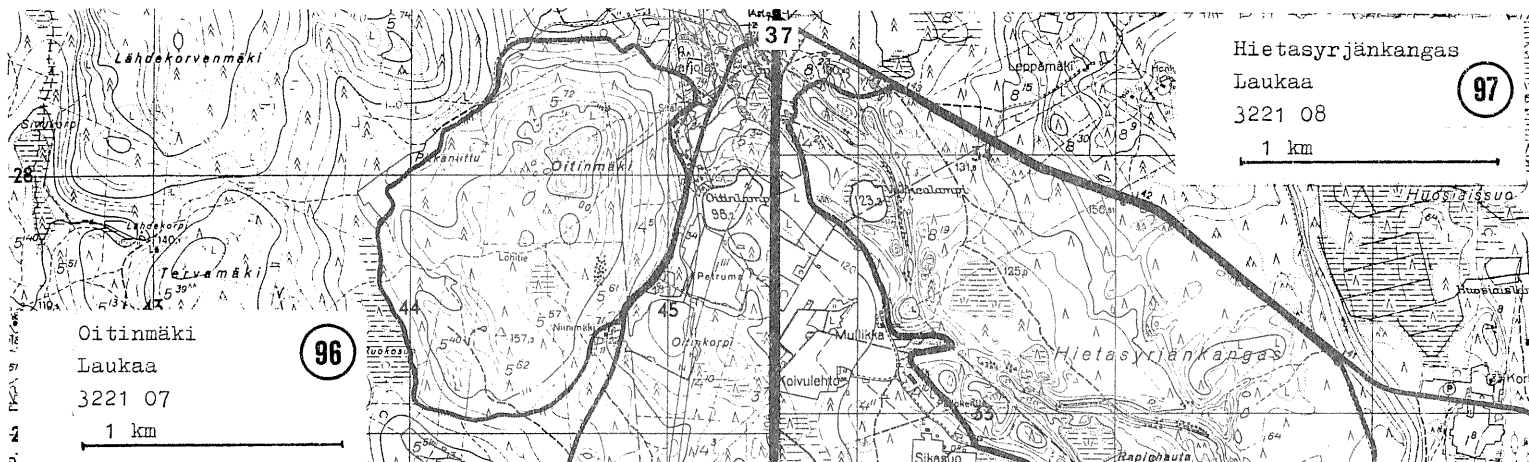

Kiviringit
Kristiinankaupunki
1231 09

92

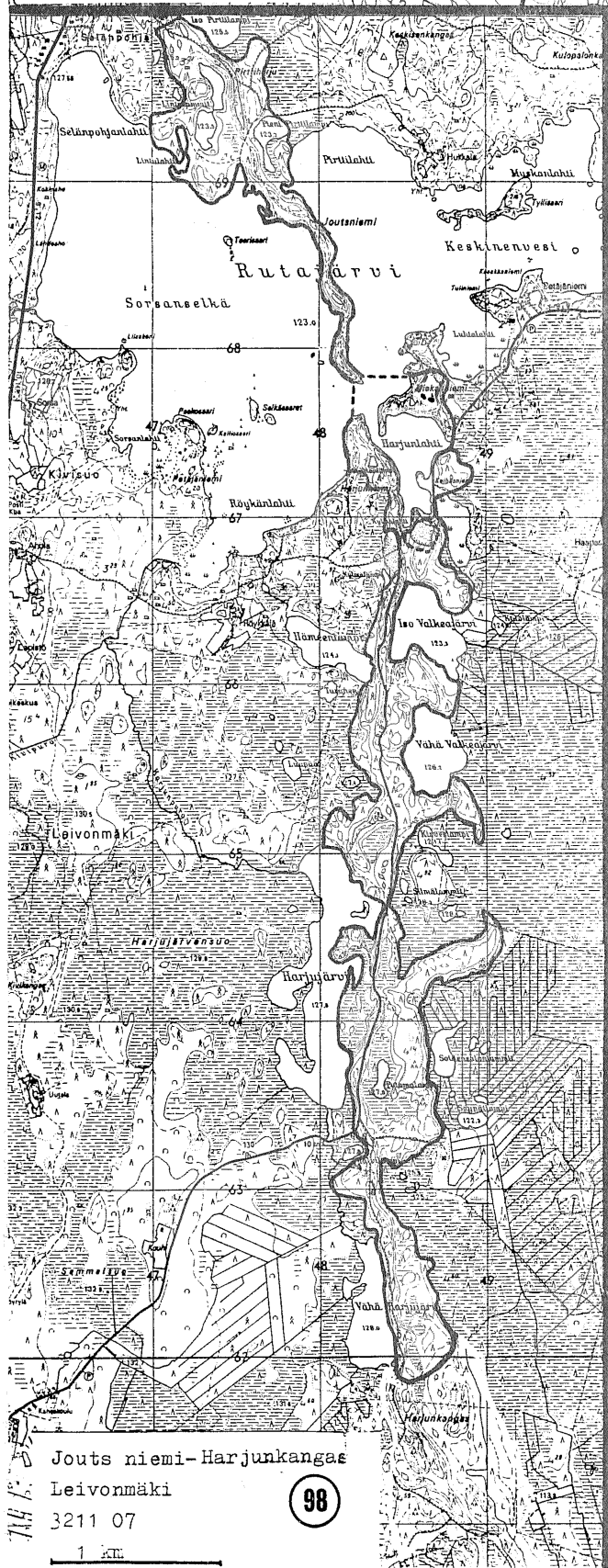
Oitinmäki
Laukaa
3221 07

96

Hietasyrjänpangas
Laukaa
3221 08

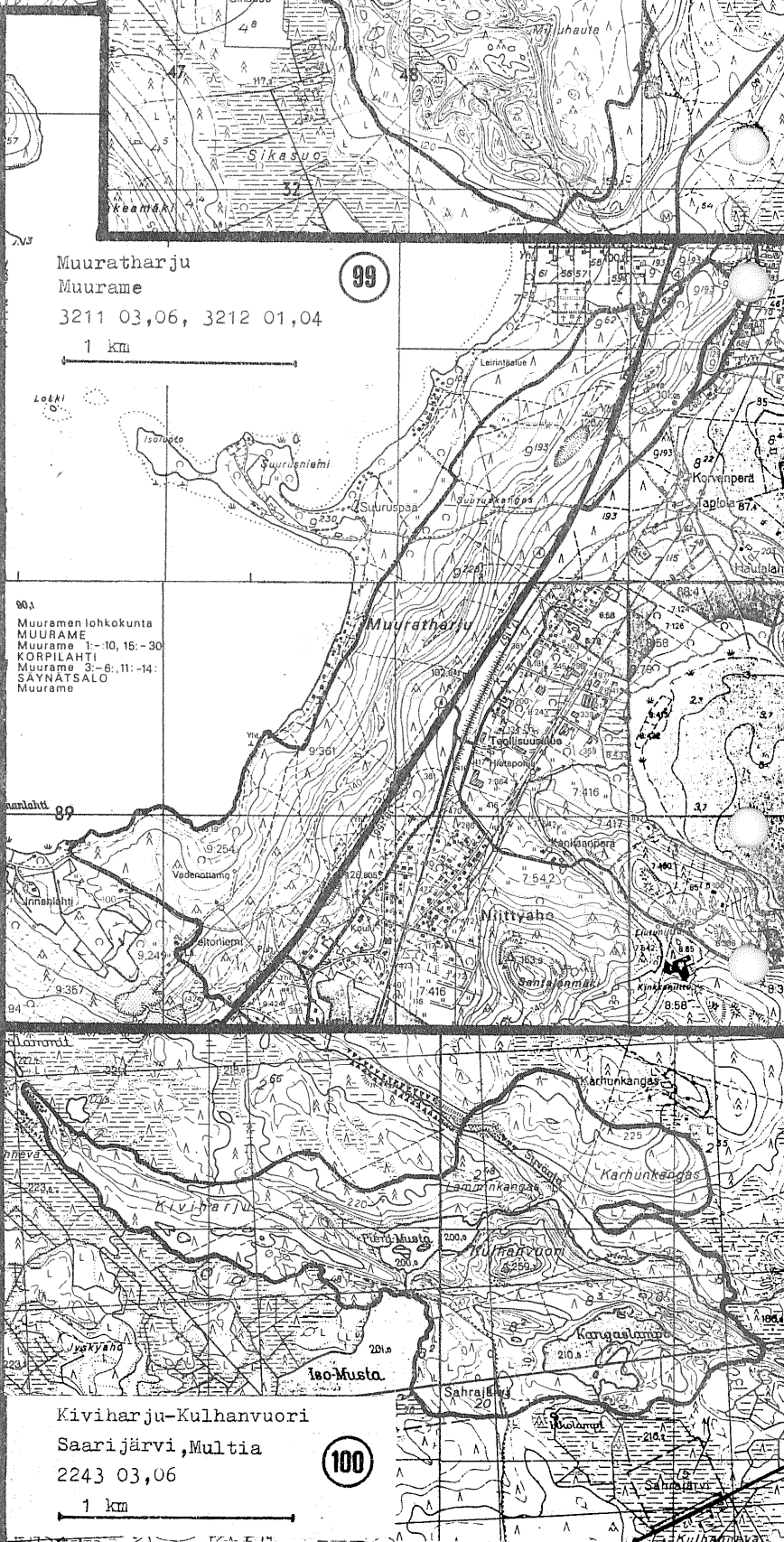
97

1 km

Joutsniemi-Harjunkangas
Leivonmäki
3211 07

98

Muuratharju
Muurame
3211 03,06, 3212 01,04

99

1 km

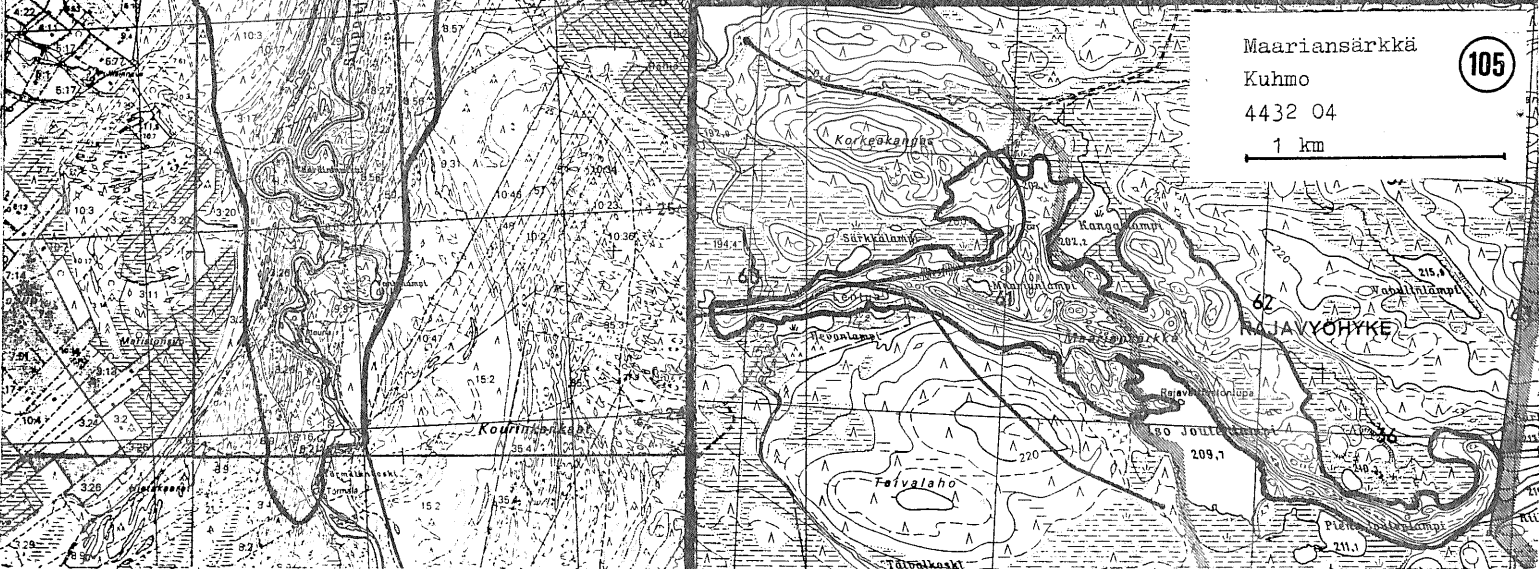
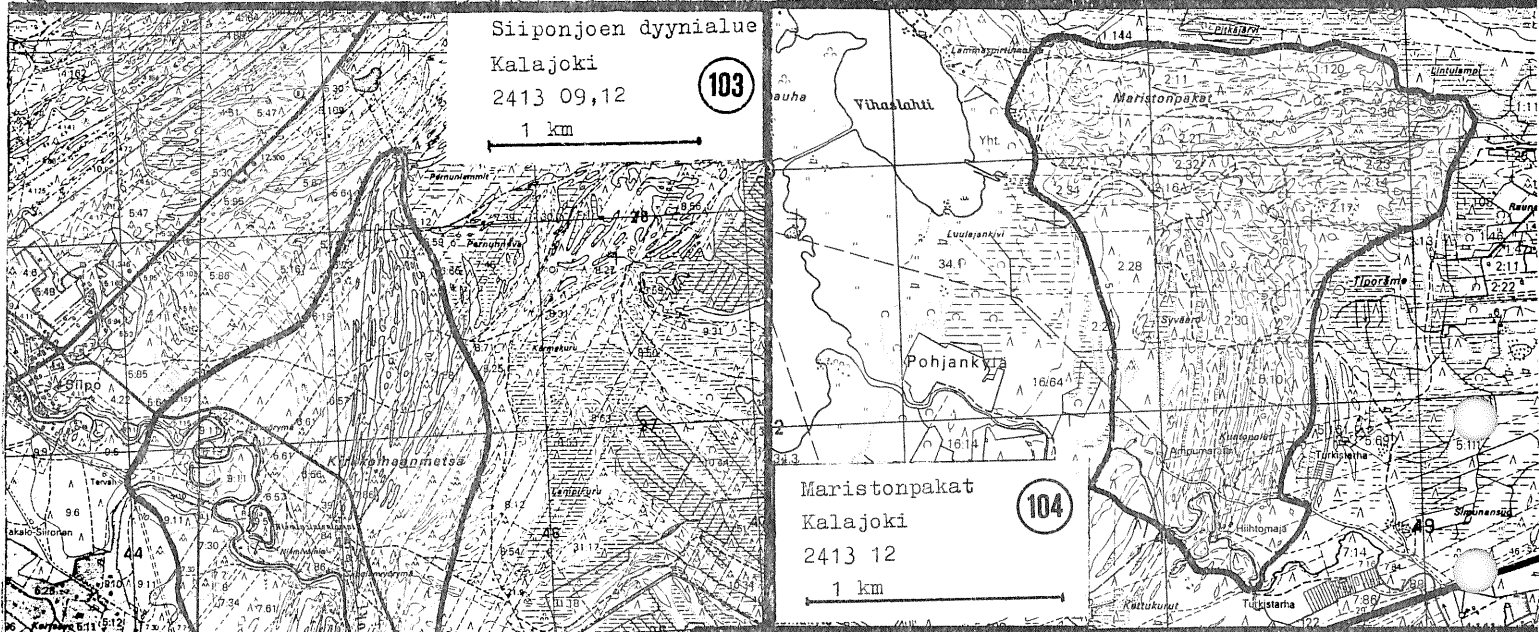
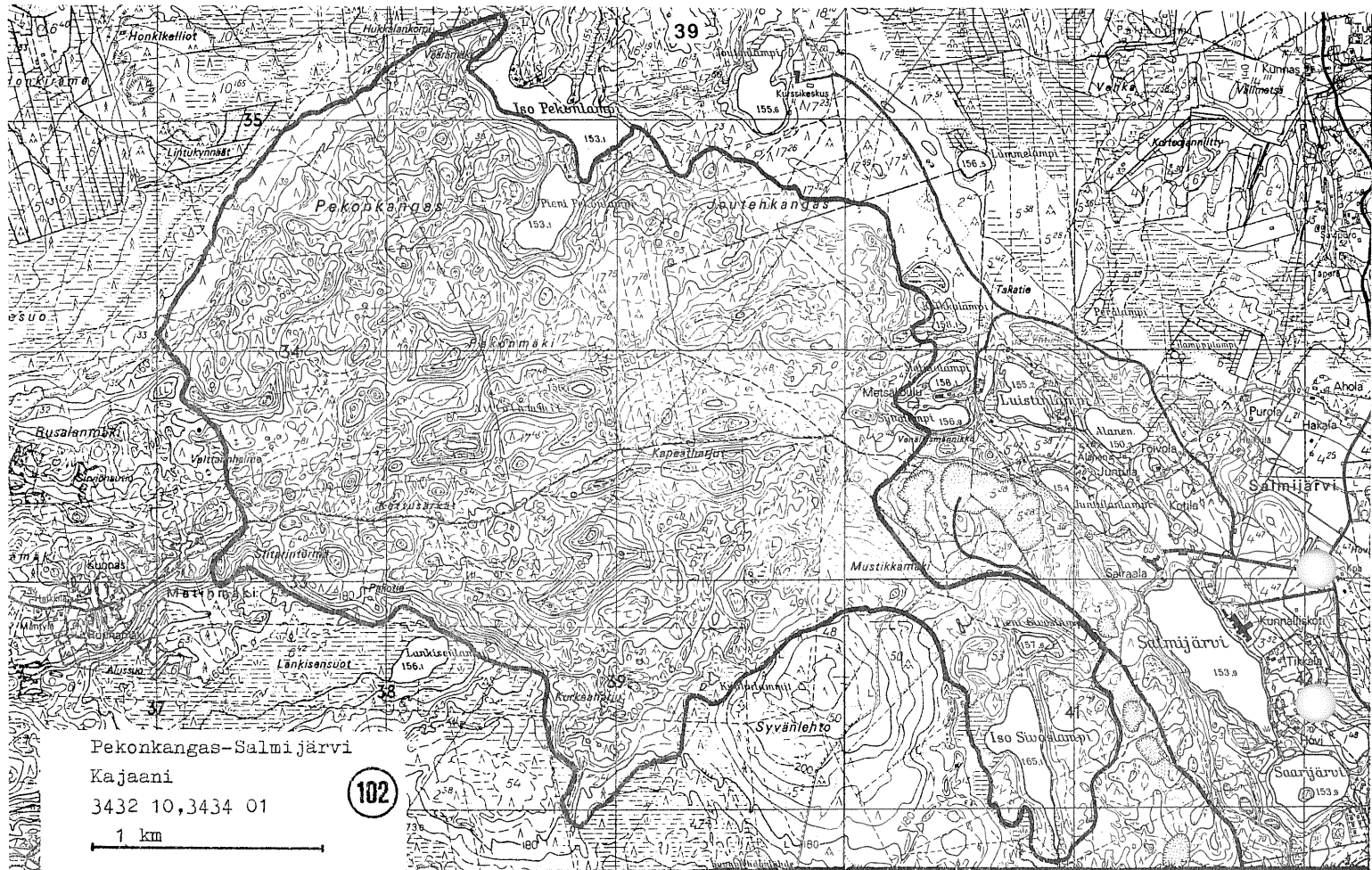
90a
Muuramen lohkokunta
MUURAME 1-10, 15-30
KORPILAHTI
Muurame 3-6, 11-14:
SAVNÄTSALO
Muurame

Kiviharju-Kulhanvuori
Saarijärvi, Multia
2243 03,06

100

1 km

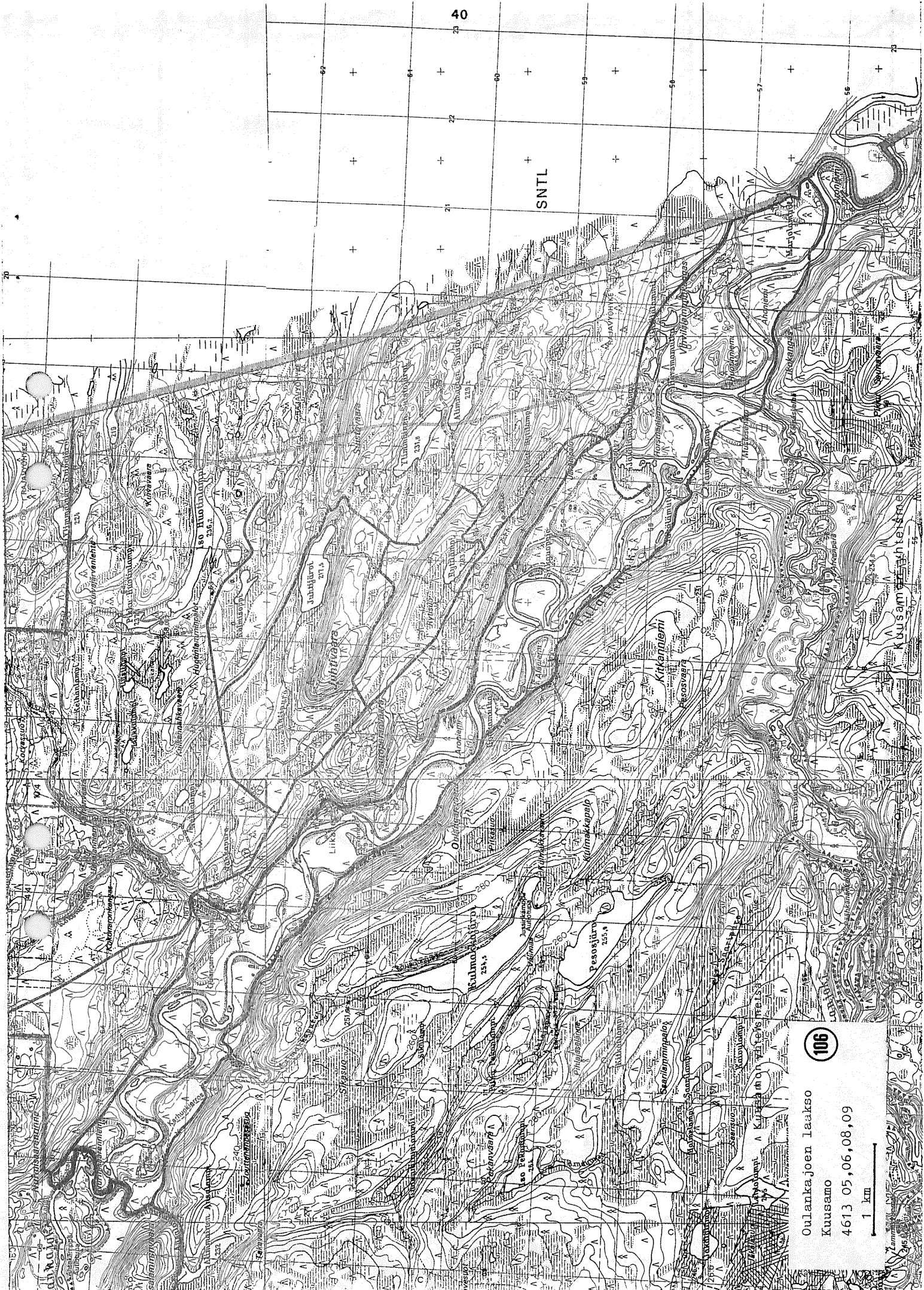

Maariansärkkä
Kuhmo
4432 04

1 km

105

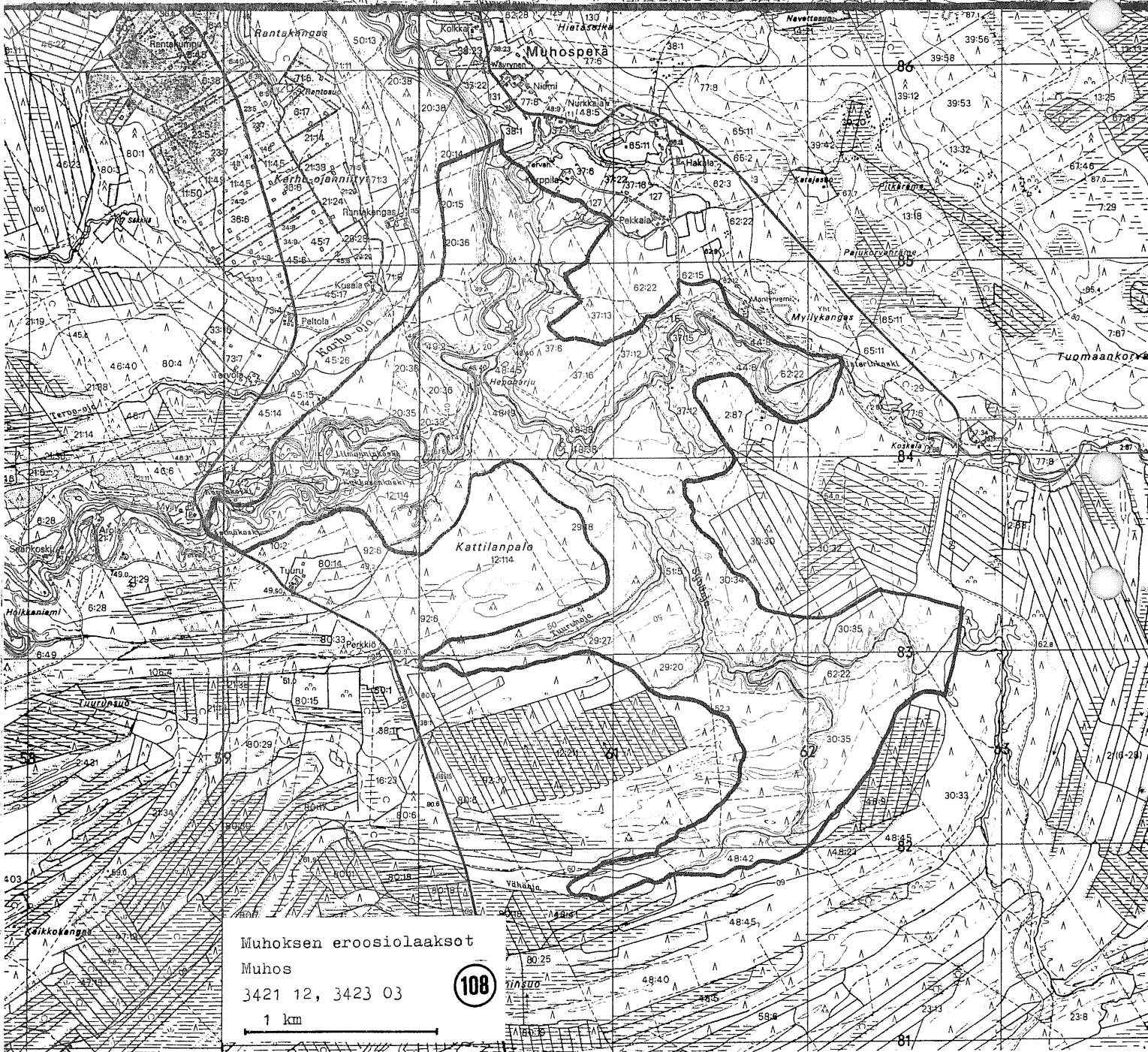
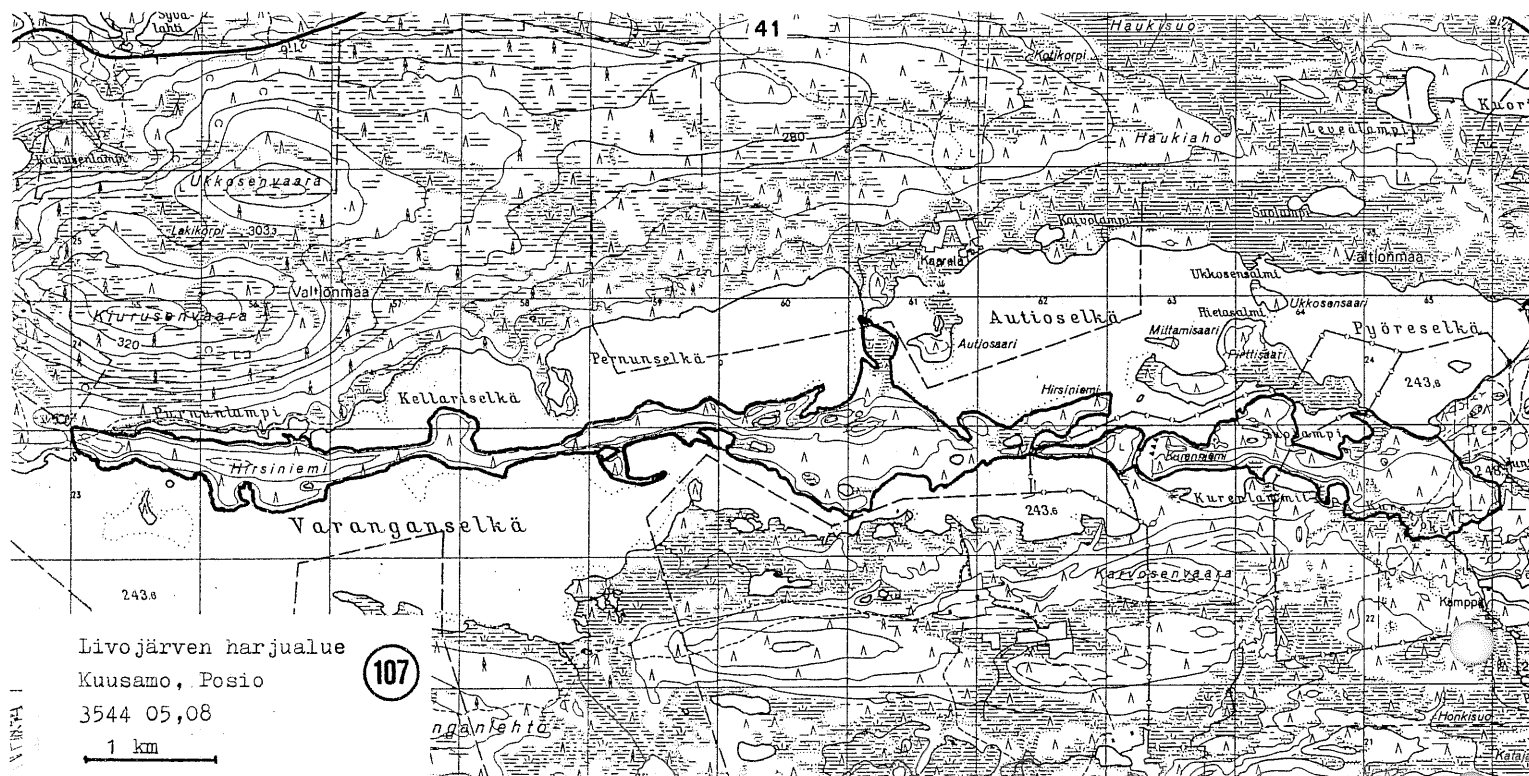
Oulanka-joen laakso

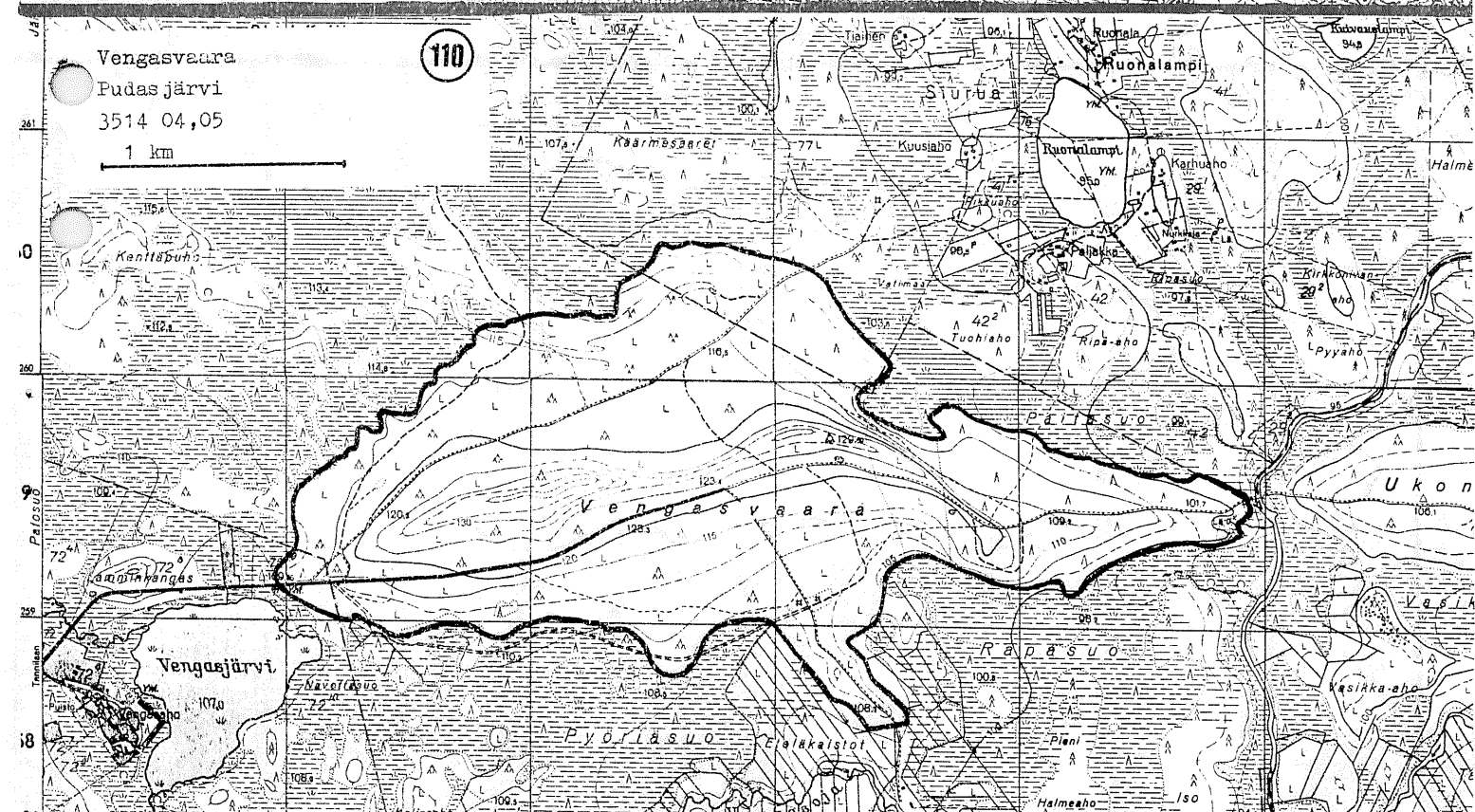
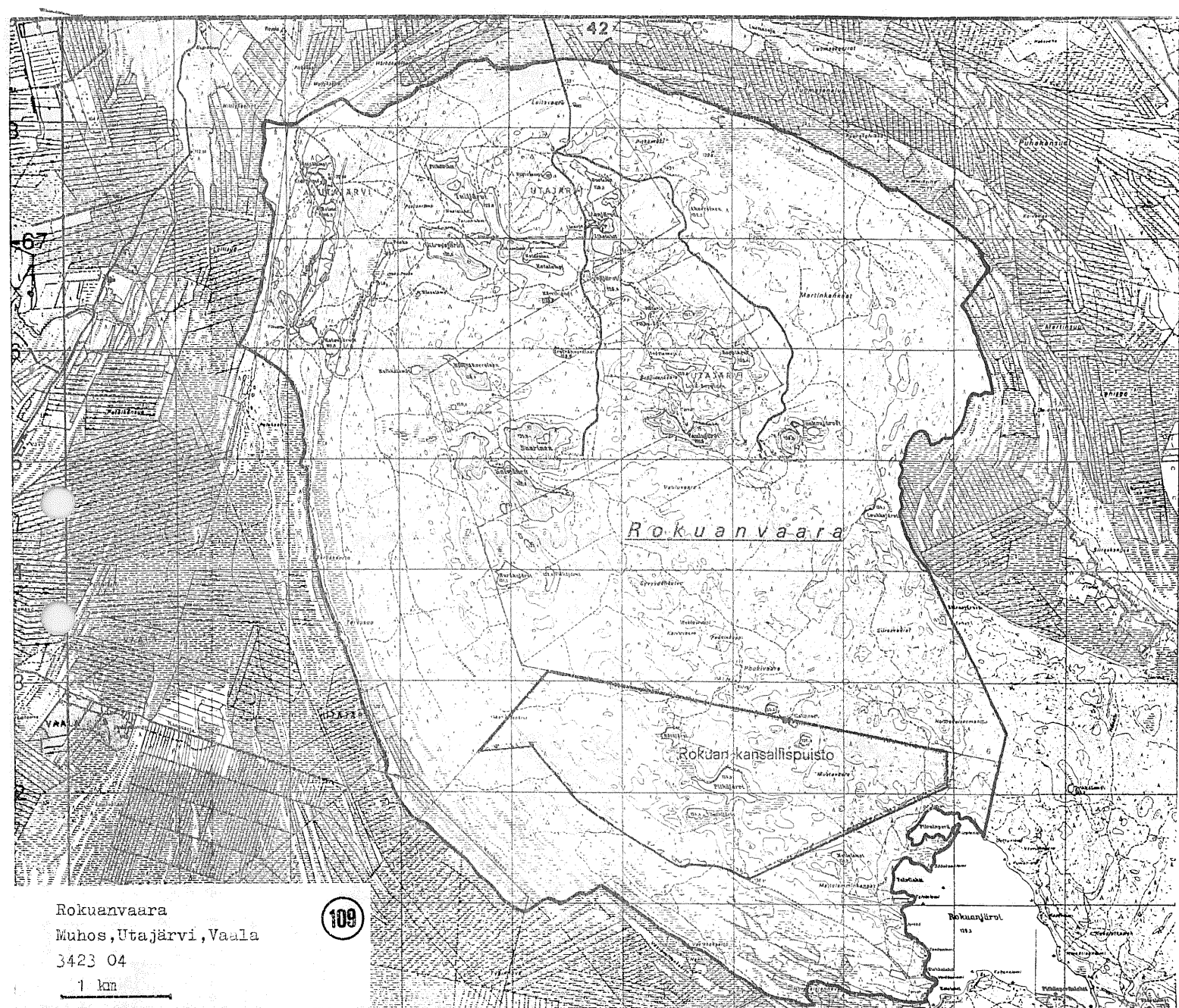
Kuusamo

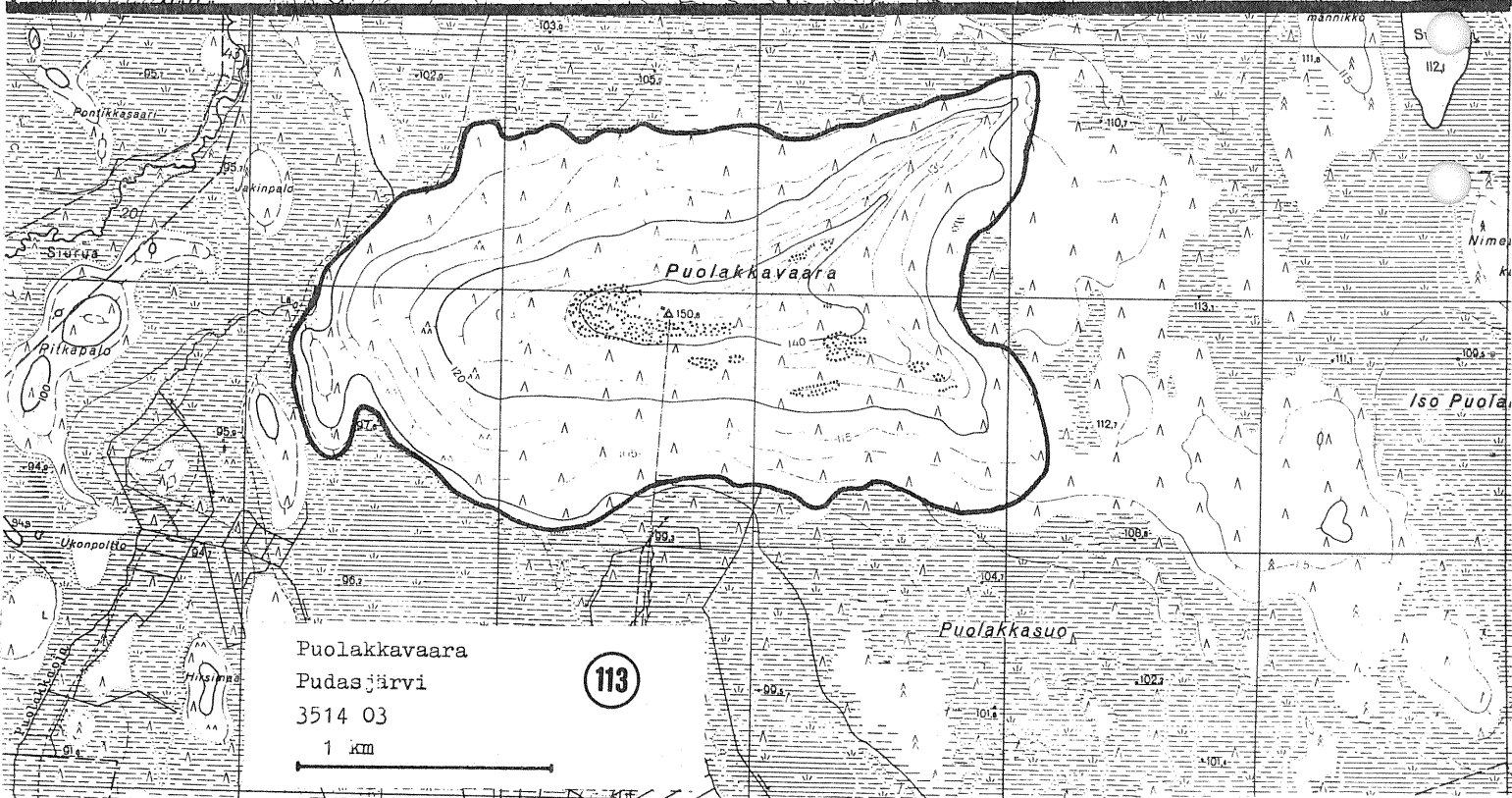
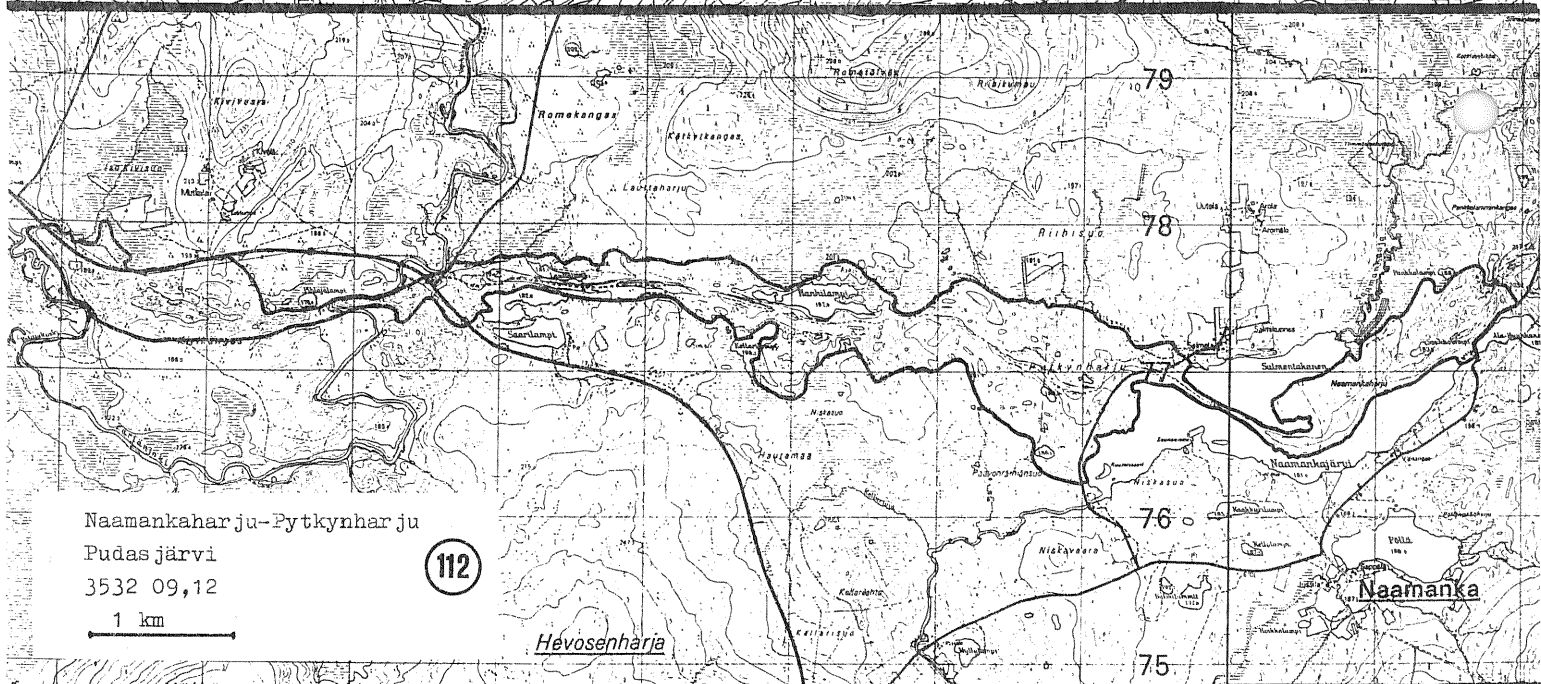
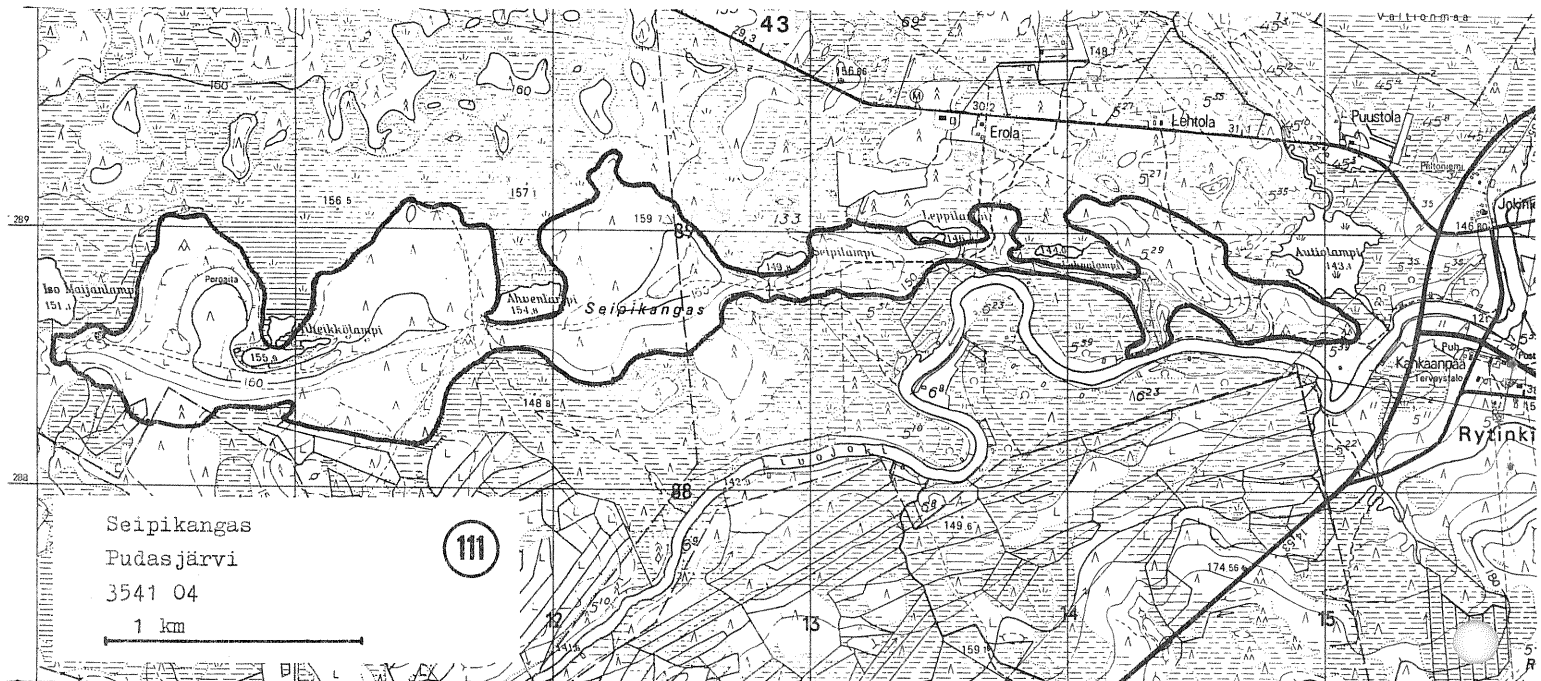
4613 05.06.08.09

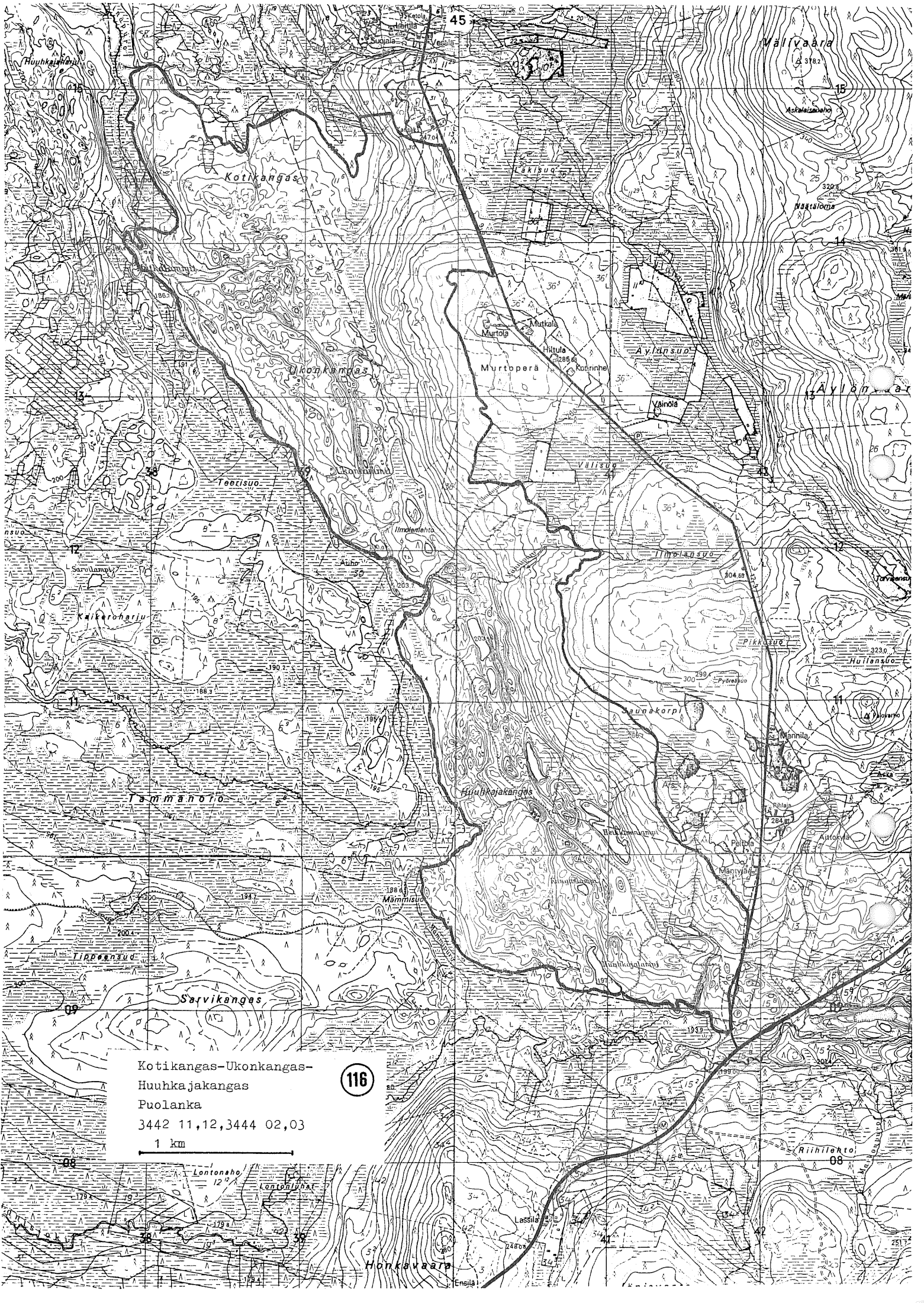
1 km

106

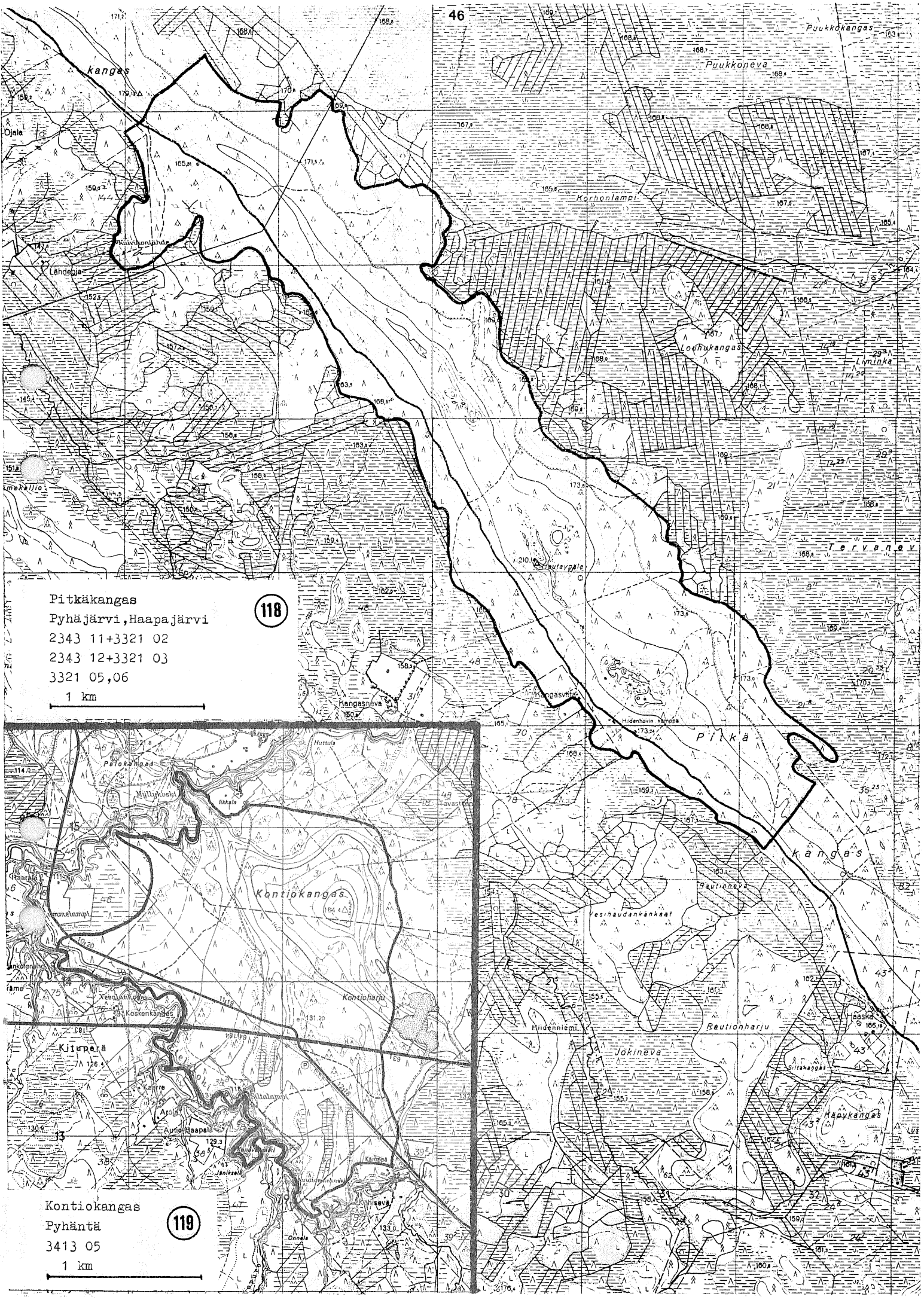

Kotikangas-Ukonkangas-
Huuhkajakangas
Puolanka

3442 11,12,3444 02,03

1 km

116

Pitkakangas

Pyhäjärvi, Haapajärvi

2343 11+3321 02

2343 12+3321 03

3321 05,06

1 km

118

Kontiokangas

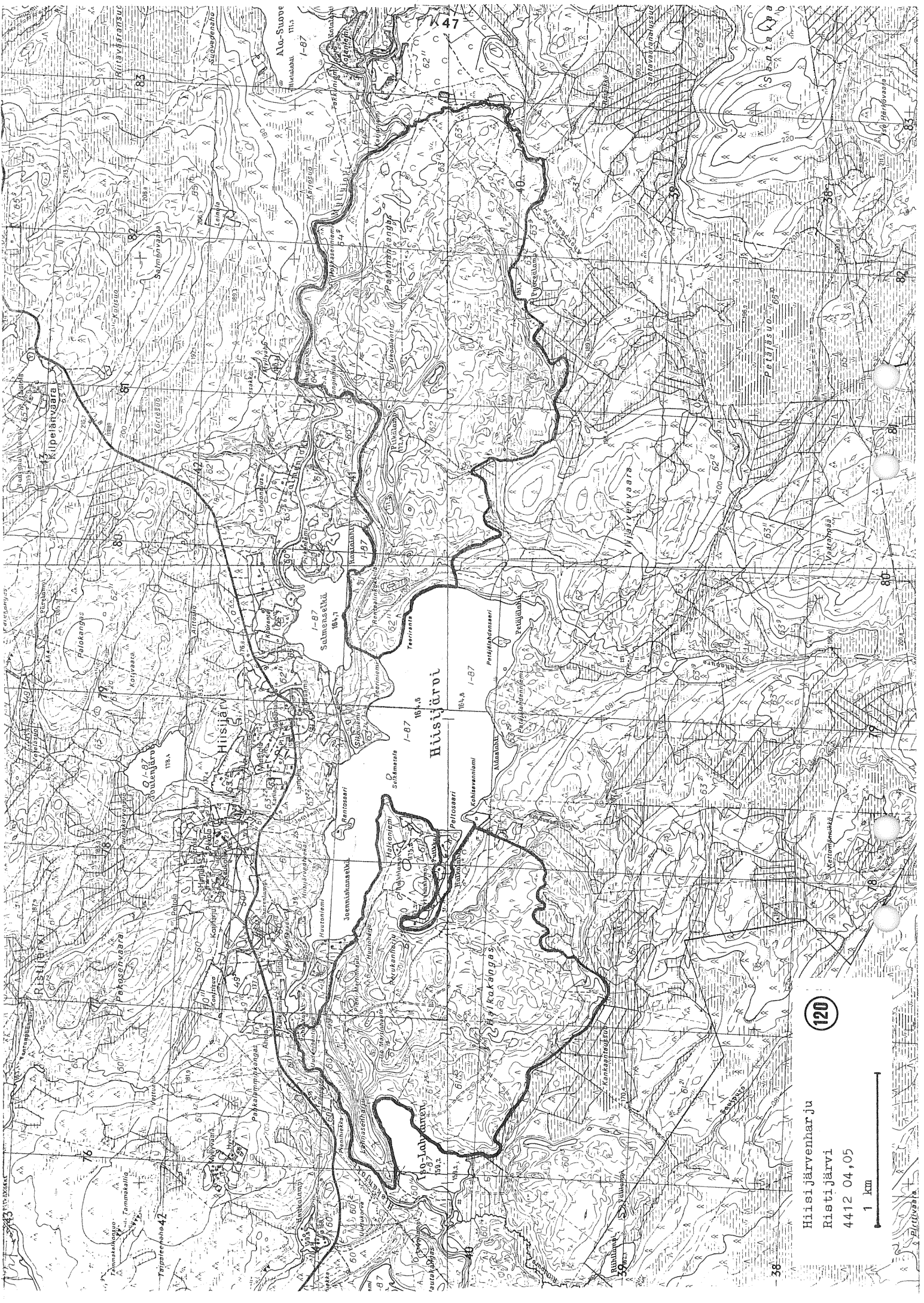
Kontiokangas

Pyhäntä

3413 05

1 km

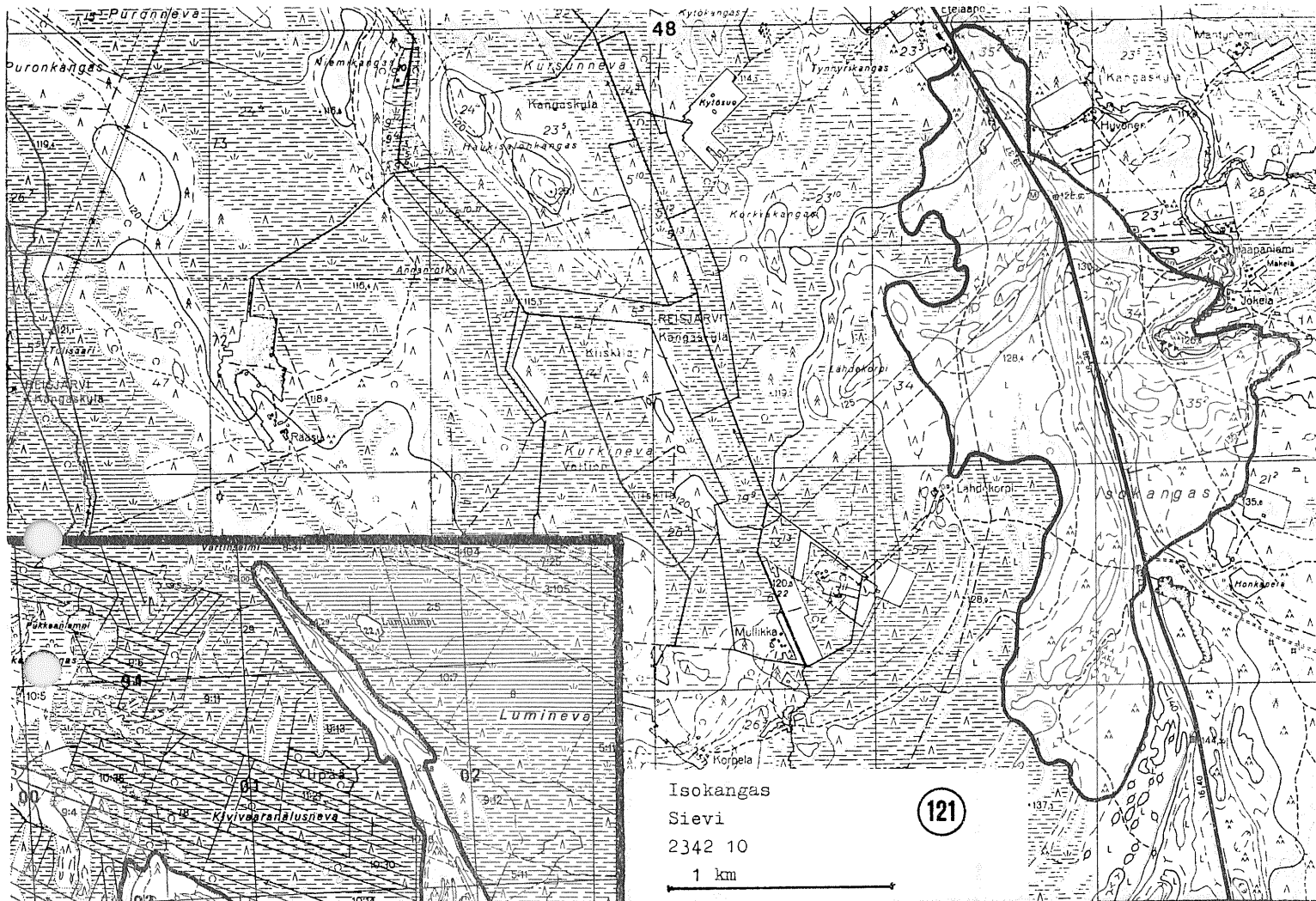
119

120

Hiisijärvenharju
Ristiänselkä
4412 04,05

1 km

125

Jumalissärkkä-Holkansärkkä

Suomussalmi

4423 02,03,05,06

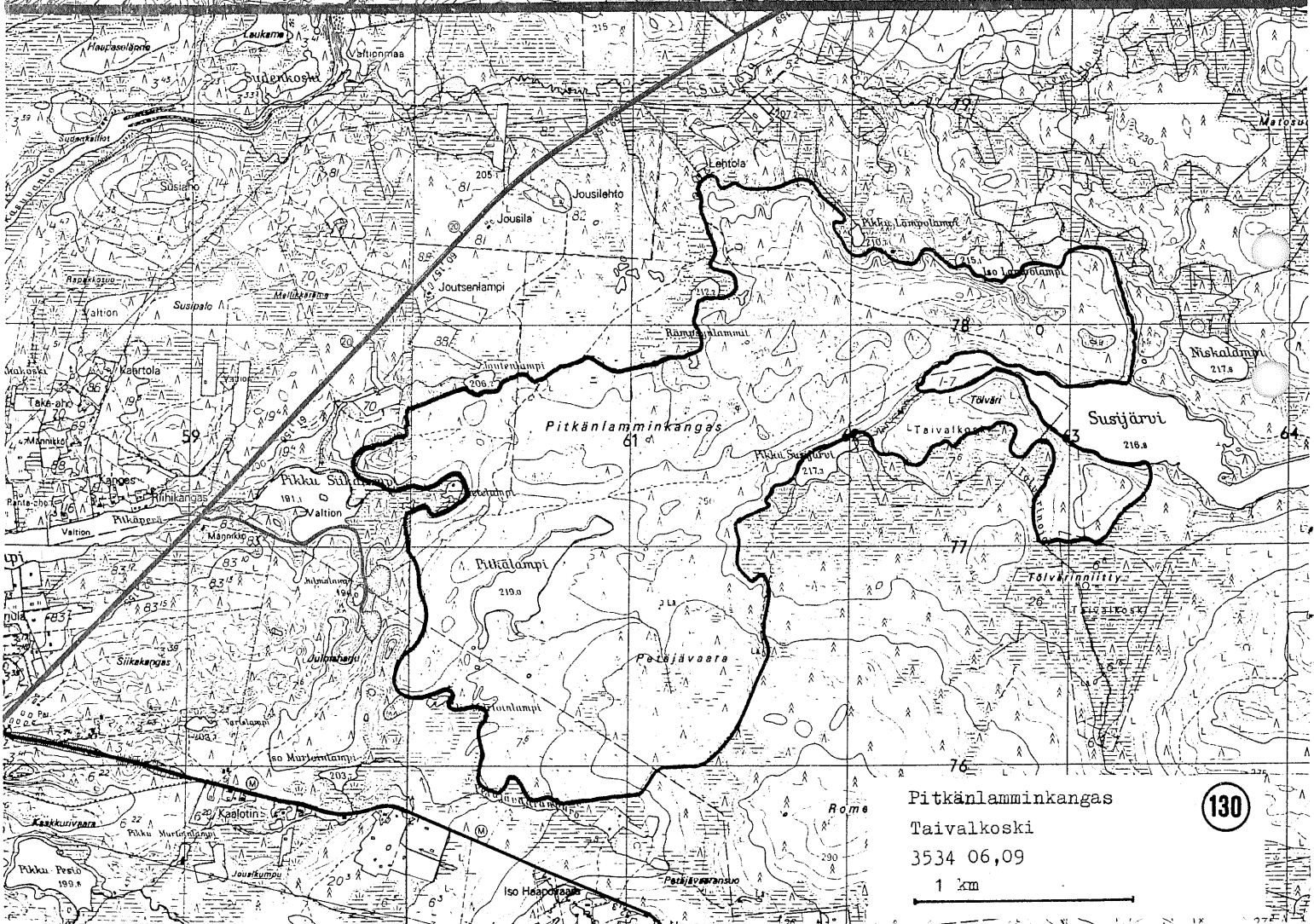
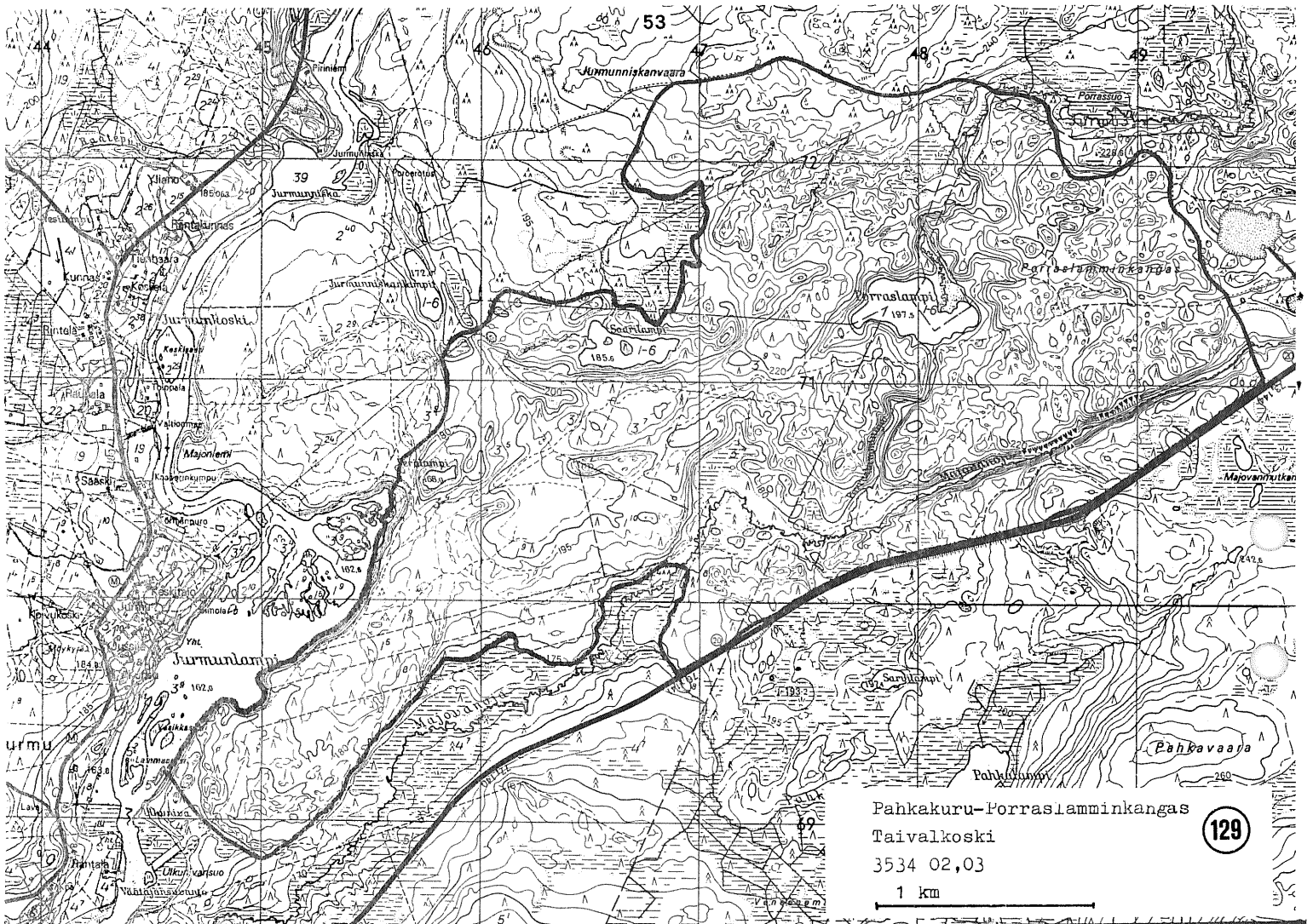
1 km

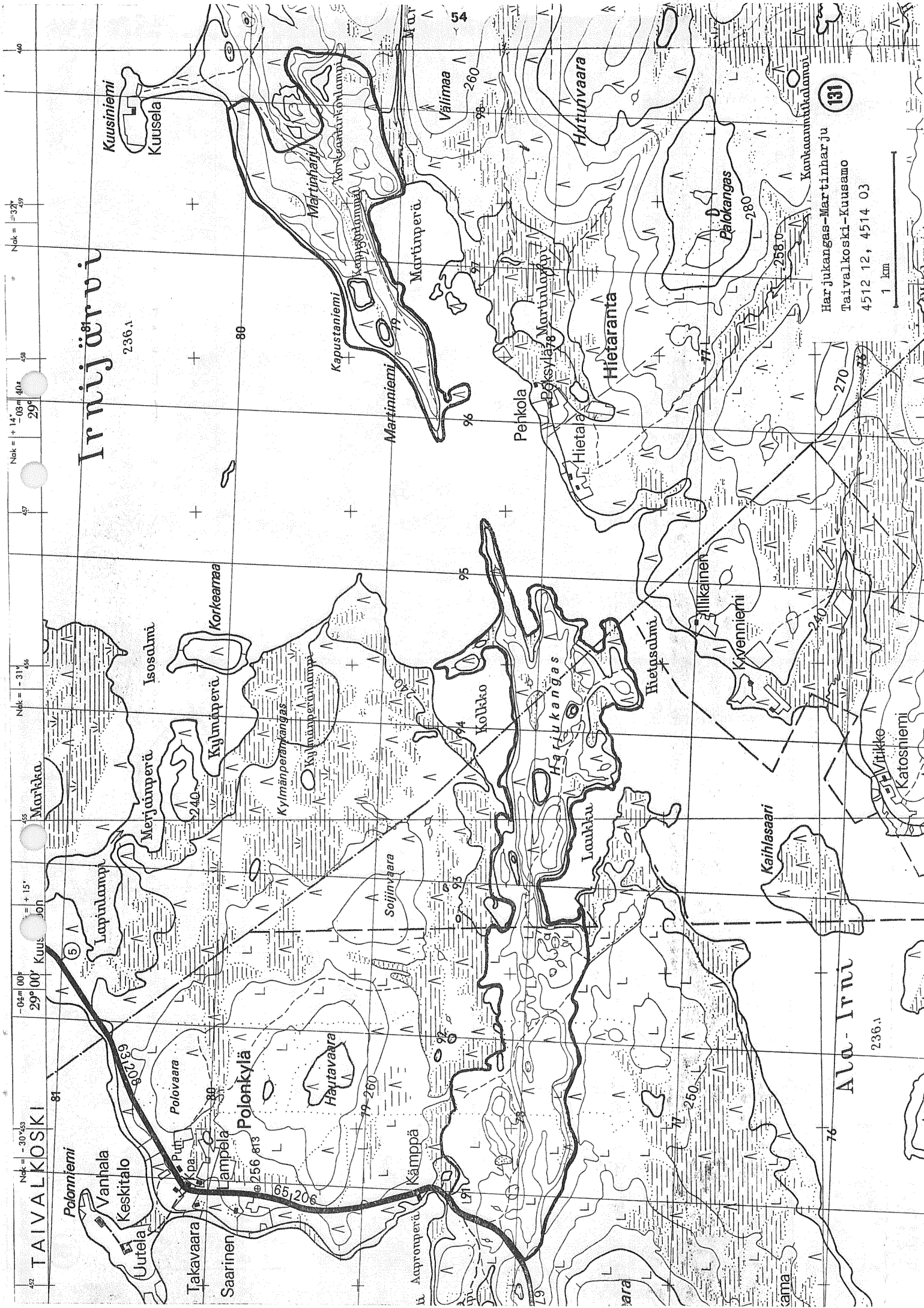
Korkealaisensärkkä-
Tuhnionsärkkä
Suomussalmi
4422 10, 4424 01
1 km

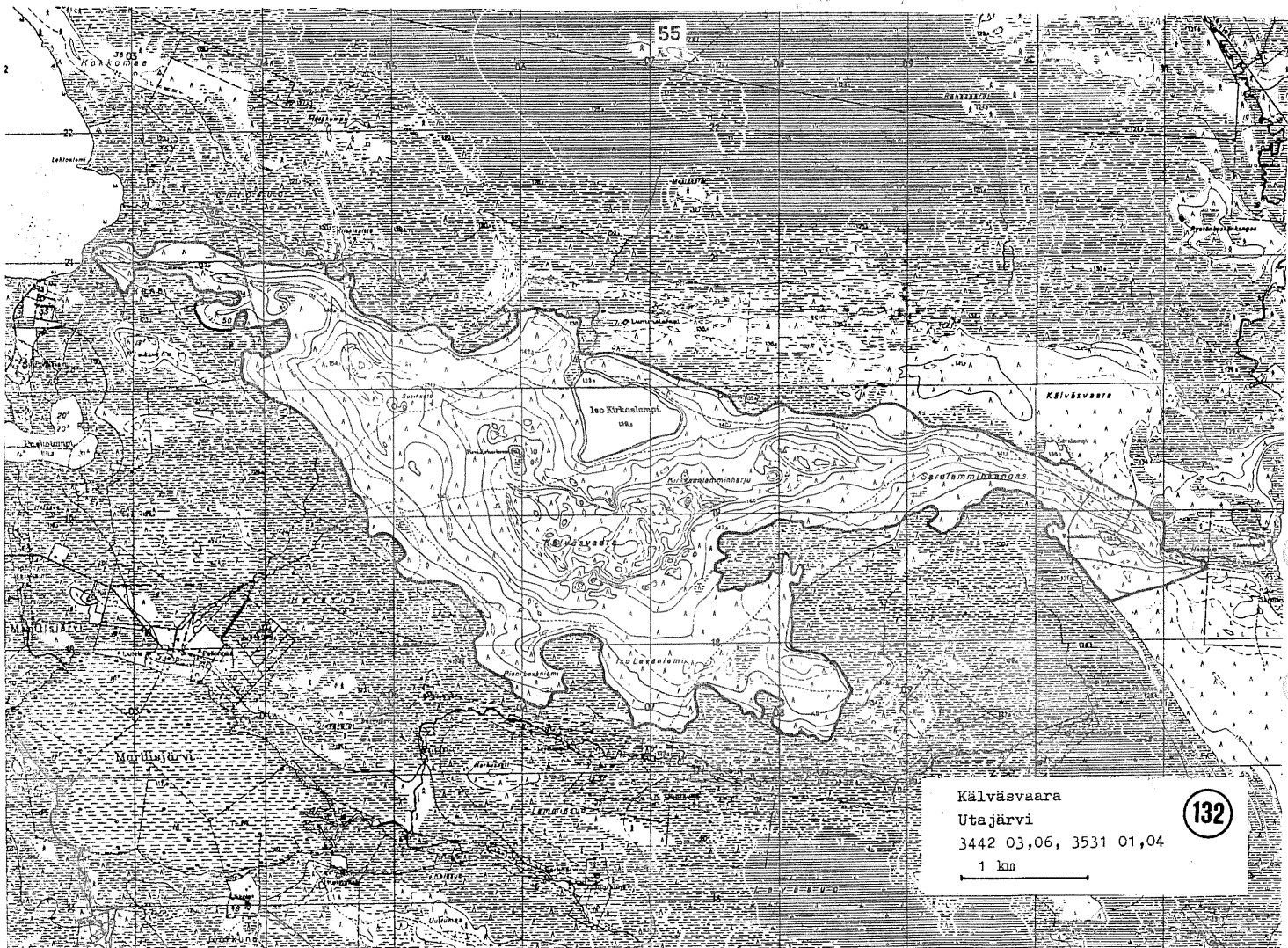
126

Ryötinsärkkä-Suoronsärkkä
Suomussalmi-Kuhmo
4423 07,08
1 km

127

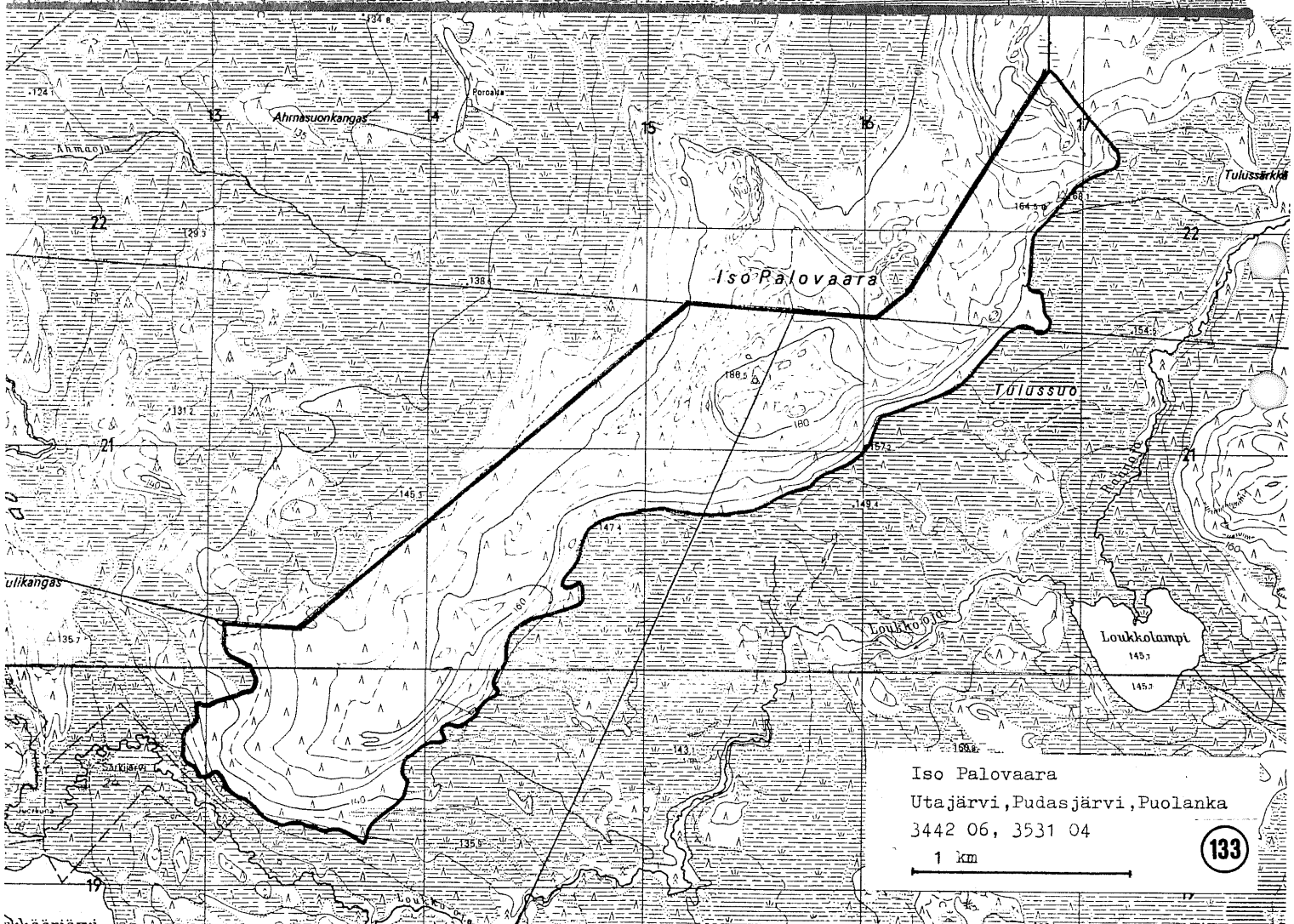

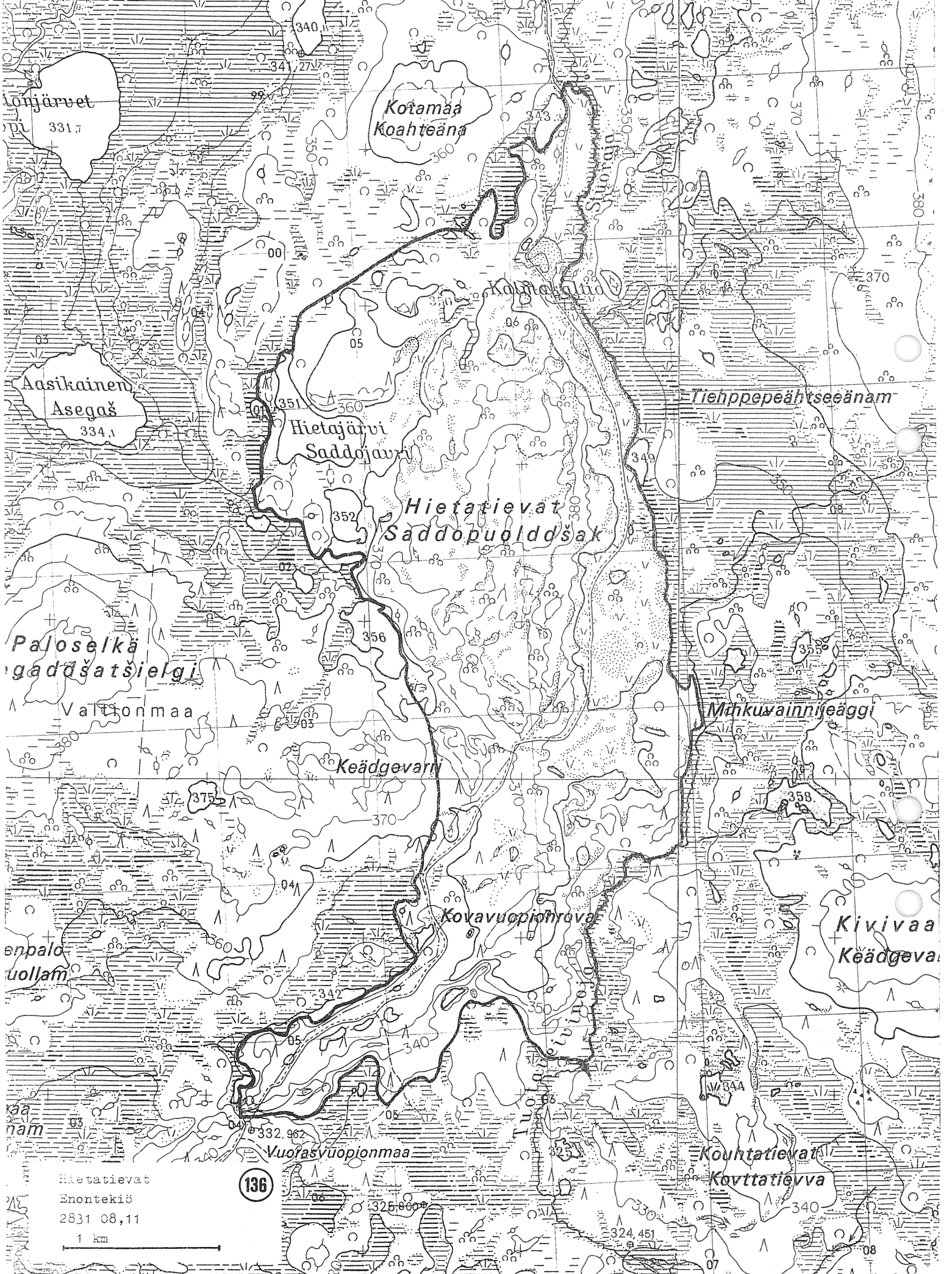
Kälvasvaara
 Utajärvi
 3442 03,06, 3531 01,04
 1 km

132

Iso Palovaara
 Utajärvi, Pudasjärvi, Puolanka
 3442 06, 3531 04
 1 km

133

Kotamäki

Aasikainen
Asegaš

Paloselkä
gaddšatsielgi

Valtionmaa

Enpalo
uollam

Kaikkil
Nam

Hietatievat

Enontekiö

2831 08,11

1 km

Kotamäki
Kohteana

Hietajärvi
Saddojarvi

Hietatievat
Saddopuolddšak

Keädgevarri

Kovavuopionrova

Vuoravuopionmaa

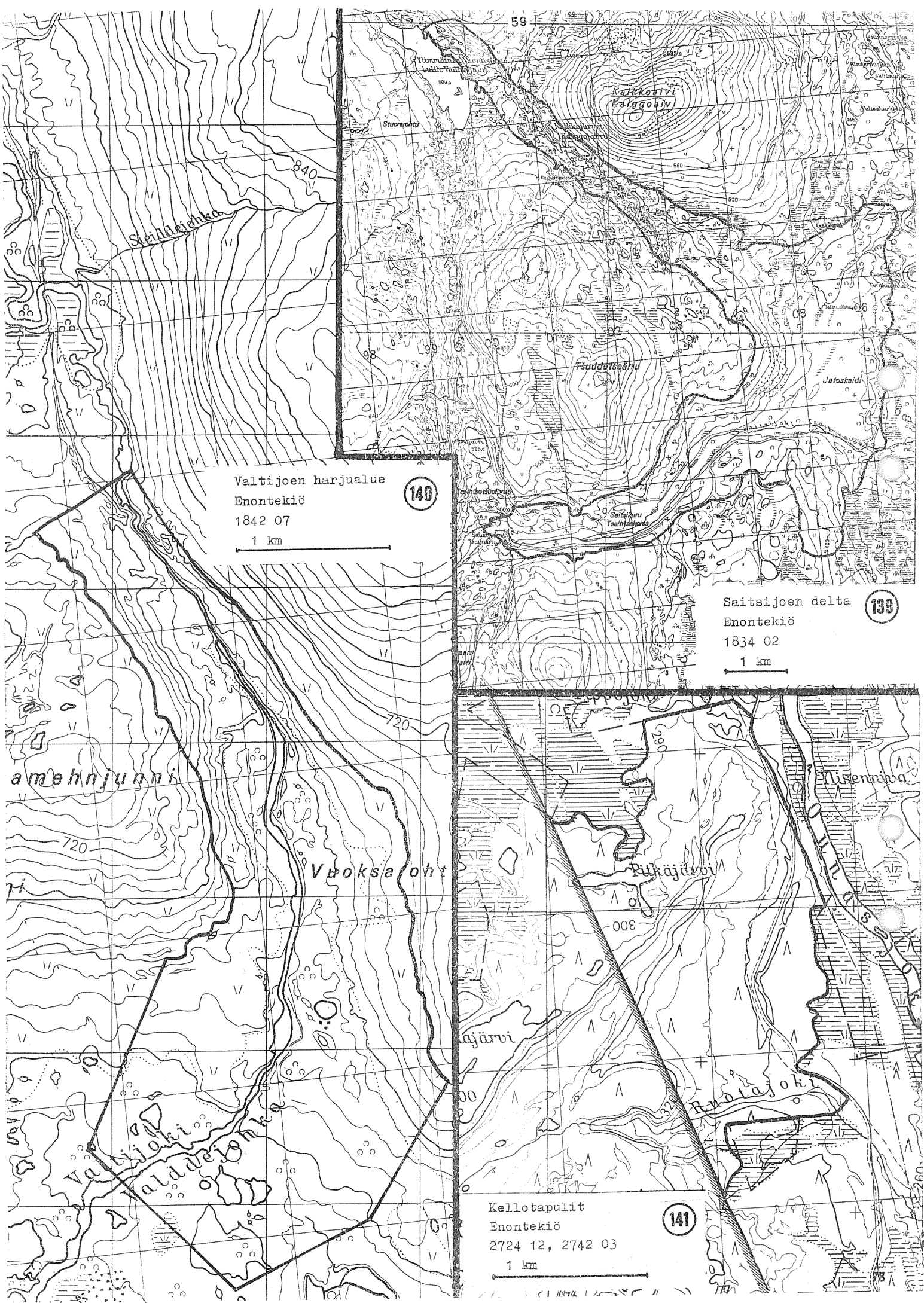
Tiehppepeähtseeänam

Mihkuvainniseäggi

Kivivaa
Keädgeva

Kouhtatievat
Kouhtatievva

136

Valtiojen harjua
Enontekiö
1842 07

140

1 km

Saitsijoen delta
Enontekiö
1834 02

139

1 km

Kellotapuli
Enontekiö
2724 12, 2742 03

141

1 km

Tuuruharju-Iijärven harjualue

Inari

3842 01,04,05,08,09,

3931 07,10

1 km

143

Itäonjansuu

Purakonsa
Päärinjor

118.7
1170-1180

Saana
Saana

62
Toukokuu

Metsätyökamppe L

Urakkalehto

Iso-Urakkajoki

Iso Urakkajoki

Metsätyökamppe

Kero

Urakkajoki

Kotalehto

Toukokuu

Uusijärvi

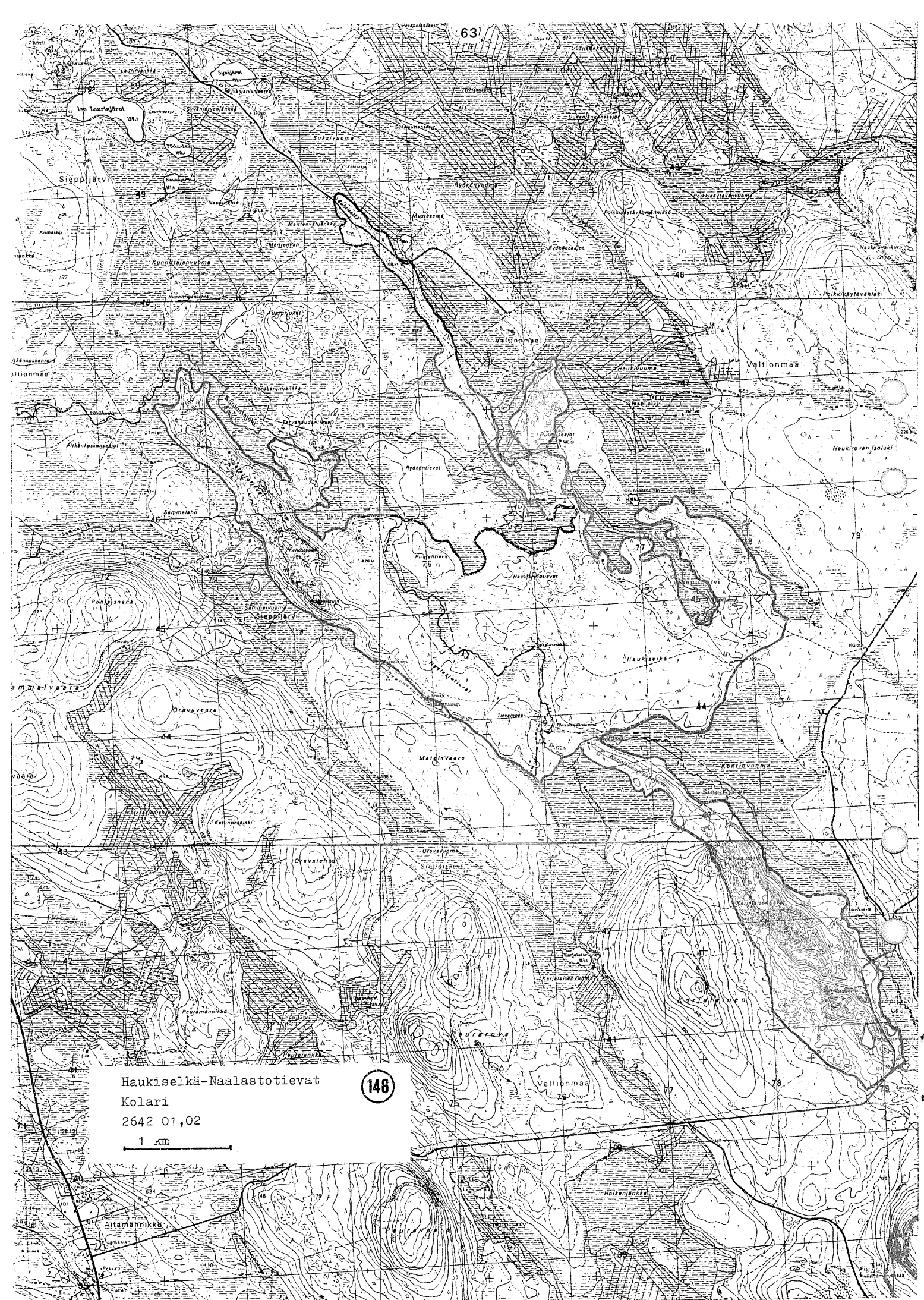
Urakkajoki
Kittilä, Sodankylä
2644 06, 09+3622 06

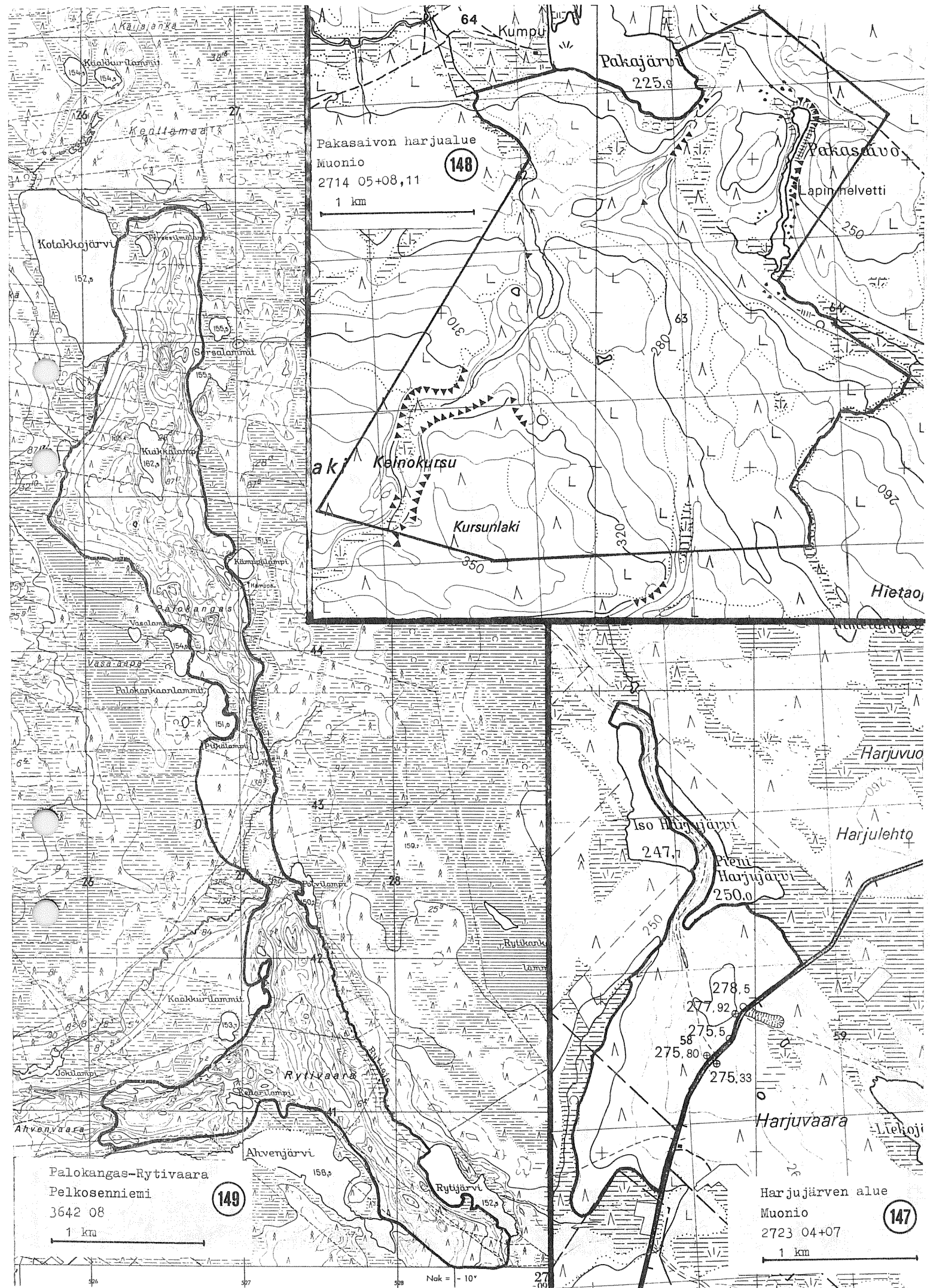
145

Valtionmaa

Kimalaki

1 km

150

Korouoma-Jaakonkangas

Posio

3542 09,11,12

1 km

Suurijärvi
 230
 240
 250
 260
 270
 280
 290
 300
 310
 320
 330
 340
 350
 360
 370
 380
 390
 400
 410
 420
 430
 440
 450
 460
 470
 480
 490
 500
 510
 520
 530
 540
 550
 560
 570
 580
 590
 600
 610
 620
 630
 640
 650
 660
 670
 680
 690
 700
 710
 720
 730
 740
 750
 760
 770
 780
 790
 800
 810
 820
 830
 840
 850
 860
 870
 880
 890
 900
 910
 920
 930
 940
 950
 960
 970
 980
 990
 1000

Syväojankangas
Rovaniemen mlk
3613 06,09

1 km

151

Tunkaharju-Mäkäräharju
Sodankylä
3724 11,12

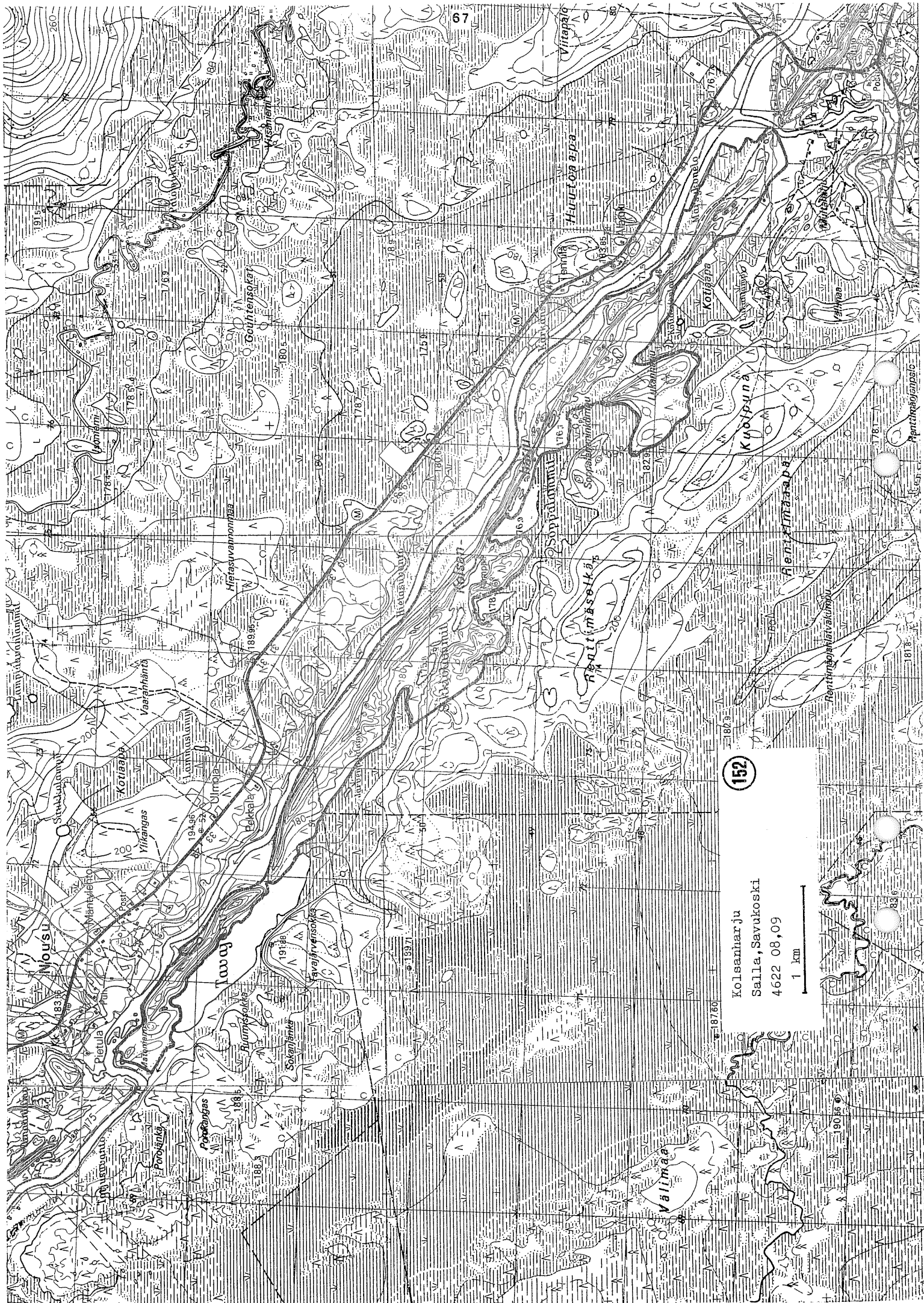
1 km

153

Kaitaharju
Tervola
2542 11

1 km

154

67

152

Kolsanharju
Salla, Savukoski
4622 08,09

1 km

Kaitarova
Ylitornio
2632 04

158

1 km

Lohijärvi

Maddimäras

Kuikkajärvi

Utsjoki/Reatkäyari

Vetsijärven harjuaue
Utsjoki
3932 07,08,09

1 km

157

Säikkäränrovat
Ylitornio
2632 12

1 km

159

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Kaavoitus- ja rakennusosasto

Hameentie 3-5

PL 306

00531 HELSINKI 53

Liite 1

25.9.1984

No 5443/501/84

Viite

Lääninhallituksille

Asia Maa-ainesten ottamista koskevien lupien vahvistaminen valtakunnalliseen harjujen-suojeluohjelmaan kuuluvilla alueilla

Valtioneuvosto on 3.5.1984 hyväksynyt valtakunnallisen harjujensuojeluohjelman. Ohjelmaan kuuluvien harjualueiden lukumäärä on 159 kpl ja niiden yhteispinta-ala on 96 000 hehtaaria. Mainituilla harjualueilla on luonnonsuojelun kannalta valtakunnallista merkitystä.

Valtakunnallista harjujensuojeluohjelmaa toteutetaan maa-aineslain (555/81) tai rakennuslain 124 a §:n (556/81) nojalla. Mainittuihin harjuihin kohdistuvista maa-ainesten ottamislupahakemuksista kunnan tulee hankkia maa-ainesasetuksen 5 §:ssä tarkoitettu ympäristöministeriön lausunto. Lausunto on rakennusasetuksen 146 c §:n mukaisesti hankittava myös rakennuslain 124 a §:n mukaisilla toimenpidekieltoalueilla sijaitsevien harjujen osalta.

Ympäristöministeriö on valtioneuvoston edellä mainittuun päätökseen perustuen katsonut kunnanhallituksille osoitetussa 3.5.1984 päivätyssä kirjeessä, että ohjelmaan sisältyviin harjuihin kohdistuvasta maa-ainesten ottamisesta aiheutuu yleensä maa-aineslain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuja seuraamuksia. Vastaavasti ministeriö on katsonut, että maa-ainesten ottaminen rakennuslain 124 a §:n soveltamisalueilla olevilla suojeluohjelmaan sisältyvillä harjuilla yleensä turmelee maisemakuvaa. Eräissä tapauksissa ohjelman kohteilla voi tulla kyseeseen maisemointiin perustuva vähäinen ottamistoiminta.

Vastauksessa pyydetään viittamaan kirjelmän numeroon ja päiväkseen

Valtakunnallisen harjijensuojeluohjelman kohteisiin kohdistuvat ainesten ottamisluvat maa-aineslain soveltamisalueella on maa-aineslain 7 §:n 2 momentin nojalla alistettava asianomaisen lääninhallituksen vahvistettavaksi. Alistusasiakirjoihin tulee sisältyä muun ohella ottamishakemusta koskeva ympäristöministeriön lausunto.

Kunnanhallituksen päätös saattaa eräissä tapauksissa poiketa ministeriön lausunnosta siten, että ainesten ottamista sallitaan lausunnon vastaisesti. Kun harjijensuojeluohjelman kohteet valtioneuvoston päätös huomioon ottaen on tarkoitus jättää ottamistoiminnan ulkopuolelle, tulee ympäristöministeriön lausunnosta poikkeamiselle olla erityisen painava syy. Lääninhallituksen tulee tämän vuoksi ennen tällaisen päätöksen vahvistamista neuvotella asiasta ympäristöministeriön kanssa. Samalla ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että lääninhallitusten tulee valvoa rakennuslautakuntien toimintaa siten, ettei valtakunnallisen harjijensuojeluohjelman kohteilla ryhdytä maa-aineslain 3 §:n vastaisiin toimenpiteisiin.

Asiaa koskeviin tiedusteluihin vastaavat valtakunnallisen harjijensuojeluohjelman osalta luonnonsuojeluvalvoja Antti Haapanen (7726 343) ja vs. tarkastaja Markus Alapassi (7726 365) ministeriön ympäristön- ja luonnonsuojeluosastolta sekä oikeudellisten kysymysten osalta vanhempi hallitussihteeri Lauri Nordberg (160 5605) kaavoitus- ja rakennusosastolta.

Ympäristöministeri

Matti Ahde
Matti Ahde

Osastopäällikkö
Ylijohtaja

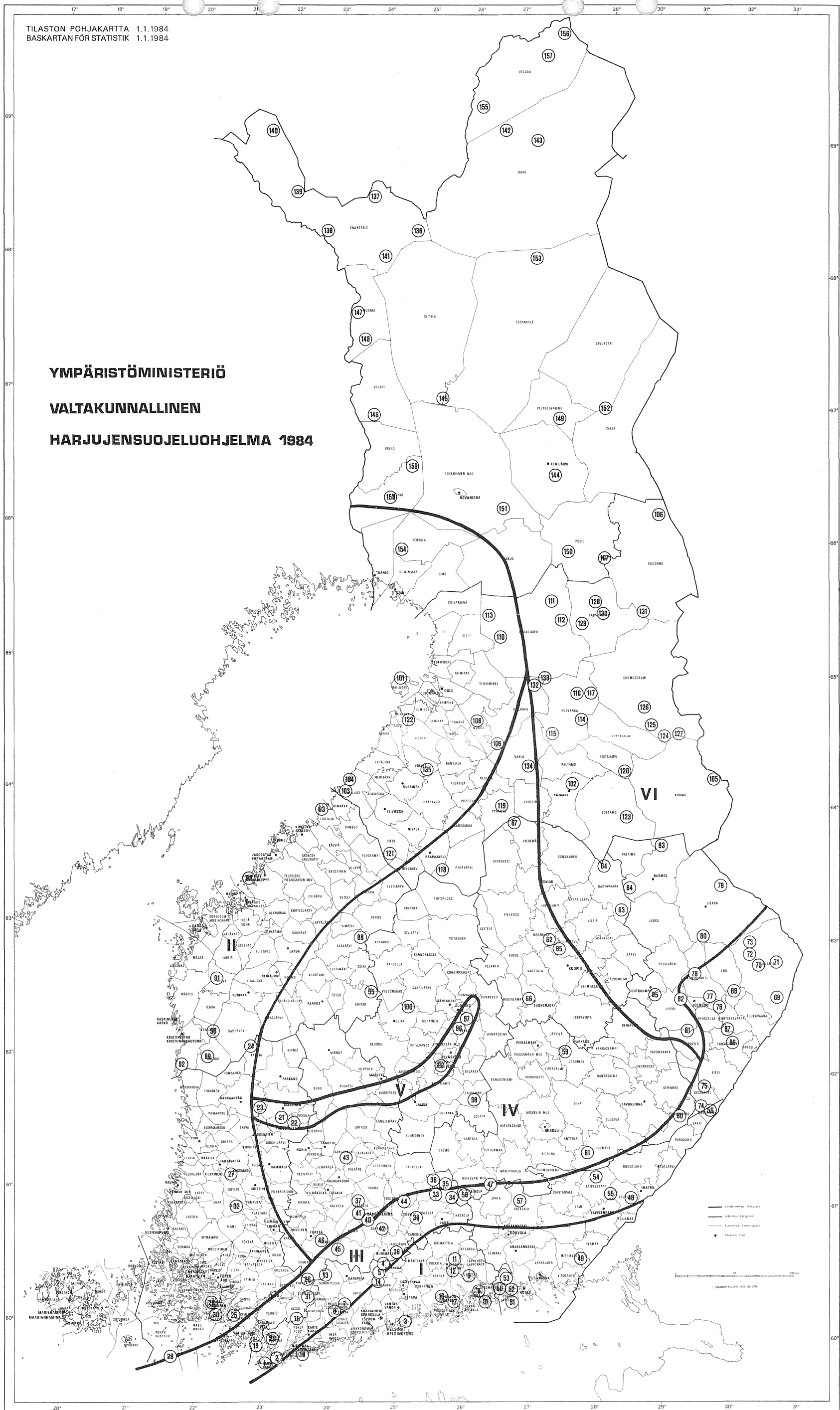
Olavi Syrjänen
Olavi Syrjänen

TIEDOKSI: Suomen kaupunkiliitto
Suomen kunnallisliitto
Finlands Svenska Kommunförbund

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

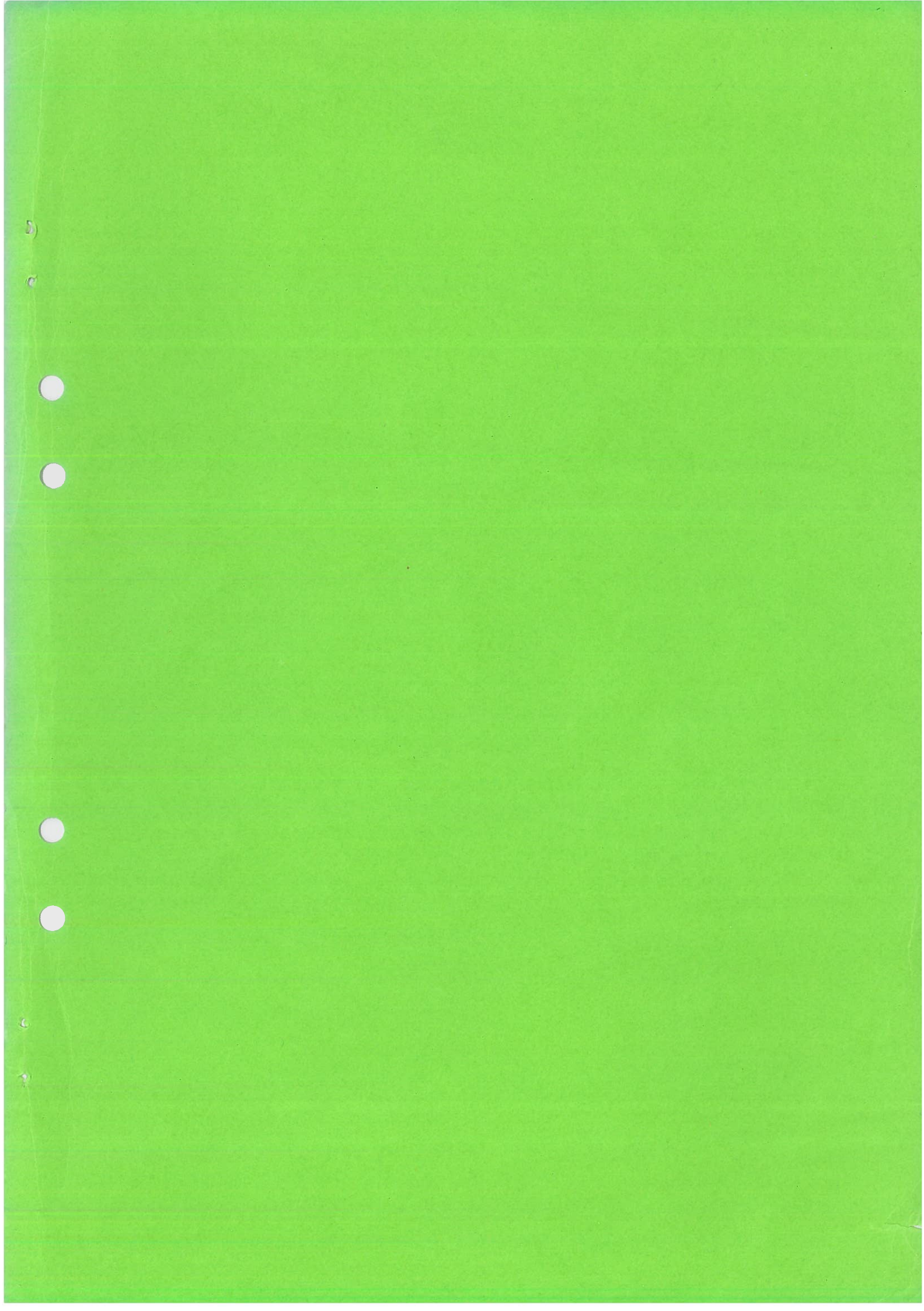
VALTAKUNNALLINEN

HARJUNSUOJELUOHJELMA 1984

...
...
...
...
...

VESIHALLITUKSEN
KIRJASTO

ISSN 0780-6825
ISBN 951-46-8474-5

Helsinki 1984. VAPK, Annankadun monistamo